מעריב מוסף שבועי ★ כ"ג בחשוון תשל"ה ★ 8 בנובמבר 1974

שמש למעלה, שקט למטה: תצפית כלפי מזרח

צילם חנניה הרמן

מאת יעקב ארז

כוחות צה"ל ברמת־הגולן ערכו „מירוץ אש ומים", שמטרתו: להקדים בעבודות ביצור את הגשמים, שיגרמו לשיבושים ולקשיים, ולהקדים בהיערכותם אש אפשרית מצד הסורים, „שריקת פתיחה" למלחמת התשה חדשה ● ההצלחה במירוץ זה, מאפשרת למפקדים לסכם בחיוב: הכוחות ערוכים לתת כל תשובה

המשך בעמודים הבאים◄

Reader's Digest מציע אלבום מהודר של תקליטי יבוא במחיר תקליטים מקומיים

טוסקניני מנצח
אהובות קלסיות קלות

תזמורת הוירטואוזים, התזמורת הסימפונית של אנ.בי.סי וגדול המנצחים של המאה העשרים מאסטרו ארטורו טוסקניני, מגישים מבחר עילאי של מוסיקה קלסית קלה.
ברק ביצוע ועוצמתו נותנים מימד חדש לחמישים ושלוש מהיצירות האהובות ביותר בעולם. לחובב המוסיקה הוותיק זהו יין נחזים ישן כבמחובן, בך, ברהמס, מוצרט, ורדי, ציקובסקי, שטראוס ועוד ועוד... ביצירות בנות אלמוות כאגמונט, מחול השעות, מפצח האגוזים, וילהלם טל, סימפונית הצעצועים, הדנובה הכחולה ועוד ועוד...

רק מפעל בינלאומי רב יוקרה כרידרס דיג'סט מציע אלבום של תשעה תקליטים ארוכי נגן

שלך ל־10 ימים חינם
ללא תשלום וללא התחייבות

64 ל"י לחודש
או 516 ל"י במזומן

חינם
תקליט בונוס
שאילו היה נמכר בחנויות היה מחירו עולה על 50.– ל"י
קונצרטים אהובים
כל מי שמלא ושלח את טופס ההזמנה המצורף תוך 10 ימים ורוכש את אלבום טוסקניני יקבל חינם תקליט ארוך נגן ובו חמישה ביצועים מוהדים של פתיחות בניצוחו של טוסקניני.

לכבוד
רידרס דיג'סט

שם המשפחה ______
שם פרטי ______
עיר ______ מיקוד ______
רחוב ______
מספר הבית ______
מספר תעודת זהות ______
גיל ______
חתימה הכרחית ______

ההצעה בתוקף ל־30 יום מפרסומה ומותנית בפרטי הסיבה.

תמונת השער: אז בוקר אחד, אחר גשם של שחר, קמה האשה הישראלית, פותחת את הארון ואומרת, באוזני בעלה (או באוזני עצמה): „אין לי מה ללבוש"... והבעל עונה: „בוקר טוב!"... אבל אם היא דוגמנית במקרה, כמו השתיים בשער, יכולה היא כבר עתה להתעטף במעיל מתרחב ומעמוני, עם קישוט של פרוות, תפרים מודגשים, מותנים מודגשים בחגורה או נחבאים ב„אוהלי" („אלסקית"), עם צעיף וכובע („צמר החסידה"). כתבה על אופנת החורף — בעמ' 24—25.
(צילם: סמי ברנד)

מירוץ כפול ברמה

(המשך מהעמוד הקודם)

רמת הגולן המתכוננת לאפשרות של מלחמה ● „כשאתה רואה מה נעשה כאן, אתה מתעודד" — אומר איש־מילואים תל־אביבי, שיש שם „ישראל של חזית" ● ישובי הרמה משולבים במערכת ההגנה — והמתיישבים אומרים: „יש סיפוק רב מהגישה הזאת"

לפני שבועות אחדים אמר קצין צה"ל בכיר בצפון, כי ברמת הגולן עומדים כוחותיו בהתמודדות כפולה: „זהו מירוץ עם האש והמים". כוונתו היתה לפרק הזמן הקצר, העומד לרשות כוחות צה"ל להשלמת ההתבצרות והיערכות, לפני שיחלו הגשמים — או לפני שהסורים יפתחו בירי.

השבוע נראה, כי „המים" גברו על „האש". החורף החל לרדת — ובגבול עדיין רגיעה. גשם ראשון יצר שלוליות בצדי הכבישים. דרוזים עורמים זרדים להסקה בפינת החצרות. והחיילים מתעטפים כבר ב„דובונים", לובשים מכנסי גשם מאברזין ועוטפים את קני המקלע ביריעות פוליטילין.

סימנים של חורף — והכל רגוע. „עדיין רגוע" — מדגיש צעיר הצופה לעבר קונייטרה. „הכל שקט. לפעמים רואים שם אזרחים. לעתים רחוקות מגיעים אוטובוסים של תיירים. בדרך כלל לא קורה שם דבר".

נקודת התצפית שמדרום לקונייטרה היתה בחודשים האחרונים לאתר תיירות. לידה חונים תדיר אוטובוסים והתיירים אצים לטפס על הסוללה, להשקיף צפונה, על ה„אטרקציה" — קונייטרה ההרוסה.

שלושה דגלים

בנקודת המעבר עומדים שוטרים צבאיים ישראלים. במרחק מטרים אחדים מהם — חיילים פרואנים שחומי עור, מכוח החירום של האו"ם. מנגד — נקודת תצפית של הסורים. שלושה דגלים מתנופפים זה בצד זה: דגל ישראל, בתווך הדגל התכול של האו"ם, ובקצה הצפוני של המעבר דגל סורי. רק כלי הרכב הלבנים של האו"ם חוצים את המחסום, מסוריה לישראל ומישראל לסוריה, דרך הרחוב הראשי של קונייטרה ההרוסה.

מעל גג בית הקולנוע של העיירה צופים שני סורים אל רמת־הגולן. אין מתיחות, האווירה נינוחה. מדרום לסוללה מעבדים חברי קיבוץ עין־זיוון את חלקותיהם למרגלות תל־אביטל. בצד השני רועה סורי את עדרו, ממש עד לגדר הגבול. קונייטרה מוקפת עכשיו בסוללת של עפר, בכביש אספלט ובמוצבים של צה"ל החולשים על המובלעת הזו, שנמסרה לסורים על פי הסכם ההפרדה. „קודם היתה לנו מובלעת במזרח, ועכשיו יש כאן מובלעת סורית", מסביר מתושב מן הגולן לתייר.

בתצפית מסוללת־העפר אתה מתרשם, כי דבר לא נשתנה שם. לא שוקמו הריסות, לא הוחזרו תושבים. הסורים עשו את קונייטרה ל„שמורת טבע", להנצחת עקבות „הכיבוש הישראלי".

צפונה מקונייטרה עובר הכביש לצומת אחמדיה, שהיה המעבר לשעבר. ומעבר משם המובלעת לשעבר: חאן ארנבה, גיובתת אל חשב, תל־שאמס, המקומות שנתפרסמו במלחמת יום הכיפורים ובמלחמת ההתשה שנמשכה 80 יום.

שם מתבצרים הסורים. מקימים קווי הגנה, בונים בונקרים, כורים תעלות נ.ט., מאריכים את אפיקו של נחל הראקד, עורמים סוללות של עפר. כוחותיהם שם ומזרחה נמצאים עתה במאמץ מרוכז של אימונים וביצורים. זו פעולה רבת היקף, שמשמעותה, לדברי גורמים צבאיים, איננה הגנתית בלבד. ההתבצרות המואצת תכליתה אמנם למנוע פריצה ישראלית, במקרה של מלחמה, אך הם נועדו גם לאפשר לסורים למצות אפשרויות שונות.

מלחמה ? - אולי

קשה לצפות בנעשה שם. ענני עשן המסתלסלים מעלה, נשמעים הדים עמומים של פיצוצים. ההתבצרות והאימונים בצד הסורי מרמזים, כי הרגיעה היא אולי זמנית.

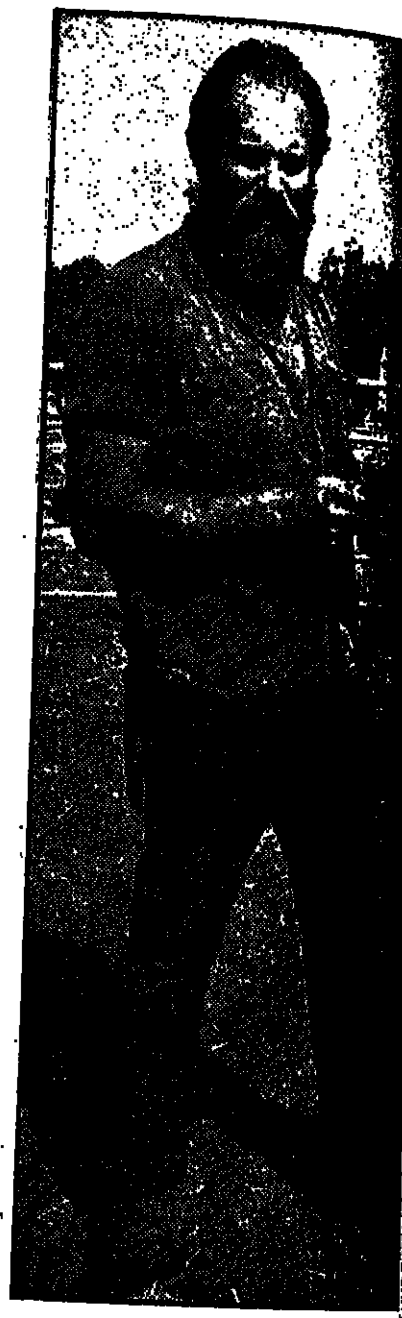

„קאצ'ה" החוואי
קצת מילואים — קצת בקר

זוטא מאל־רום
תם יום עבודה, חוזרים הביתה

קבוצת בנות מאל־רום חוזרת הביתה אחרי יום לימודים במכללת של תל־חי: האנשים עסוקים בחיי יומיום, יש עירנות — ויש הרגשה אופטימית.

„מלחמה? מלחמה עלולה להיות כאן. מלחמה כללית או מלחמת התשה. השקט לא יימשך זמן רב" — אומר „קאצ'ה", מן המפקדים הידועים של הצנחנים, איש „יחידת המאה ואחד", מלוחמי הצנחנים במיבצע קדש. במלחמת ששת הימים הוא נמנה עם מפקדי חטיבת הצנחנים שלחמה בירושלים. במלחמת יום הכיפורים לחם בחזית הדרום, חנה עם יחידתו במטעי המנגו באיסמאעיליה, ממערב לתעלה.

עכשיו נמצא קאצ'ה בחוות הבקר ביהודיה, במרכז הגולן, חוות הבקר של קיבוץ נווה איתן, בעמק בית שאן, שהוקמה על ידיו אחרי מלחמת ששת הימים. „היום העדר שלנו מונה 1200 ראש בקר. זהו עדר טוב. העדר הוא מעשרת העדרים הגדולים בארץ. רק אין לי מספיק זמן להתמסר לחוות הזו" — אומר הלוחם הוותיק, שבעוד חודשיים ימלאו לו 40 שנה.

„מאז מלחמת יום הכיפורים הייתי כאן רק 5 חודשים. ששה חודשים הייתי בצבא. אחר פעמיים במילואים של חודש. ובקרוב שוב מילואים — הוא אומר.

הרמה משנה פניה

קאצ'ה מחווה דעתו: „אין לנו היום מוצא אחר אלא ללכת למלחמה נוספת. וככל שנקדים ליזום אותה, כך ייטב. אני מעדיף להילחם כל עוד אני יכול, במקום שהבן שלי ילחם. אני מעדיף שניזום מלחמה, במקום לתת להם אפשרות להפתיע, כפי שהיה בעבר, או לפתוח במלחמת התשה שתימשך זמן רב. הם למדו מנסיונם, שמלחמת התשה איננה מונעת שיחות. אנחנו צריכים למנוע אפשרות כזו בעתיד".

דבריו של קאצ'ה, סגן אלוף במילואים, שואבים מנסיונו של לוחם, הנמצא בקווי החזית הקדמיים מאז תחילת שנות החמישים.

„ישראל של חזית"

ברמת־הגולן מתכוננים לאפשרות של מלחמה. זה ארבעה חודשים נמצא האיזור הזה בבולמוס של עשייה. הרמה משנה את פניה. הביצורים משנים את פני הנוף. הוקמו מערכות של מוצבים, תעלות נ.ט., צירי תנועה ושדות מוקשים. הפעולות הן בהיקף שלא היה כדוגמתו. תוך שילוב גורמים צבאיים ואזרחיים. ישנה ברמה תחושה ברורה, שהזמן קצר.

„כשאתה רואה מה קורה כאן, בשטח, אתה מתעודד. אתה נוכח, כי למרות כל הפרשיות הכלכליות וכל הסרחונות, הגורמים לדמורליזציה בציבור, קיימת ישראל אחרת. יש צה"ל, יש אנשי משרד הבטחון ויש גם קבלנים פרטיים הבאים לכאן ומטים שכם לעבודה הגדולה. אתה מושפע ממה שקורה כאן, מן הרצינות של האנשים, מן המסירות שלהם למשימה. זה לא רק מעודד, זה גם מעמיק את הרגשת הבטחון ואת האמון בצבא".

אני שומע דברים אלה מפי איש מילואים תל־אביבי, שהגיע לתקופת שרות ברמת־הגולן. ואמנם, כאן, מן החרמון שבצפון ועד חירמוך בדרום, קיימת ישראל אחרת. ישראל של חזית.

„ההרגשה שלי מסתכמת בשתי מלים: בטחון ואופטימיות" — אומר אורי חרובי, המזכיר הצעיר של קיבוץ אל־רום בצפון הגולן. „בטחון ביכולת העמידה של צה"ל ואופטימיות שלא נזדקק ליכולת הזו".

אורי, צנום ובהיר שיער, הגיע לאל־רום לפני שנתיים מקיבוץ חחות־רים. הוא מספר: „האנשים כאן עסוקים בחיי יום יום. אנחנו לא מעסיקים את עצמנו הרבה בשאלה מה יהיה? לא שאנחנו טומנים את ראשינו בחול. ישנה עירנות פוליטית ובטחונית, אבל יש הרגשה אופטימית".

לדברי אורי, לא התעוררו במקום בעיות מיוחדות מחמת מלחמת התשה. היו אמנם מספר חברי משק שעזבו, אך מייחסים זאת לנשירה טבעית בכל קיבוץ צעיר. מצד שני, גרעינים רבים ובני־נוער מתכוונים לעלות ולהתיישב בקיבוץ אל־רום. במשק משלימים עכשיו בניית מיבנים נוספים.

השתלבות בהגנה

ישובי רמת־הגולן משולבים במערכת ההגנה הגבנית. מתיישבי המקום לא יפונו, כפי שקרה במלחמת יום הכיפורים. בעתיד, אם תפרוץ מלחמה, ישולבו המתיישבים בהגנה על בתיהם. „יש סיפוק רב מהגישה הזאת, אם כי היא רחוקה ממיצוי עד תום" — אומר אורי ואיננו מפרש.

על מצבו הכלכלי של הישוב מספר אורי, כי בקיבוץ אל־רום עדיין לא קיבלו פיצויי מלחמה על נזקי מלחמת יום הכיפורים ותקופת ההתשה: „את תפוחי האדמה שזרענו ליד קונייטרה, אוספים עכשיו הסורים. לא קיבלנו חלקות אחרות תמורת השטח הזה".

בקיבוץ אל־רום, כמו בישובים אחרים ברמת־הגולן, יש בעיות, בעיות של ישובים צעירים בחבל ארץ קשה. אבל משותפת לכולם הרגשת בטחון. הם נכונים לקראת ההתפתחויות בעתיד.

מאמצי צה"ל בגולן לא התמקדו בביצורים בלבד. התרגיל העל־עוצבתי, שנסתיים בשבוע שעבר, סיכם פרק אימונים יסודי. תרגיל זה כלל יחידות מילואים, לצד יחידות שריון סדירות, צנחנים, אנשי חיל הנדסה, ארטילריה וחיל האוויר. התרגיל רב־ההיקף נמשך ימים אחדים והכוחות תירגלו בו „תנאי מלחמה". סיכומי המפקדים של התרגיל הם חיוביים.

האימונים נמשכים

התרגיל ופעולות הביצורים מסלמים תקופה של שיקום, ביחידות שעמדו 80 ימים בתקריות בלתי פוסקות. על אף הקשיים, נתמלאו החלים, נתארגן הכוח. היום אומרים המפקדים, כי רמת הלוחמים עולה אף על זו שהיתה לפני מלחמת יום הכיפורים.

ברמת־הגולן נמשכים האימונים.

או"ם פה, או"ם שם, או"ם בכל מקום — אבל אנשי האו"ם הפולנים אינם עוברים לישראל. הם באים עד למעבר, ניצבים ליד חבריהם הפרואנים שחומי העור — ומצטלמים למזכרת: בריחוק כמה עשרות מטרים מהמאחז הישראלי.

אנשי מילואים ברמת הגולן: במשך תקופה של שיקום, נתמלאו הצרכים, נתארגן הכוח; והרמה על הגובה

כשאתה חולף בכבישים, אתה פוגש לוחמים ותיקים, שחזרו לשרת. הנה פיני, איש מילואים מקיבוץ מורע, נע עכשיו על ג'יפ תול"ר, בלווית קצינים, להכין תרגיל אימון.

עוצרים בצדי הכביש, נזכרים בחוויות מן העבר. פגישה ביוני 1970. ימים אחדים אחריה עמדה יחידתו של פיני בקרבות קשים בגולן, שכונו אז „מלחמת שלשת הימים", ובמהלכן ספגו הסורים מכה קשה. אחר־כך, פגישה ערב מלחמת ההתשה. פיני חנה עם יחידתו בתל־פארס. תוך כדי השיחה הזאת, החלה הפגזה סורית: היא ציינה את תחילת מלחמת ההתשה.

„נקווה, שהפעם אחרי הפגישה שלנו לא תפרוץ מלחמה" — אומר פיני, כשהוא בג'יפ לשטחי האימון.

רמת־הגולן נערכת עכשיו לכל אפשרות. אולי במלחמת התשה, כאשר בסוף החודש תעמוד על הפרק הארכת מנדאט האו"ם. ישראל עלולה לעמוד בפני שאלות קשות, שיש להכין להן תשובות. בתקופת החורף, כשפני הקרקע מגבילים את התנועה, עלולות השאלות להישאל, בשיטת ההתשה, מלועי הארטילריה הסורית, הממוצבת בעורף.

כוח־החיץ של האו"ם יהיה במקרה זה חסר כל משמעות. בסיור ברמת־הגולן מתרשמים, כי צה"ל נערך בשביל לתת כל תשובה שתידרש.

הבחירה בידיך

חידוש נוסף בקופת חולים

לנוחיותך הנהיגה קופ"ח. של ההסתדרות הכללית שיטה חדשה, (בנוסף לשרות המרפאות)
לפיה תהיה רשאי מעתה להתקשר עם הרופא בביתו ולקבל אצלו
את הטיפול הרפואי. תוכל לבחור ברופא כללי, רופא ילדים
או רופא מקצועי מתוך רשימת רופאים שתמצא במרפאה.
את השרותים הנוספים כגון: בדיקות מעבדה, בית מרקחת וכו'
תמשיך המרפאה להעניק לך. שרותי הרופא יִנתנו לך ללא כל תשלום.
לפרטים נוספים - פנה למזכיר המרפאה.

קופת חולים של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

פרסום מלד

בִּי-אֶנְד-אוֹ
טלוויזיה אצילית מבית המלוכה הדני

Bang & Olufsen, החברה הדנית הידועה בישראל בזכות המערכות הסטריאופוניות המפורסמות שלה, מגישה לך עכשיו מקלט טלוויזיה באיכות טכנית גבוהה, עם חידושים. מתמכניים בלעדיים וכל זאת לפי מיטב המסורת של B & O — בעיצוב חדשני-פונקציונלי.

טלוויזיה B & O היא בעלת קליטה רגישה, תמונה ברורה וצליל נאמן למקור. עיצוב דני מקורי — המביא לשילוב נאה במערכת הריהוט המודרני.

תיכנון פונקציונלי של הלחצנים והמחוונים, כך שהם נראים רק בעת הכיוון. ובכן, עתה בהשג ידך. טלוויזיה כפי שרק B & O מסוגלים להגיש לך, לעולים מכל הארצות, הזמנות גם בלירות ישראליות.

רויאל אלקטרוניקס
נציגים בלעדיים לישראל של Bang & Olufsen a/s דנמרק.
חיפה, רחוב הגמל 40 ת.ד. 1159

סוחרים מורשים: **ירושלים:** „רדיו לוי", שמאי 17. „סטריאו סטודיו", בן־יהודה 8. **תל־אביב:** „סטריאו", בן־יהודה 246; „אולטרא־סטריאו", אבן־גבירול 23; „צליליט", חרצל 25; „צלילטון", שד' המגינים 54; „רדיו ריבר", הנביאים 17; **חיפה:** „סלון מחיר", מרכז מסחרי. **עפולה:** אחים שטראוכלה, התחנה אגד. **נתניה:** אחים פיקס, הרצל 51. **רמת־גן:** „פלג בע"מ", החלוץ 67. **קרית־מוצקין:** „פלג בע"מ", שד' השופטים 13. **תל־חנן:** א.י. קולט בע"מ, מרכז מסחרי. **גבעתיים:** „בנק — חשמל ואלקטרוניקה", סוקולוב 60. **פתח־תקוה:** „בן עמי" בע"מ, חובבי ציון 29. **השרון:** „סיגנל — מרכז הסטריאו", סירקין 15א'. **חולון:** „ערוסי", שנקר 42. **בת־ים:** „סלון הנשיא", בלפור 37. **רחובות:** „אלמור", הרצל 208. **אשקלון:** „סלון קלמן", רח' הרצל 10. **באר־שבע:** „מרכז המוסיקה", שד' ק.ק.ל. 197.

גרפיקה א שבו.

55 מכל מאה אלף לוקות בסרטן השד

ספל קפה עם פרופ' מרק מוזס מנהל המחלקה הכירורגית בבית החולים ע"ש שיבא בתל-השומר

מאת דב גולדשטיין

ניתוחי כריתת השד של הגברות פורד ורוקפלר בארה"ב, העלו את הנושא אל כותרות העתונות הבינלאומית. אף בארץ גברה מודעותן של הנשים לצרת הצרורה הזאת — סרטן השד. לאחרונה גדל מספר הנשים, הפונות אל התחנות לבדיקת השד ואל רופאי קופת-חולים והרופאים הפרטיים, משטחות את דאגתן ומבקשות להיבדק.

מותר איפוא להניח, שכאשר יקישו בשבוע הבא שליחי האגודה למלחמה בסרטן על כל הדלתות, במבצע „הקש בדלת", ימצאו לבבות פתוחים.

יחסה של האשה אל סכנת סרטן השד והרדתה שמא לקתה בו, שני ממדים יש בהן: הידיעה, כי המחלה מסילה חללים והפחד מפני השחתת נשיותה, אם תיאלץ להפקיר את שדה, או את שניהם, לחסדי איזמלו של המנתח.

פעמים, אף כי אין בכך הגיון ואין לזה כל הצדקה, כף שנייה נוטה: אף-על-פי שנתעוררו בלבה חששות כבדים ועל-פי ידיעותיה, המלוקטות מן העתונים ומפי בעלות נסיון, היא חרדה לחייה — תוסיף האשה לדחות את ביקורה הגורלי אצל רופא-מומחה, ובלבד שלא תשמע מפיו את הגזירה הקשה.

הזמן חורץ גורל

קרוב לאלף נשים לוקות בישראל מדי שנה בסרטן השד. למעלה משלוש מאות מהן מתות מן המחלה. אף אם לא כל מקרי המוות נגרמים כתוצאה מהזנחה, או מחמת חששה של האשה לפנות אל הרופא ולהתאזר עוז לביצוע הניתוח ההכרחי — פוגע ככל שיהיה — אין ספק, כי רבות מן המתות יכלו להנצל, אילו נתגלתה מחלתן מוקדם יותר.

פרופסור מרק מוזס הוא מנהל המחלקה הכירורגית בבית החולים ע"ש שיבא, בתל-השומר. מחלקתו מבצעת את הבדיקות הסופיות שלפני ההחלטה הגורלית על כריתת השד, הנגוע בסרטן, ואת הכריתה עצמה.

הוא יליד פולין, שבע-תלאות, שהגיע לישראל ב-1946, הקים את המחלקה הכירורגית בתל-השומר ועומד מאז בראשה. ב-1939, עם פרוץ המלחמה, נולד בנו בכורו. הבן הגיע לארץ, עם אמו, רק ב-1947, שנה אחרי האב — והלך בדרכו: אף הוא רופא, העושה עתה בהשתלמות בארצות הברית.

— פרופסור, מנייה, על פי איזו החלטה, מגיעות הנשים לאישפוז בבית החולים, בעניין סרטן השד?

הן נשלחות על ידי מרפאות קופת חולים, רופאים פרטיים, התחנות לבדיקת השד — בכל מקרה שלרופא אין הבטחון המלא, כי הגידול בשד של האשה, איננו גידול סרטני ממאיר. בבית-החולים אנחנו מוסיפים בדיקות אחדות לשם קביעת האיבחון. התהליך נמשך זמן קצר, מפני שאנחנו מודעים לחשיבות של הזמן, היכול להרוץ את גורל החולה.

עם סיום הבדיקות הללו עוברת האשה לחדר-הניתוחים. כאן היא מתפללת, ואנחנו מתפללים יחד אתה, שלא יהיה צורך ביותר מפעולה אחת: מרדימים את האשה ונוטלים מן השד שלה לשם בדיקה מן החי. האשה נשארת במצב של תרדמה. במכון הפאתולוגי מבצעים את הבדיקה מן החי. אם התוצאה היא, שזהו גידול ממאיר — מבצעים את ניתוח הכריתה. התהליך של הבדיקה הוא מהיר ונמשך כחמש-עשרה דקות. אם התוצאה היא, שאין זה גידול סרטני — תתעורר האשה מתרדמתה בלתי מנותחת — וכמובן מאושרת.

— האם העובדה, כי האשה נכנסת לחדר-הניתוח ללא וודאות איך תתעורר מן ההרדמה, אינה גורמת לה מתח נפשי קשה?

הרוב - לא ממאירים

כן: כל הקושי כרוך במתח נפשי קשה. אנחנו כורכים את שני התהליכים — הבדיקה מן החי וביצוע הניתוח, במקרה של הכרח — כדי להמנע מן הצורך לבצע שתי הרדמות. לפני הכניסה לחדר הניתוח אנחנו מכינים את החולה גם לקראת האפשרות, שיהיה הכרח לכרות את השד. התמונה בהירה לה. ברוב המקרים אנחנו יודעים מראש למה יש לצפות. אולם רק הבדיקה מן החי היא בגדר של קביעה סופית ומוחלטת. אולי יעודד את הנשים לדעת, כי 70 עד 80 אחוז מן הנשים, שהגיעו אלינו עם גידולים בשד — לא היו גידולים ממאירים. האשה הורדמה, הבדיקה בוצעה וכאשר התעוררה גילתה לאושרה את שני שדיה במקומם.

— שאלה, המציקה מאוד לנשים, היא בעלת שתי משמעויות הפוכות: שמא לא גילה הרופא את הגידול הסרטני ושחרר אותה בלא-כלום; או שמא כרתו את שדה על יסוד החשש בלבד ולא היה בזה הכרח. איך מפריכים את שני החששות האלה?

קודם השני. אין מבצעים כריתת שד לפני בדיקה מן החי. וזו-בדיקה, המעניקה מאה אחוז של ודאות, ללא כל חשש של טעות. שיהיה ברור: אם הבדיקה מן החי מגלה שהגידול הוא סרטני, אין ספק שהוא סרטני, ואין ספק שאין ברירה אלא לכרות. אסור לאשה לברוח מן המציאות, לדחוק את העניין מתודעתה בכל מיני אמצעים ונימוקים. גילוי מוקדם של המחלה נותן למעלה משמונים אחוז סיכוי להשאר בחיים. כל דחייה מקטינה את הסיכוי הזה באופן ניכר. חודש — חודשיים של דחייה, יכולים להיות קריטיים ולסכן את חייה של האשה.

עכשיו לשאלתך הראשונה: הגילוי הראשון נעשה על ידי האשה עצמה, במישוש, ועל-פי שורה של סימנים: היא מבחינה באצבעותיה בגוש קשה בשד. סימנים אחרים, שיש בהם כדי להזעיק: הצטמקות של הפיטמה או של העור בסביבתה. כאשר מגלה האשה סימנים כאלה — או שהרופא מגלה אותם אצל האשה בבדיקה שיגרתית, שאינה מכוונת דווקא לנושא הסרטן — עליה לפנות אל הכירורג או אל התחנה לאיבחון סרטן השד.

— האם בדיקת מישוש של הרופא ללא הסתייעות באמצעי איבחון אובייקטיביים מספקת, כדי לשחרר את האשה מחששותיה?

שיטות בדיקה שונות

ישנם רופאים מנוסים, היכולים בבדיקה רגילה של מישוש לקבוע, שהגידול אינו סרטני. אבל הייתי ממליץ ללא היסוס, שבכל מקרה של חשד קל שבקלים, יסתייע הרופא בכל האמצעים, העומדים לרשות הרפואה: גם מישוש, גם בדיקת חומר על ידי מחט מתוך השד, גם רנטגן (ממגרפיה), גם קביעת החום של השד (טרמוגראפיה) — כל האמצעים האלה משכנעים את הרופא הבודק, אם עליו לשלוח את האשה לבית החולים או שהוא יכול, מעבר לכל ספק, לקבוע, שאין לה גידול סרטני.

ישנה עתה נטייה גוברת לנתח את האשה ולהוציא את הגידול, גם כאשר אינו סרטני. החשש של האשה, אפילו נקבע על ידי הרופא, שאין לו אחיזה, גורם לה צרות. היא מרוכזת בנושא הזה, מתקשה בתיפקוד, מאבדת משמחת חייה. מוטב, איפוא, לשחרר אותה מן המצוקה — ולשחרר את הרופא מאחריות, שמא טעה באיבחון.

— מהי שכיחותה של מחלת סרטן השד בישראל?

על כל 100 אלף נשים בישראל — ישנן 55 נשים חולות בסרטן השד, כל שנה. כשליש, בערך, מתות מן המחלה.

— מהו הגיל הפגיע ביותר?

יש כאן שני נתונים: בקבוצת הגיל 40—45 שנה, המספר הרב ביותר של מקרי מוות, הוא כתוצאה מסרטן השד. אבל הסרטן בשד הוא השכיח ביותר, המצוי ביותר, בקבוצת הגיל 55—64. המוות נגרם לא כתוצאה ישירה מסרטן השד, אלא בגלל השלוחות שלו לאברים חיוניים. מתחוללים שינויים בחילוף-החמרים, וכושר ההתנגדות של הגוף יורד.

— הסרטן, קבעו החוקרים, אינו תורשתי ואינו מדבק. האם ברור מכאן שמחלה של אחד מבני המשפחה אין בה כדי להדאיג באשר לגורל יתר בני המשפחה?

נכון שהסרטן אינו תורשתי ואינו מדבק. אבל ישנן נטיות משפחתיות לחלות בסרטן, ואם אחד מבני המשפחה לקה, יש לבדוק גם את האחרים. ושוב אני אומר, וחוזר ואומר: **הזמן** הוא מרכיב קריטי בהצלת האשה החולה. אצלנו עובר זמן רב מדי, בהחלט רב מדי, מן היום הראשון, שהתעורר חשד אצל האשה, בבדיקה עצמית, ועד שהיא מגיעה לבית החולים.

שמנות - פגיעות יותר

— אולי היא נתקלת בקשיים ביורוקראטיים, בין הרופאים והתחנות והבדיקות?

לא; זה מסודר כהלכה ואצלנו ישנה עדיפות ראשונה במחלקה לנשים בנושא סרטן השד. האשה צריכה להאריך בתהליך הזה מכוח החלטתה לפעול ולא להירתע.

— האם הוכח, שקבוצות מסויימות של נשים פגיעות יותר מאחרות?

כן. אנחנו מכירים שלוש קבוצות פגיעות יותר מאחרות: נשים שלא ילדו, נשים שילדו מאוחר מן הממוצע ונשים שמנות. אלו פגיעות יותר מהאחרות.

— השחתת המראה הנשי או פגיעה במוקד המשיכה הנשית — מה יכולה הרפואה לעשות, כדי לצמצם אותן עד למינימום ההכרחי?

זהו בדיוק נושא המחקר, שאני עומד עתה בראשו. שנים היה מקובל לבצע כריתה מכסימאלית, לאמור: גם השד הנגוע, גם מערכת השרירים באותו אזור וגם בית השחי. אחר כך התפתחה מגמה שניה, לא להקריב את השרירים, אלא להסתפק בשד ובבית השחי. זה תלוי במנתח.

מראה נשי אסתטי

— איך אתה נוהג?

אני הסתפקתי תמיד רק בכריתת השד ובית השחי, בלי לפגוע בשרירים. התפתחה גם שיטה שלישית: לכרות רק את השד, בלי השרירים ובלי בית-השחי. מנתחים בארצות הברית אף הרחיקו לכת ופיתחו שיטה רביעית: הוצאת הגוש הנגוע בלבד, או חלק קטן ככל האפשר של השד, כדי לחסב רק נזק מיזערי למראה הנשי ולתחושה של האשה.

— יש כאן, כמובן, איזו סתירה, או מאבק, בין הרצון לשמור על הצד האסתטי, הנשי, לבין ההכרח להציל את חייה, על חשבון כל היתר.

ברור, זו הבעיה. וזו גם מטרת המחקר שלנו ושל קבוצות רופאים אחרות, החוקרות את הנושא בעולם. ההוראה בדבר היקף הניתוח והחלקים

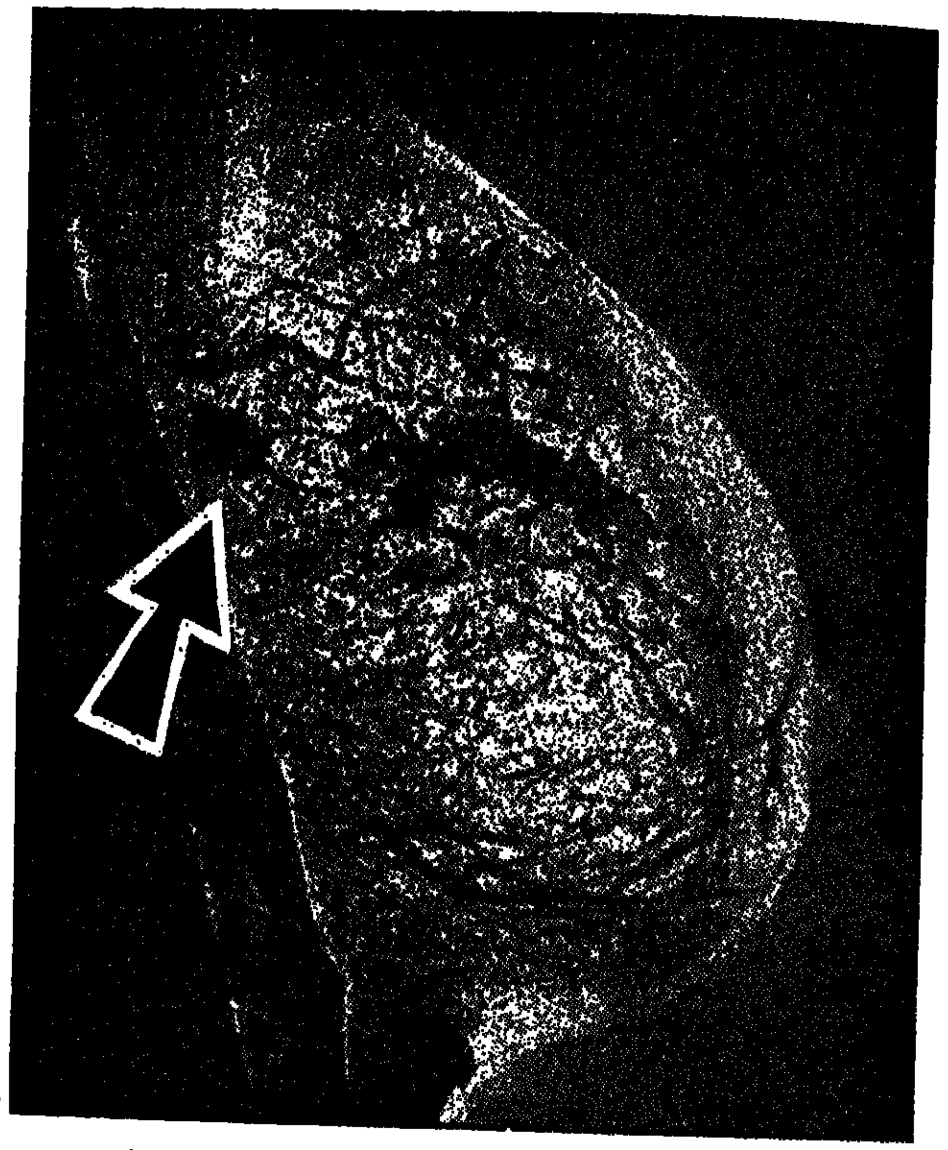

צילום רנטגן של שד — החץ מצביע על גוש הריקמה הסרטנית

כאלף מקרים של סרטן השד מתגלים בישראל מדי שנה בשנה ● ● גילוי מוקדם של המחלה מבטיח בשמונים אחוז סיכוי להישאר בחיים — הזמן הוא גורם קריטי במיבצע ההצלה ● ● מטרת הרופאים כעת: לכרות את כל הגידול, בלי להפוך, במידת האפשר, את האשה לנכה

הכרותים, מושפעת משלושה גורמים: נסיונו האישי של המנתח, שיקולים סטאטיסטיים, ושלב ההתפתחות של המחלה והחלקים הנגועים.

אי-אפשר לתאר התחשבות של המנתח בצדדים הנשיים והצורניים, כאשר יש בזה כדי לפגוע בסיכוייה של האשה לחיות. המחקרים מחפשים את התשובה על ידי השוואות בין התוצאות של ניתוחים, שבהם כרתו גם את השד וגם את השרירים ובית השחי, אל התוצאות, כאשר חתכו רק את השד, עם בית השחי או בלעדיו. התוצאות של המחקר ילמדו אותנו אם הדרך של כריתה חלקית, שאינה הופכת את האשה לנכה ומשאירה לה חלק מהשד או לפחות את השרירים, אינה מסוכנת לחייה. אני מחפש את היחס בין הצלת האשה ממוות, לבין טיב חייה.

— האם תוכל כבר לומר איזו מסקנה מסתמנת?

המחקר נמצא עדיין בעיצומו, ורק עם סיומו אוכל להגיד דברים מחייבים יותר. אבל על יסוד חמש השנים האחרונות, שבהן לא ביצעתי אף כריתה מלאה, גם של השד וגם של השרירים ובית השחי, אני יכול כבר לומר, כי התוצאות אינן פחות טובות מאשר במקרים של כריתה מלאה.

איך לגלות לחולה

— מתי תשלים את המחקר?

אוכל לסכם אותו בתוך שנה, אני מקווה, ולקבוע דברים בדוקים.

— האם אפשרי שתגיע למסקנה כי די בעקירת הגוש הנגוע, בלי לכרות את השד כולו?

אין עוד דעה ברורה בענין זה. התומכים בגישה זאת לניתוחי סרטן השד מוסיפים עוד טענה, מלבד שמירת הנשיות וצמצום הפגיעה בצורתה של האשה: בניתוח כזה נשמר המנגנון הטבעי של התנגדות האשה למחלות, שנהרס, לטענתם, בניתוחים רדיקאליים.

— פרופסור מוזס, מדוע נוהג הרופא האמריקאני להגיד לאשה, או לגבר, בגילוי-לב את המלים הקשות: „יש לך סרטן", ואילו הרופא הישראלי הולך סחור-סחור ובמקרים רבים מאוד אינו אומר את האמת?

השאלות מה לומר לחולה, איך לומר, מתי לומר ומה להסתיר, מלוות את הרופא כל השנים. אני חושב שהכלל הנכון ביותר בסוגייה זו הוא שאין כלל אחד. הכל תלוי בחולה. הרופא, לפני שהוא מחליט אם להגיד את כל האמת, בבת-אחת, או להסתיר את כולה, או לגלות רק טפח ולהוסיף ולגלות בהדרגה — מוכרח לבחון את הרקע של החולה, את השכלתו, את מצבו הנפשי בשעת הבדיקה, את צורת ההתנהגות שלו. מה שצריך להניעו אותו איננו סתם גילוי האמת, כמעשה מוסרי לעצמו, אלא איזו השפעה תהיה לכך על החולה: האם הידיעה תפריע לו לשתף פעולה בריפוי מחלתו או תעזור לו? האם היא תכניס אותו למצב נפשי רצוי או מסוכן? אלה הם קני המידה, וארה"ב, כידוע, שונה מישראל במובנים רבים.

הצ'אנס האחרון של מצפה רמון

מאת
מנחם תלמי

צילם
אסף קוטין

נפלה עיירה מן השמים. נחתה ונחבטה בשולי המכתש הענק שקוראים לו מכתש־רמון. באמצע המדבר, בתוך נוף פרוע ומצולק, שיש לו עוצמה וחוד, נפלה עיירה מן השמים, נאחזה בשולי תחומו של מכתש, אי־שם בין חורבות עבדת הקדומה ומעלה חמישר, בואך שום־מקום.

לפני כן עקרו את דרך המלך לאילת ממעלה־העקרבים, והביאות שתעבור למרגלות עבדת ותרד בשיפועי המכתש הענק, לכיוון ואדי פארן. הקימו אז מחנה לעובדי הסלילה, ליד גבעת הדודה, שקראו לה ראס אבו סרביטי. בצריפים החם, שליד ה„ראס", נולדה ב־1951 מצפה־רמון, שהוכרזה כמקום ישוב רק שנים מספר לאחר מכן. מאז היא נראית כמו עיר שנפלה במקרה באמצע המדבר. כך גם התייחסו אליה.

נולדה ללא מזל. עם שק גדול של תלאות לעתיד, עם הרבה חזון וחלומות של עיר מיוחדת במינה, שהוזית מרכז לתעשיות בנגב ותחנת־דרכים גדולה בדרך לאילת.

לימים גנבו ממיצפה־רמון הרבה חלומות, ויחד אתם גם את הכביש לאילת. היום רוחש כביש זה בערבה, הרחק מן הישוב שנועד לשמש לו מישען חשוב. ובתחנת הדרכים שלו, בצדו של הכביש העצוב, שולט השיתוק. עדיין מוכרים בתחנה הזו דלק, שתיה, נגיסה קלה ועתונים, אבל יותר מכל היא מזכירה לך תחנת־דרכים בודדת ועייפה בסרטים של מצב רוח עגום. את שולחנות המסעדה סילקו מזמן, ובמקומם הציבו שולחנות של „סנוקר", שצעירים אלה ואחרים מגלגלים עליהם כדורים לבנים, לשעשע את נפשם ולהרוג את זמנם.

פונדק סגור — כביש מת

וכשאתה שואל אחד מהם אם יש כאן, בישוב הזה, התקדמות כלשהי מאז השביתה האחרונה שערכו תושביה המתוסכלים, הוא מעווה את פרצופו ומסטיר: „ההתקדמות היחידה כאן היא אצל מי שאורז את המציו ומסתלק צפונה".

ואחר, הנוגס עוגה ליד הדלפק, מגחך ואומר: „רק הבוקר עזבו אותנו שתי משפחות. מן הוותיקים".

מיצפה־רמון נולדה עם הרבה חלומות לחוף מדבר של אפשרויות. אלא שמזלה לא שפר. ניהול כושל. סיכסוכים פנימיים לרוב, ליקויים שמקורם ברשויות השונות וחוסר טיפול מתאים, הובילו את הישוב המתחבט מדחי אל דחי. באחד משלבי ההתנערות ניסו לעשות עיר קואופרטיבית — חידוש מתמכני, שנגוז עד מהרה עם רוחות המדבר, המטאטאות כל דבר שאינו נעוץ היטב באדמה.

ב־1958, למרות ההתפתחות מבטיחה במפעלי הכרייה שבאזור, עמדה מיצפה־רמון לפני התמוטטות אדמיניסטרטיווית, ואז קיבל לידיו משרד הבטחון את האפוטרופסות על המקום. החל תור בנייה והתפתחות כלכלית. צה"ל תרם את חלקו. היתה תחושת „רנסאנס". נפתח אפילו פונדק דרכים יפה, עם מיקום משגע על שפת המכתש — אטרקציה לא־רגילה.

והיום סגור הפונדק, משקיף בעצבות על כביש נחדר, הצונח עקלקלות לתוך תחתיתו של המכתש — כביש שכמעט איש אינו נוסע בו. האוטובוסים של „אגד", שהוסיפו לנסוע בו לאילת גם כאשר נפתח כביש הערבה, שוב אינם חולפים שם. מטעמים של רווחיות ותוך תירוץ טוב שהכביש, שאין מטפלים בו עוד, אינו ממין הדרכים שיש לקיים בהן שרות אוטובוסים.

תחנת הדלק שלמרגלות עבדת נסגרה אף היא. את המסעדה שלידה מפעילים רק על פי הזמנה מיוחדת והתראה מראש. את מפעל הגבס שבמכתש לא מרחיבים, בשל חוסר תודעת הגבס במשק הבנייה הישראלי. את מפעל החרסית והחול הזך לא מגדילים, למרות הביקוש הרב לתוצרתו, מפני שמיצפה־רמון אינה יכולה לספק לו את כוח האדם הנדרש.

תכנית־האב של מיצפה־רמון מדברת על ישוב בן 32 אלף תושבים. תכנית החומש קובעת סדר גודל של 10 אלפים נפשות. המציאות צוחקת: בקושי אלפיים נפשות.

„סוס מי שנכנס לשם"

פחות מאלפיים נפש בעיירה, שהטיפול בה היה כושל, שפיתוחה נעשה בחצי־לב, טיפין־טיפין, שידעה שפע של הבטחות שלא מומשו. אין להם מסעדה או בית קפה ראויים לשמם. יש להם בית קולנוע אחד, הדומה לאורוות סוסים, והמציג סרטי קאראטה, סרטים הודיים ירודים ושאר אשפה פילמאית. „סוס מי שנכנס לשם — אומר במרירות אחד התושבים. — מזל שקולטים כאן את הטלוויזיה הישראלית, אחרת אפשר היה להשתגע משיעמום בערבים".

מיצפה־רמון מורכבת משלושה רבדים עיקריים של תושבים. האחד: ותיקים המשוריינים בשכבה עבה של שכפ"ץ ציני, המתייחסים לכל הבטחה והצהרה לגבי עתידו של המקום בספקנות עמוקה, או לכל הפחות בזהירות מירבית. השניה: עולים מצפון אפריקה, שהובאו לכאן לפני כעשר שנים הישר מן האניה. שלישי: משפחות של אנשי צבא־הקבע, החיים בשיכון מיוחד, נהנים משרותים מיוחדים ושומרים במידה זו או אחרת על „דיסטאנס".

במיצפה־רמון אין בית ספר תיכון. זו אחת הסיבות של הנשירה המתמדת של תושבים „טובים". מרבית הנערים הלומדים בתיכון סודרו בפנימיות שונות בכל רחבי הארץ, עובדה הפוגמת ב„מוראל" של המשפחות.

מבחוץ היא נראית לא רע. נקיה, מסודרת, חבוקה גופי מדבר מרהיבים, ברוכה באוויר פסגות צח ומבריא. מבפנים היא אכולת תיסכול, ספקות ונסיונות עבר מרירים.

לפני שבועות אחדים פרצה מיצפה־רמון שוב לחדשות, כאשר תושביה הכריזו שביתת־רעב למשך 24 שעות, כדי לנסות להצילה מן הכליון הזוחל המאיים עליה. „אחזנו במיפלט הדימוקראטי האחרון שעוד נותר לנו: מחאה, זעקה, קריאה עזה המבקשת תשומת לב".

השביתה חוללה „הויזה" משהו. שוב החלו בשמועות הבטחות. הוותיקים ולמודי הנסיון מגחכים. הם שבעו הצהרות. אווירה הרבה יותר אופטימית שורה במשרדי המועצה המקומית.

חודשיים אחרי שביתת הרעב של העיירה פולה — באה „עונת ההבטחות"; והילדים מחייכים כמו תמיד

דוד מלכי
140 ק"מ — לבית הספר ובחזרה

חיים זליקוביץ
„תאמין לי, זה מקום יוצא מהכלל"

עוזי חיימוביץ
הפעם „נפתחו" המוסדות לענין

יצחק לבנון
יש אתגר — זאת קרקע בתולה

תותח עומד בשולי המכתש בשביל תיירים, אבל תיירים — אין

140 ק"מ לבי"ס וחזרה

בראש המועצה עומד היום גבר נמרץ ומנוסה, שקוראים לו אליהו שפירא. שפירא הוא תושב באר־שבע ולמעשה פקיד ממשלתי, המכהן במשרה הרמה של סגן הממונה על מחוז הדרום במשרד הפנים. אחר ה„תקלות" שנתגלו במועצה המקומית הקודמת, מינה אותו שר הפנים, בתוקף סמכותו, כחבר המועצה החדשה. מועצה זו בחרה בו כיו"ר שלה. מתוך שבוע עבודה במחוז הדרום אמור שפירא להקדיש יומיים למיצפה־רמון.

„למעשה הוא מקדיש הרבה יותר, — יספרו לך במקום. — הוא נדלק לעניינה של העיירה, הפך להיות חסיד נלהב שלה ושל סיכוייה הטובים. מי ששם לב, מוכרח להודות שמשהו מתחיל לזוז, בעזרתו של הצוות החדש".

בצוות החדש, כממונה על ענייני הפיתוח, אתה מוצא גבר כבד וחוסם בן 36, ששמו עוזי חיימוביץ. מן הטיפוסים ה„שרופים" לנגב, שהיה בזמנו באילת ואחרי כן במשך שנים אחדות מזכיר העיר ערד. ב־1971 יצא לשליחות חינוכית בארה"ב. כשחזר ארצה, שם פעמיו לנגב.

„חיפשתי מקום עם אתגר. בנגב, כמובן. אמרו לי: אם אתה באמת מחפש מקום עם אתגר, הכתובת היא מיצפה־רמון. באתי לכאן לפני שלושה חודשים, ושמעתי שאין סיכוי למקום; שפשוט צריך לסגור אותו. דעתי הפוכה. ויש לי כאן עוד כמה שותפים טובים לדעה זו. אני מאמין, שלקיומה של מיצפה־רמון יש הצדקה בטחונית וציונית ממדרגה ראשונה, שהיא יכולה וצריכה להיות נקודת זינוק לפיזור האוכלוסיה ולפיתוח האזור האדיר והשומם שמכל עבריה. יש לה הצדקה לאומית ממדרגה ראשונה וגם הצדקה כלכלית מבוססת בטווח הקרוב והרחוק גם יחד. מה שדרוש לה הוא יותר תשומת־לב של המדינה, תנופה חדשה וגישה נאותה מצד כל הגורמים והרשויות שתפקידם לסייע לה".

פטריוט „טרי" אחר למיצפה־רמון הוא מזכיר המועצה החדש, דוד מלכי, בן 27, שעלה ארצה מאלז'יר לפני 12 שנים. עד לפני זמן מה היה תושב באר־שבע, מינהלן בעל נסיון.

למיצפה־רמון בא עם אשתו, שהיא מורה, וארבעה ילדים. שתי בנותיו לומדות בבית הספר התיכון בדימונה. שבעים ק"מ מפרידים בין מיצפה־רמון לבין דימונה. יום יום עושות שתי הבנות את הדרך הזו הלוך וחזור, ובלבד שלא להזדקק לפתרון של פנימיה וניתוק מן הבית.

עונת ההבטחות

„אחר חודשיים במצפה־רמון, — אומר דוד מלכי, — אני די אופטימי. יש הרגשה, כי משהו מתחיל לזוז כאן. מורגשת התחלתה של תנופה. חודשיים הם פרק זמן קצר. אבל אישית, כבר הספקתי לחיות משוגע למקום. אני מרגיש כאן מצויין. מצוי פה מצרך חשוב מאוד ששמו שקט. שקט מרגיע. אחרי המהומה של העיר הגדולה — ובאר־שבע יחסית היא עיר גדולה — זהו ממש מרפא לנפש. עם כל הבעיות של מצפה־רמון, ויש לא מעטות, עדיין נעים לגור בה. וזה אולי אחד הגורמים שמחזיקים כאן קבוצה של אנשים בעלי רמה, היכולים למצוא סידור טוב בכל מקום אחר בארץ".

איש צוות אחר במועצה המקומית, המכריז על עצמו כמשוגע למקום, הוא גבר ארמוני, ששמו יצחק לבנון, והכל קוראים לו איציק. זה שלושה חודשים הוא מכהן כמהנדס העיירה, וזה 18 שנים שהוא תושב הנגב. במקורו הוא ארכיטקט־גנים, אשר „גינן", בין השאר, את בית החולים המרכזי בבאר־שבע ואת קרית המחקר הגרעיני.

„מה שמשך אותי לכאן — הוא אומר, — זה האתגר להפוך את מיצפה־רמון למקום שנעים לחיות בו. הקרקע כאן עדיין, מבחינה זו, קרקע בתולה. הנתונים לא רגילים. צריך להשגיח שלא יהרסו אותה. לאדם במקצועי זהו אתגר גדול, ואני מקווה לעמוד בו".

אחרי שביתת הרעב הגדולה שרויה עתה מיצפה־רמון בעונת ההבטחות הגדולות.

„אני יודע שמיצפה־רמון שבעה הבטחות שלא התקיימו — אומר עוזי חיימוביץ — אבל הפעם קיים סיכוי סביר מאוד למימוש ההבטחות. משרדי ממשלה ומוסדות אחרים „נפתחו" לענין. הוקמו ועדות וצוותים שונים, אנחנו עושים הכל כדי לרתום את העגלה לפני הסוסים. צוותים של תיכנון ומעקב וביצוע, פועלים כבר במלוא המרץ. אנו מקיימים משרד קיעור בתל־אביב, שבו מתראיינים, בין השאר, אנשים צעירים, המוכנים לבוא לגור כאן. יש לנו מה להציע להם בתחומי השיכון והתעסוקה. בסך הכל יש הרגשה, שהאופק הקודר מתחיל להתבהר קצת. וזו לא הרגשתי שלי בלבד".

„באתי אל השלווה"

את הקפה לחדר־הישיבות מגיש עובד הניקיון חיים זליקוביץ — תושב ותיק בארץ, שעבר גלגולים רבים, וחי במיצפה־רמון זה 12 שנים.

הוא מבקש „להגיד משהו לעתון". בבקשה, מר זליקוביץ:

„אז הענין הוא ככה. אני בן 52. באתי ארצה לפני 51 שנה. מה לא עשיתי פה? הייתי באצ"ל, הייתי בצבא הבריטי, הייתי בצה"ל. שש פעמים הייתי פצוע. עשיתי כל מיני דברים בכל מיני מקומות. הייתי גם מושבניק בגליל העליון. פה, במיצפה־רמון, באתי אל השלווה. זה מקום שיש לו בעיות, אין מה לדבר, אבל זה מקום יוצא מן הכלל. תאמין לי. או למה אני אומר את כל זה? מפני שאני לוחם ותיק, ואני רוצה להגיד לכל החברים הוותיקים שלי, לוחמים עייפים מכל המלחמות, שמסתובבים בכל מיני מקומות בארץ ולא מצאו בדיוק את המקום שלהם, שינסו לבוא הנה, למיצפה־רמון.

„יש פה המון אפשרויות לכל אחד, אם הוא פקיד, אם הוא פועל, אם הוא טכנאי. יש פה קשיים, מפני שאין מספיק אנשים. אבל פרנסה ושלווה יש בלי סוף. מרוויחים פה טוב. יש פטור גדול ממס הכנסה. מי שיבוא, לא יצטער. זה מה שאני רוצה להגיד להם דרך העתון".

ישוב שקט, מנומנם למראה. חוצו אינו מסגיר את פנימו. ישוב הגווע לאיטו, מפני שאינו יכול להתקיים בצימצומו ובבעיות הסבוכות הנובעות מכך. לא בעיות של לחם, לא בעיות של קיום כלכלי. אלה לא חסרים כאן. פשוט: בעיות של סדר־גודל, שהן אם־כל־מחדל. בעיות של חוסר רופא מקצועי, או בעיות של משפחות שחייבות לשלוח את ילדיהן ללמוד בפנימיות מחוץ למקום, ואינן יכולות לעמוד בנטל הניתוק והפרידה; שאינן יכולות להשלים לאורך ימים עם חסרונם של שרותים אלמנטריים ברמה נאותה, ותחושת עצמן כמבודדות על פלאנטה רחוקה, בישוב שמישהו מנסה לשכוח שהוא קיים על מפת המדינה.

מספר אחד מהורי התלמידים בבית הספר המקומי, כי בשעור היסטוריה בכיתה ח' קם אחד התלמידים ושאל: „תגיד לי, המורה, מה שווים כל הסיפורים האלה על ציונות, חלוציות והתיישבות, אם ככה נראה המקום שלנו?"

יש אומרים, כי לאחרונה נושבת רוח אחרת במיצפה־רמון. תחילתה של רוח אחרת, הנושאת עמה ריחות של תקווה מחודשת. יש כאן אנשים המבטלים אותה בחיוך מריר של בעלי נסיון, אך יש כאלה המרימים את ראשם ושואלים עצמם: אולי? אולי הפעם בכל זאת?

„אומרים שהפעם זהו הצ'אנס האחרון של מיצפה־רמון — קובע עוזי חיימוביץ — ואם גם הפעם יאכזבו את אנשי המקום, מיצפה־רמון תיפול. איש לא יאמין בה עוד".

נשים בישראל: ציפיות ומשאלות

מאת יגאל לב

צילם חנניה הר

האשה היא ספינקס בלי סודות — אמר אוסקר ויילד, בניסוח פאראדוקסאלי גאוני אופייני לו. והברק הפאראדוקסאלי, כהגדרתו, הוא אולי לא בכך, שאיחד במשיכת קולמוס ניגודים סותרים, אלא שהצביע על ניגודים סותרים, החיים זה לצד זה, זה בתוך זה.

הכל יודעים למה כלה נכנסת לחופה. ובכל זאת מוסיפה האשה להיות עטופה בדוק של מיסתורין, שרב בו כוח־המשיכה. אך מה שהיה בעל־תוקף לפני יובל שנים, או לפני חצי יובל שנים בלבד, ספק אם יש לו עוד תוקף בימים אלה. האשה — גם בעולם וגם בישראל — מסירה מעל עצמה לא מלבושים ומחלצות בלבד, אלא גם את צעיף המיסתורין, שתחתיו יכלה לבנות לעצמה בעבר מחבוא של בטחון עצמי. בימינו, כאשר כמעט הכל חשוף, גם כמעט הכל מפורש. בימינו קוראים לכל הילדים בשמם.

האם זה טוב, האם זה רע? האם זה מוסיף להרגשת ההגשמה העצמית של האשה בחיים — או להיפך? האם זה נותן סיפוק, או שמא זה מתסכל? כדי לקבל תשובות לשאלות אלו, הפגינו אותן — לנשים.

אין כאן נסיון לקבוע מסמרות, או לנסח סיכומים סוציולוגיים. גם רובם של המימצאים החברתיים, המתקבלים מתוך סקרים ומחקרים, חולמים בעיקר.. את הנחקרים עצמם. כך גם בכתבה הזאת. אולם כשם שבכל מחקר אפשר להניח, כי על כל אחד מאלף נשאלים יש עוד אלף דומים לו — כך גם אנו רשאים להניח, כי גם על כל אורית ולאה ועוד, שענו על שאלותינו, קיימות עוד כך וכך אוריות ולאות. ועירבול כל התשובות והנתונים מתווה לפחות מושג כלשהו על ציפיותיה, מישאלותיה והרגשתה של אשה בישראל כיום הזה.

שאלנו את האשה: מה מריץ אותה; איך היא רואה את עולמה; למה היא מצפה מן העתיד.

„האם היהודיה"

ראינו את החרדה, פחד של הצעירה הישראלית, בעברה את תקופת הפריחה, והיא חוששת שמא תישאר לבדה. מאחוריה ראינו את מכבש דעת הקהל, אשר רומס אותה ודוחף אותה לעשות לא פעם דברים מנוגדים לאופייה ולמישאלותיה. האם היהודיה והמשפחה היהודיה והרחוב היהודי כאילו קשרו קשר נגד הצעירה הישראלית, שתקצר את תקופת נעוריה, את תימים של חיפוש והרפתקה, את השיטוט בשבילי החיים בלי שמגלב של תכלית תלוי מעל לראשה. כל אלה דוחפים אותה להינשא מהר, הופכים את שנתה ה־21 ל„תמרור" אזהרה.

זהו פאטנט ישראלי. המנגנון המשומן היטב של ה„אידישע מאמע" פועל כדחפור — להחליט בלי לברור, בטרם יוטבע במצח „אות קלון" של לא־נשואה.

מוכר־גרעינים באחת הכיכרות הרמת־גניות נזף באורית פינקלשטיין, בת 20: „מה את מחכה?! את לא מבינה, שעוד מעט לא יהיה לך את מי למצוא?"

אורית סיימה את הצבא, צעירה יפה, תמירה, מן הנערות ש„הולך להן". בעלת בטחון עצמי, לומדת באוניברסיטה. מה עוד יכולה לרצות בת 20?

אך בשעה שאתה מדבר איתה, נשמע צליל של דאגה בקולה: „בניגוד להורי, שמדרבנים אותי להתחתן, אני עוד לא הגעתי למצב, שאקח מכל הבא ליד. אני אפילו לא מוכנה להתפשר. אבל יש עלי לחץ חברתי די קשה. לא פעם הורי נכנסים לפאניקה וצועקים עלי: ,מה את עושה? למה את זורקת בחורים? בסוף תישארי לבד.' מה שמציק לי כיום באמת, זה לא שאני חסרת בעל, אלא שאני חסרת חבר. בלחץ חברתי אני לא כל כך מתחשבת. אבל בימי ששי ושבת אני מרגישה את כל הבדידות של מי שנשארת לבד. או טבעי להרים טלפון לחברה, אבל מה שאפשר לשמוע ממנה, זה רק סיפור על הבדידות שלה".

מה קרה לאורית? מדוע צליל זה של עלבון ודאגה בקולה?

אורית מגדירה זאת כך: „התודעה של מחסור בגברים היתה אצלי גם קודם. אבל כעת היא הגיעה למצב של בשלות. זה לא מצב של פאניקה, אבל לא רחוק מזה".

מציק לצעירות הבטחון העצמי המופרז של הצעיר הישראלי, השחצנות שלו. „פנקס הכתובות" שהוא נושא בכיסו. הדברים שאמר אחד מהם לאורית: „את לא רוצה? לא בעיה. כמו שעכשיו 11.15 בלילה, אני מצלצל לעשר אחרות והן באות".

הבטחון העצמי המופרז משחית את ההתייחסות הרגשית של הגבר והורס אצל הנערה את הבטחון העצמי. היא חשה כמו גלגל רזרווי.

הצעיר הישראלי חי כיום בתחושת של ערכו העולה בשוק כרווק. על כך מספרת אורית:

„אני שווה חצי מיליון"

„אני יוצאת הרבה בחברתם של סטודנטים. הסטודנטים יודעים טוב מה הם שווים. למשל, סטודנט שסיים רפואה אמר לי: ,את יודעת, אני שווה היום בשוק חצי מיליון. השקעתי שבע שנות לימוד. עכשיו שהורי האשה ישקיעו בי'.

„בכלל, — אומרת אורית, — נוצר מצב, שהשיקול הכלכלי נהפך לשיקול היסודי אצל הגבר. ואני מרגישה, שאני חיה במין עולם הפוך, בעולם שבו לגברים יש אפשרות לבחור".

הבטחון העצמי המופרז של הרווק הישראלי מביא עמו, בדרך הטבע, מידה זו או אחרת של גסות ואטימות לב. כמו המשפט ששמעה לאה אלתר, בת 24, מנתניה. סטודנטית של כלכלה, כאשר דיברה עם החבר שלה על החתונה: „תביטי, את לא יחידה. יש הרבה שרוצות להתחתן".

„וזה כואב לי, — אומרת לאה. — הוא אמר זאת, כאילו יש מבחר גדול. כאילו הבהיר, שהוא יכול לבחור, לקחת מה שהוא רוצה".

מול הצטלבות

לאה, צעירה בעלת מוח ותבונה, בחרה ללמוד „מקצוע גברי" ועמדה בו בהצטיינות. עולמה הוא עולמן של סטודנטיות על סף סיום הלימודים, בשלפניהן הצטלבות: הקמת משפחה ובחירת מקצוע. אלו צעירות, שמיבחר הגברים שלהן מצטמצם, לא מפאת גיל, אלא משום שככל שנערה רוכשת יותר השכלה, אפשרויות הבחירה שלה מצטמצמות: גבר חושש מאשה העולה עליו בתבונה ובהשכלה, האינטליגנציה וההשכלה של אשה משולות לתכונה כמו גובה: ברור, שקשה לצעירות שגובהן 1.80 לבחור בן־זוג.

„עם השנים, — אומרת לאה, — את מתחילה להיות יותר ויותר מוכנה להתפשר. המחיר שאת מוכנה לשלם בעד גבר שתינשאי לו, גבוה יותר. הוויתור יותר גדול, בכל השטחים. הבחור כבר לא מוכרח להיות „נסיך חלומות". הוא יכול להיות סתם „בחור טוב". יש בחורים, שפעם לא הייתי מתייחסת אליהם: הם לא היו לפי טעמי, עליתי עליהם ברמה, בהשכלה. היום אני מוכנה לצאת אתם. מוכנה לגלות בהם עניין. אני מנסה למצוא בהם דברים שפעם לא היתה לי לא סבלנות ולא חשק לחפש אצלם."

שלוש נקודות

גם לאה עברה את השלב של חורות מהצבא ושל מבטי השכנים: „כשאת חוזרת מהצבא, כמובן לא נשואה, נהיה הדבר מוקד השיחות, עם ההורים עם שכנים. את שומעת את השכנות מדברות עם אמא: הבת שלך תלמידה טובה... מרוויחה מצויין... יש לה אפילו דירה..."

אומרת לאה: „שלוש נקודות אלו, פירושן הוא: אז למה היא לא מתחתנת?

„לאט לאט את מתחילה להיות בודדה, הידידות עם חברות שהתחתנו מתנתקת, ואת חשה את עוקץ הבדידות, עם טיפת הרעל שבקצהו. לא נעים להופיע בלי בן־זוג. לא נעים ללכת לסרט. לא נעים ללכת להצגה. לא נעים ללכת למסיבה. יש לנתק את הידידות עם חברים שהתחתנו, כי אינני יכולה לבוא אליהם לבד. יש לי ידיד טוב, כעת נשוי, שלא הייתי אצלו כבר הרבה זמן; פשוט, אינני יכולה לבוא אליו לבד".

אורית פינקלשטיין: יש לחץ חברתי
אילנה זית: רוצה לשמוע פעמונים

לאה אלתר: כישורים נהפכים לחסרון
אילנה גולן: שלא יתייחסו לנשיות שלי!

ואחר כך בא משפט, ששמעתי אותו מפי נשים רבות: „צריך להפסיק את המנהג, שאשה לא יכולה להתחיל עם גבר. אני יכולה לשבת בבית שבועות ארוכים לבד, ואם יהיה גבר שימצא חן בעיני, אני לא ארים טלפון אליו".

אשה אחרת, אילנה זית, אלמנת מלחמה ואם לשני ילדים אשה יפה בעלת צמת שיער זהובה, מנסחת זאת כך: „לפעמים, כשיש לי כבר ידיד, ואני מצלצלת אליו ואני הולכת אליו, אחרי כן בלילה אני בוכה מהרגשת עלבון".

במסגרת המשק

בשיחות עם צעירות קיבוצים נוכחתי בעמדה אחידה: הן ביקשו לא לפרסם את שמן. נראה כי במסגרת החיים הקטנה נמנע האדם מלהסתובב חשוף בחצר המשק. הן הסכימו לומר דברן בשמותיהן הפרטיים.

אומרת דליה: בקיבוץ, אני חוששת, חמור פי כמה מצבה של בחורה רווקה, שחוזרת מהצבא, בלי גבר. המיבחר במשק הוא קטן. למרות שהקיבוץ איננו מתערב בחייו הפרטיים של האדם, הרי כולם מסתכלים עליה. כולם מחכים: נו... שולחים אותה לעיר, „לעבודות־חוץ", מקימים אותה בדאגה. וזאת בעייה. כי אין אמנם לחץ חברתי חיצוני, אבל יש איזו תחושה של אי נוחות, הדוחפת למצוא בן־זוג.

אומרת יעל: היום גם במשק מקיימים הצעירים חבורות סגורות. החבורות מורכבות לרוב מבני משק נשואים, המוזמנים זה אל זה, לשתות קפה, לשוחח. לכאורה, כל הבתים פתוחים. אבל כשאתה לא שייכת, היא חשה איזה מחסום־זכוכית, שהיא אינה יכולה לעבור אותו.

אומרת נעמי, בת משק, אם לילדה בת 17: הבנות היום מוצאות לחן במתנדבים, שבאים למשק, מה שאנו, בגילן, מצאנו בפלמ"חניקים. גברים זרים מסקרנים, שמעניין להכיר אותם. נוצרים קשרים רבים. ואפילו אם לא יוצא מזה כלום, לפחות בנות המשק... לומדות אנגלית".

אילנה זית האלמנה, אחות, יוצאת לחפש שנית בן־זוג לחיים. יש בה אותה שמחת חיים, המנצחת אסונות ובדידות. האנשים רואים את המסיכה הבהירה ואינם יודעים את אותו העולם הקשה שבו חיה אילנה עם עצמה, כאשר נסגרת הדלת מאחוריה.

לשרוק בחושך יחדיו

אילנה הוזמנה למסיבה. היא התעצלה לצאת מביתה בהרצליה וסירבה. ב־12 בלילה התחרטה, הרימה טלפון, שאלה אם ההזמנה עוד בתוקף. אמרו לה: בטח. נכנסה למכונית ונסעה.

בבית הידידים התפתחה שיחה על האשה הבודדה. שררה אווירת של צחוק. אמרו, שכיום אין לאשה שום סיבה לפחד לחיות לבדה. אחד הגברים אמר לאילנה: „נניח שאת לוקחת אותי אתך באוטו, ומחבלים מתקיפים אותנו. את חושבת שאני יכול לעזור לך?"

אילנה השיבה: „אני לא יודעת אם היית יכול לעזור לי. אבל לפחות היינו יכולים שנינו לשרוק יחד מפחד. לשרוק עם עוד מישהו בחושך — זה נוטע בטחון. תמיד יותר נעים לשרוק יחד".

לא מוכנה להתפשר

אילנה מסבירה: „כשאני חוזרת מאוחר בלילה הביתה, אני מסתכלת בפחד ימינה ושמאלה, ליד הרמזורים. כשאני עוצרת, יושבים שם חבר'ה על הברזלים וקוראים: ,אפשר לבוא אליך? אפשר לנסוע אתך, גברת?' כשאני עולה במדרגות, אני מסתכלת למעלה. אם מישהו לא יגיח משם. כשאני נכנסת לדירה וסוגרת, אני שוב מפחדת. פעם מצאתי, שאיזה גנב פרץ והפך לי את כל הדירה".

אבל אילנה יצאה שוב אל החיים. שמחת חיים שבה מאפשרת לה לגדל את הילדים ולבקש גם לעצמה עולם של חיים מלאים. היא יצאה למסיבות, לפיגשים, וחשה את הרתיעה של גבר מפני אלמנה ואם לשני ילדים. „אחד מהם אמר לי, ,אני לא אבוא יותר. אני לא רוצה להכאיב לך, ממילא לא אוכל להתחתן אתך'. אפילו את ההזדמנות הם לוקחים ממני".

אף על פי כן, אין אילנה מוכנה להתפשר: „אני רוצה אהבה. אתקשר עם מישהו רק אם יהיה לי רגש כלפיו. וכמובן, יתאים לילדים. אני רוצה לשמוע צילצול פעמונים באוזניים! אני רוצה גבר, שאני יכולה לשבת אתו 24 שעות בבית בלי להשתעמם. אני לא מוכנה להתפשר בשביל פחות מאהבה. לפעמים אני חושבת, שגברים חוששים להתקשר אתי, מפני שאני נראית חזקה, כשאני לבד".

שבע שנים עברו מאז מלחמת ששת הימים שבה נפל בעלה. אילנה מסוכחת יותר, אבל בלתי מתפשרת, למרות ש„לדבר אחד אשה איננה יכולה להתרגל לעולם: להיות לבד".

„בתור אלמנה — מספרת אילנה. — מתייחסים אלי יפה, אם צריך לעזור מבחינה כלכלית. אבל מבחינה חברתית, אלמנה זה לא סטאטוס. אלמנה נידונה לבדידות".

הבדידות כידיד

אפשר לפגוש אותן בנסיבות, בבתי קפה. הנשים הבודדות. הם חיות עם הבדידות כמו עם ידיד, לוקחות אותו לביתן, גרות עמו. הוא מפחיד אותן — והוא היחיד הנאמן להן.

תמונה עצובה היא לראות ליד קופת קולנוע ביום ששי אשה המבקשת כרטיס למוצאי שבת. המוכר מושיט לה שניים. היא אומרת בשקט: אחד, בבקשה.

הן עברו כבר את גיל ה־30. הן סבלו כבר מגסות וקאפריזות של גברים. הן סובלות מהחברה, התוקעת בהן עיניים.

על אורח החיים בגיל זה מספר גבר בן 35, מהנדס: „הגעתי למצב, שאני לא מוזמן למסיבה בתור חבר, מהנדס, בן־אדם, אלא בתור זכר. אני יודע תמיד על יד מי יושיבו אותי. בת־אחות או בת־דודה של בעלת הבית, שאחר כך אני צריך ללוות אותה הביתה. הנשים לא יודעות מה זה לחיות זכר מבוקש. זה צרות".

האשה הרווקה בגיל זה מכירה צרות מסוג אחר. יש לה כבר דירה קטנה משלה. יש לה חיים מסודרים. היא שומרת על לוח־זמנים, כי מסגרת היא כמו גדר־בטחון. היא מצפה לטלפונים. היא מכירה שיחות של מטרידים או סוטים שלאחר חצות. מכירה את בטוחו של הגבר שנדמה לו כי „אני מצפה רק לזה", איזו טיפשות! וזה יש תמיד. הם לא מבינים, שאשה מצפה שלא יתייחסו אליך כאל חפץ, שמשתמשים בו ומשליכים אותו.

הנשים הבודדות עברו כבר סף הציפיות הגדולות, אבל לא את סף התקווה. הם למדו להסתדר עם עצמן. למדו לחיות עם הבדידות. כמו עם ידיד.

במאבק־על זכויות

בגבעתיים פגשתי שתי נשים, ממשיכות דרכה של אולימפ דה גוז, הצרפתיה שפירסמה ב־1791 את „הצהרת זכויות הנשים" ושנתיים אחרי כן ערפו את ראשה בגיליוטינה, על דעותיה יוצאות הדופן; של האנגליה מארי אסטל, שפירסמה ב־1694

(סוף בעמוד 45)

שתי תמונות מבקעת הירדן

מלון "לידו" הישן

חזירים שודדים פרוצים לרוח
מול הים המלוח המכונה גם ים המוות.
הלילה מאפו של אדגר אלן פו
מזין דלתות ומספרים שבורים.
בחדר שלש מאות שלשים ואחת,
איפה שבן־גוריון לפי המסורת שמע את המדינה הקמה,
איפה שבן־גוריון לפי המסורת שמע את המדינה הקמה,

על רצפת השיש הנקובה ממלחמה ונצואות בזק,
מתיבש החרא של סמל יצחקי שבע שנים.
חם ויבש, ויהודי קטן מחפש חדר עם הגב לים,
פקידת הקבלה שואלת אותו לשמו והוא רוכן
אליה ואומר: "טוראי פרנץ קפקא."
שלדי פרגל חלודים על הגג ובמסדרונות
ומסביב מסכים שהוטמרקין יעשה מהם מונומנט,
שיבטא את השואה והגבורה בצומת גהה
או גבעת משגעים אחר סמוך לכביש.
ואני אומר: חרא עליך סמל יצחקי!
שאין לך כבוד למנהיגים מתים ולארץ־ישראל השלמה
שאין לך כבוד למנהיגים מתים ולארץ־ישראל
השלמה

ואתה רק הולך ומתרחק ממלחמה למלחמה
ואף אחד לא מנקה אחריך.
עצוב לראות מלון שבור בלי בני אדם
וכל החזירים הולכים לים
מת ומלוח במקום הנמוך ביותר בעולם.
חייה גבה. לידו.

ג'ריקו ג'ונס

נזרקת רחוק, טימותי ג'ונס.
עזבת את הפנה שלך בקליפורניה
ועכשו אתה מגדל שערות עם אבק
ושולט מוסיקה יוונית חולפת על
קומנדקר בדרך למחנה הצבאי ואתה
חמום מהתפוזים הראשונים בערבה
של אבו עלי הפליט עם השפם הסטליני
בבקר חג"כי:
אם סטיל פי דה מיל היה רואה אותך,
טימי, הוא היה חושב שאתה ישו או
משה רבנו או חמור.
ג'ריקו ג'ריקו.
אתה עובר מהר עיר נשים מצעפות
קנים אבל־כחות הבטחון יודעים
עליך, טימי, שאולי אתה סוכן זר
שחול קצץ על פלגי מים ומה
שבטוח זה שאתה על סמים ומתחת
תמונת שמן של נאצר מחיך באור
ואצל פירמידות, אתה מגלגל
לאור היום את כל געגועיך ובראש
עובר לך רוקנ'רול מערבי
עם הפרעות של עוד ושני תמי מרים.
ג'ריקו ג'ריקו.
זה היה טימותי ג'ונס שאמר לי
שיריחו זה מקום נפלא לשלום
ונעלם בתוך קצף לבן של בירה אמסטל מקססת
ומאז הוא מת באשר עד היום.
ג'ריקו ג'ונס.
הו ג'ריקו ג'ריקו.

הצד הרביעי של המטבע

שני סמלים (מתחת למיטה)

לפני כעשרה ימים נשפטו חיים ויהודה, שני סמלים, וקיבלו שבע שנות מאסר בפועל, משום שבמלחמה הם שכבו מתחת למיטה, במעוז, ולא עזרו לחברים שלהם להילחם באויב שעלה על המוצב.

המעוז נכבש על ידי המצרים ושני המשתמטים, יחד עם כל מי ששרד במעוז, נפצעו ונלקחו בשבי. הם עברו עינויים קשים, אבל העינוי הגדול ביותר היה להסתכל בעינים של החברים שלהם.

הם קיבלו שבע שנים תמימות, אבל כל האנשים הגדולים ששוכבים מתחת למיטות ומושכים בחוטים, לא מקבלים אפילו יום אחד של מאסר. ולא קוראים למה שהם עושים פחדנות או השתמטות. קוראים לזה פוליטיקה.

תחזית

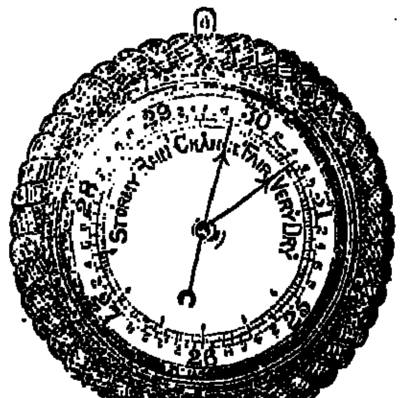

כשהטמפראטורות יורדות והלחות עולה, אני נהיה סנטימנטאלי לכל דבר חי, ורוצה לדבר עם כל מי שרוצה לדבר אתי וגם לקרב את השלום.

אני משתתף בשמחת החקלאים ומבטיח להיות ילד טוב. אני לא רוצה שישלחו לי מתנות כמו ששולחים לטילבי קשת. כשהטמפראטורות יורדות והלחות עולה, אני חושב, שאנחנו נדיפה קרירה ונאורה, וכל העננים באים מלונדון.

העצים והפרחים צמאים. זה מה שאמרו לי בגן, ומה שטוב לפרחים, טוב גם בשבילי. הלוואי שהאנשים יהיו פתוחים זה לזה כמו מטריות ועיניים חדשות תבטנה עלינו מתוך מעילים ישנים ומורמי צווארון.

כשהטמפראטורות יורדות והלחות עולה, אני חושב, שהאהבה היא מהשמים, ואם נעבור את החורף הזה, לא נהיה זקנים לעולם.

יד הנפץ

לפני שסבי נפטר בשיבה טובה, הוא זרק עלי מבט אחרון ואמר: "אף פעם אל תשתה מים אחרי שאתה אוכל אבטיח, ואל תעז לעולם ללחוץ יד של שר חוץ צרפתי..."

זה היה המלמול האחרון, ומאז תמיד, לפני שאני לוחץ יד, אני עושה חשבון. קודם כל אני מברר לאיזה בן אדם מחוברת היד, אחר כך לאן מחובר האיש שאליו שייכת היד, ורק אז אני לוחץ, בכל הכוח.

וכשהגיע שר החוץ הצרפתי לארץ, אחרי שנפגש עם ערפאת, שמענו הצהרות של אנשי רוח וביטות, מדינאים וסיטונאים:

"אני רוצה לא ללחוץ את היד של שר החוץ המושחת הזה"

"אני מעוניין מאוד להיפגש עם הוד מעלתו ולא ללחוץ לו".

"הייתי רוצה מאוד לקבוע עם השר ולדחות את כף ידו המושטת..."

המדינאי הבלתי־לחוץ חזר לארצו בידים ריקות ורכות, כשהוא משאיר אחריו עשרות ידים לא מושטות לשום כיוון מוגדר. העולם כולו נגדנו ולא נלחץ לו.

יהונתן גפן

כאשר העין והישבן באותה דיעה...

כשהישבן והעין תמימי דעים, סימן הוא שיופיו של המוצר שווה לאיכותו. ברהיטי קיבוץ שמרת מקפידים על תיאום זה. דוגמא לכך, המערכת הסלונית המוצגת כאן שהיא אחד הדוגמים ממגוון רחב של מזונים, ספות, שולחנות, ספריות ופינות אוכל. המערכת היא בעיצוב דני מעץ תיק בורמזי.

המחירים: (הריפוד ניתן להתאמה לפי בחירת הלקוח).

כורסת יחיד עם ידית בונה	745.- ל"י
כורסת דו־מושבית (love seat) כנ"ל	1,140.- ל"י
שרפרף	230.- ל"י
ספה לארבעה אנשים	2,120.- ל"י
שולחן סלוני 67 ס"מ X 115 ס"מ	700.- ל"י

רהיטי קבוץ שמרת

הסוכנים המורשים למכירת רהיטי שמרת:
תל־אביב–רהיטי פורום, רח' בוגרשוב 58. ירושלים–רהיטי וחיות, שלומציון המלכה 4. חיפה – רהיטי שמרת, בלפור 11. באר־שבע–רהיטי הדר, פסג' רסקו. אשקלון המשביר לצרכן, רח' הרצל. עכו–רהיטי שמרת, נבורי סיף. טבריה–רהיטי הצפון, רח' הגליל. נהריה–רהיטי בדריאן, שד' הגעתון. קרית מוצקין–רהיטי שמרת, השופטים 12.

חגי לבינסון אילון

250 פעם - הו, הו!

מאת תמר אבידר

ש שיק שני ואריק לביא דועים בציבור כבר ל־מעלה מעשרים שנה, והם גם נשואים. כן הם ידועים כזוג מתואם להפליא על הבמה.

לאחר שהצגת הרוויו המשותפת שלהם, „הוא והיא", רשמה לזכותם, ולזכות המחבר־במאי אפרים קישון, 450 הצגות — מגיע עתה מספר ההצגות של המחזה „הו, הו יוליה" ל־250, יתוך תשעה חודשים בלבד. הישג זה נרשם שוב לזכותם של שושיק, אריק והמחבר־במאי אפרים קישון.

ההצגה, המועלית ב„הבימה", מבוססת על ההמצאה הקישונית בדבר חייהם האפרוריים־עד־דכאון של זוג הנאהבים הגדול בהיסטוריה רומיאו ו־יוליה (ראה שקספיר), שלושים שנה אחר העלילה המפורסמת — לולא הקיץ הקץ לחייהם.

שחקנים אינם אוהבים לשחק ב„שלאגר", להופיע עם אותו טקסט ערב ערב, שבוע שבוע, חודש חודש, שנה שנה (אלוהים!). מצד שני, אין שחקנים אוהבים להופיע ב„פלופ", הי־קורס תחתיו אחר תריסר הצגות לפני אולם מסוהק — אפילו עם ביקורות משולהבות.

בקיצור, כמו כולם, אוהבים שחקנים את שביל הזהב: ביקורות טובות אחר הבכורה, מסיבה להצגת ה־100, וסיום בכבוד.

נמאס - אבל נעים

אריק לביא, בחולצה מרומה ומכנסי־שיבר, כרגיל, ושושיק שני, שתיאור הופעתה כמדוקדקת, קפדנית, אסתטית, יהיה בבחינת לשון־המעטה, משיבים על השאלה הצפוייה:

האם לא נמאס לכם להופיע ב„שלאגר"?

הוא (קצרות): כן.

היא (בהתעוררות): אני אוהבת את ההתמודדות המחודשת, ערב ערב, עם קהל שונה. כבר הרבה זמן לא הופעתי ב„שלאגר". בעצם, פרט ל„הוא והיא", לפני 14 שנה, לא השתתפתי בהצגה כה מצליחה. ואני מודה: תגובות כאלה של צחוקים, באולמות מלאים, זה בהחלט נעים.

כשחזרתי עם אריק מחו"ל, לפני כשנתיים — לא היתה לי עבודה. פניתי ל„קאמרי", ל„הבימה". לא היה להם מה להציע לי. לכן אני יודעת להעריך הצלחה כזאת.

הוא: קשה להופיע ב„שלאגר". אבל שושיק עוזרת. דואגת שלא אתפרע. אנחנו מבינים האחד את השני ברמז. הלקסיקון שלנו כולל: „אה", „כן", „לא". זה מספיק.

היא: אריק מאלתר ללא הרף. זה יכול להוציא את הפרטנר מהריכוז. אבל אני מכירה את האילתורים שלו כל כך טוב, שאני אתו על גל אחד. ופרט לאילתורים מותרים במיוחד, אני לא רבה אתו.

„תפור לפי מידה"

הוא: האילתורים שלי הם לריענון ההצגה. יש קושי בהופעה כמעט נונ־סטופ על הבמה — אבל אני אוהב את ההצגה הזאת, מפני שיש בה משהו שלא נגעתי עד כה: היא נכתבה מתוך הכרת האנשים המשחקים בה. קישון מכיר אותנו היטב. ותפר את התפקידים ממש עלינו. אני דומה לאדם הלובש חליפה שנתפרה בידי חייט־אמן, אז נוח לי.

נוח לו לאריק, וגם לשושיק. להופיע עם השקספיר שבהצגה, יהודה אפרוני, „תענוג להופיע איתו", אומרים השניים, „כאדם וכשחקן. במשך הזמן הפכנו למשפחה אחת גדולה, גם מחוץ לתיאטרון".

ראינו את „הו, הו, יוליה" בתחילת המירוץ, וראינו אותה לא מכבר. שושיק ואריק כמעט צדקו כשאמרו לנו „לא תכירו את ההצגה". ההצגה משעשעת כמו קודם, הטקסט לא שונה — אבל הוא „התעשר" בהברקות אקטואליות. אריק מדבר על מחדל ועל מאשלת, על אכילת מוח ועל קאפוצ'י ומשבר האנרגיה. פתאום הוא מגניב מלה באידיש. או מאלתר: „ככה כך ולא אחרת, ים תיכון וים כינרת" — ושושיק איננה נראית מופתעת.

קישון, כנראה, אינו מברך על יוזמת־היתר של שחקניו, אבל הקהל ממשיך לחיות מרוצה.

בתחילת השנה הבאה תועלה „הו, הו, יוליה" בהאמבורג, גרמניה, עם השחקנים המחבר־במאי מישראל.

חזרה ל„דל־ארטה"

תפיסתו של אריק את תפקידו מביאה אותו לנהוג בהצגה בחופשיות. ולא להתרכז — כמיצוות סטאניסלאווסקי — בתפקיד הכתוב.

אריק: לדעתי, ישוב התיאטרון לתקופת הקומדיה דל־ארטה, בה היתה היצירה מתחלקת בין הכותב למבצע. זה יצור סלקציה טוטאלית בין המבצעים, כי בתיאטרון אמיתי כזה תהיה זכות קיום רק לשחקן־אימפרוביזאטור.

שושיק: ואני אומרת, כיום לא צריך לשחק על הבמה, צריך להתנהג בהתאם למצב. היום אין יותר „פוזות" על הבמה — מתנהגים לפי הסיטואציה, בלי ההגזמות והניפוח שהיו מקובלים פעם.

שאלה: מה היחסים ביניכם לבין אביכם־מולידכם אפרים קישון?

אריק: אני טיפוס של זאב־בודד. כמעט שאין לי חברים קרובים. אבל את קישון אני אוהב, בדרכי שלי. בשבילי זה לא צורך לבוא הביתה האחד אל השני.

„דבק הנישואין"

שושיק: קישון הוא כוח עבודה פנומנאלי. אני מעריצה אותו. קרה שבשעת חזרה, בערב, הוחלט על שינוי, למחרת בבוקר הסצינה כבר כתובה ומודפסת מחדש. אריק ואני ממוצא ייקי — והפדאנטיות של קישון בהחלט „הולכת" אתנו, למרות שאנחנו זוג שלא קל להסתדר אתו.

אריק: יש בינינו שפה משותפת. ורימה דו־סיטרית של רעיונות. אנחנו שומעים מפיו, והוא מוכן לשמוע מפינו.

שאלה: האם קישון, בחור מתוך נייטראלי, מנסה לפשר ביניכם בזמן ויכוחים?

אריק: המריבות בינינו, הן מחזיקות את חיי הנישואין שלנו. אבל זה כבר לא מה שהיה פעם. לעומת תקופת „הוא והיא", אנו רבים עכשיו הרבה פחות.

אין מנוס מלשאול את השאלה השחוקה, המתבקשת: האין עבודתכם המשותפת, מכניסה מתח לא־בריא בחיי הנישואין שלכם?

שושיק: אשה אחרת, שאינה נשואה לאריק, לא היתה מסוגלת להופיע אתו כיוליה. היא היתה עוזבת את ההצגה אחרי הפעם החמישית. זה ברור. ואשר לבית: בבית לא דנים על ההצגה. אני עסוקה נורא בניהול הבית ובטיפול בילדות.

אריק: יש בינינו, גם מחוץ לבמה, עימות חריף כל הזמן. אורח־החיים שלי, ההתנהגות שלי, הופעתי. סדר־היום המבולבל שלי — עומדים בניגוד גמור לאופייה של שושיק, להופעתה ולסדר־היום המדוקדק שלה.

ביתנו - מבצרנו

שושיק: מה לעשות — אני פרפקציוניסטית. לכן אני עובדת כל כך קשה, מנקה עם העוזרת, מבשלת יום־יום אוכל טרי, מסדרת אחרי אריק.

אריק: בזה העניין, שושיק. אפשר לחנך ילד עד גיל 4, מקסימום 5. בגיל 47 כבר מאוחר להשתנות. וגם אין לי כל תוכניות להשתנות.

שושיק: כבר נכנעתי. ויתרתי לך בעניין הרישול: אני אוספת אחריו את מה שהוא משליך בדירה. אבל אני יודעת שלא הייתי יכולה לחיות עם פקיד מסודר ומאורגן.

דירת שלושת החדרים הקטנה שלהם, בבית ישן ברחוב רופין בתל־

(המשך בעמוד 31)

מיליוני נשים בתבל מטופחות במערכת התכשירים המושלמת
"אטרנה 27" עם פרוגניטין

בכל גיל, בכל ארץ ובכל שפה
'Eterna 27' עושה אותך יפה...

"מאז שאני משתמשת ב־'ETERNA 27' CREAM נעשה עורי גמיש וחלק, וכולם אומרים לי שאני נראית אחותה של בתי — נפלא!"
המרקיזה דה־מרייסי
צרפת

"כאשר התבוננתי באמהות צעירות ממני, החלטתי כי עלי לטפל בעצמי מיד. 'ETERNA 27' CLEANSING MILK מנקה את עורי ביסודיות, ואילו מי־הפנים המרעננים 'ETERNA 27' TONING LOTION מייצבים וממריצים אותו."
גב' קרלוס אשגרי
אוסטרליה

"מה שאני אוהבת במיוחד ב־'ETERNA 27' EYE CREAM שהוא מחליק את הקמטים הזעירים סביב העיניים. לפני האיפור אני מקפידה להשתמש על כל הפנים בבסיס־הלחות המרווה — UNDER MAKEUP BASE — של 'ETERNA 27'."
גב' אריקה סטף
גרמניה

"אנשים דבים מחמיאים לי על עור־הפנים המטופח שלי. אני מטפלת בו בקביעות במסכת־הפנים המעודנת 'ETERNA 27' FACIAL MASK, ולמניעת קמטים בחלקת הצוואר, אני מעדיפה את 'ETERNA 27' THROAT CREAM השומר על גמישות העור הודות לשמני־ההזנה העשירים שבו."
גב' ויקטוריה בל
שוודיה

"בתנאי האקלים המיוחדים שלנו, אין כקרם הלילה הנפלא 'ETERNA 27' SUPER EMOLLIENT CREAM הנספג מיד בעור, מעניק לו את לחותו ומחליקו להפליא."
גב' לאה שורץ
ישראל

התכשירים הפופולריים ביותר
באריזות גדולות –
חסכון 50% ויותר!

*'Eterna 27' Cream
בצנצנת 6oz. במחיר מיוחד של־120 ל"י

*'Eterna 27' Cream
בשפופרת 4oz. במחיר מיוחד של־90 ל"י

*'Eterna 27'
Under Makeup Treatment Base
בשפופרת 2oz. במחיר מיוחד של־38 ל"י

אנו מזמינים אותך ללא תשלום — לצוות לימוד אשר בו תינתן הדרכה אישית כיצד לטפל ולטפח את יופייך — בביתך. ההרצאות תימשכנה 3 שעות ותתקיימנה בתל אביב, ב„בית רבלון", רח' חובבי ציון 65, בימים ראשון ושלישי מ־3.00 עד 6.00 אחה"צ; בימי שישי מ־9.00 עד 12.00 בצהריים.

'Eterna 27' by REVLON

מאת לוי יצחק הירושלמי

שען וקלע „בול"

הנרי הרשקוביץ, מאלופי הקליעה הישראלים, הוא בעל ייחוס ומסורת: בן בנו של שען, חוטר מגזע „שענים מלכותיים" ברומניה ●● „בעולם השענים יש הרבה שינויים — הוא אומר — הם מסמלים את התפתחות הטכנולוגיה"

על כרטיס-הביקור שלו רשום: שען וצורף. קומתו מזדקפת שעה שהוא מציג עצמו ואומר: „לא רק אני שען. אני בן שען, ובן בנו של שען". אחר הירהור קל הוא מוסיף: „הלוואי ותישמר השרשרת. שענות היא עבודה נקייה, מעניינת, מפרנסת בכבוד את בעליה. אני נגד הנוהג הישראלי, שהבן מתבייש לעסוק במקצועו של אביו, ולומד עיסוק אחר, מהכסף שעשה אבא שלו במקצוע שאינו מוצא חן בעיניו".

איש שיחי, הנרי הרשקוביץ, בן 47, שעלה ארצה לפני כעשר שנים, ידוע בציבור כקלע מעולה, חבר הנבחרת הלאומית לקליעה למטרה. הנרי — המכונה „ריקא" (ר' בחיריק) — נקלע לספורט-הקליעה בשנות בחרותו בבוקרשט, שם היה חבר מועדון „דינאמו" והשתייך לנבחרת הלאומית של רומניה בענף זה. „כחבר הנבחרת הלאומית של רומניה, השתתפתי בתחרויות רבות, בפינלאנד, בדניה, בברית-המועצות, בצ'כיה ובהונגריה. אך אף פעם לא היה לי מזל ולא יצא לי להשתתף בתחרות נגד נבחרת, או קבוצה ישראלית", אומר הנרי בחיוך.

„שענים מלכותיים"

הקליעה למטרה היא רק תחביב. בכל ימות השנה עוסק ריקא בשענות. ולא זו בלבד שהוא עובד במקצוע זה, אלא גם משתבח בו ובייחוסו. שכן אבותיו היו לא סתם שענים-מן-השורה, אלא „שענים מלכותיים".

מקצוע-השענות הוגש לו, לכאורה, על מגש-של-כסף. אך כדי להגיע אליו צריך היה הנרי הרשקוביץ ללמוד שלוש שנים תמימות בבית-ספר מקצועי מיוחד בבוקארשט — אחר סיום שמונה כיתות בבית-הספר היהודי היסודי „מלבי"ם". בעת ובעונה אחת שלח ידו גם בעבודה — בחנות-השעונים של סבא. ריקא מדבר באהבה ובהערצה על סבו המנוח ועל אביו יבדל לחיים ארוכים. על הקיר בחנותו של ריקא תלויה תמונה אחת יחידה: נראים בה סבא ואבא בצוותא, בעבודתם כשענים.

סב עם ששת בניו

„הסיפור של הסבא שלי מתחיל ביאסי, מקום הולדתו", פותח הנרי הרשקוביץ את סיפור-היוחסין המשפחתי שלו במקצוע השענות. „סבא עבד אצל גרמני, שהיו לו פאטנטים שונים במנגנון השעון. אותו גרמני וסבי יצאו לשווייץ ועבדו שם בתעשיית-השעונים. המשפחה כולה עברה לשווייץ וחזרה לבוקארשט בשנת 1899, בגלל מחלה של סבא. החנות של סבא היתה 42 שנים רצופות — מ-1900 עד 1942 — באותו מקום בבוקארשט. בחנות הגדולה עבד סבא יחד עם ששת בניו — ארבעה מהם שענים ושניים צורפים. הם עשו גם תכשיטים.

„אבי עסק תמיד בשענות. גם אני התחלתי בחנות הזו, שהיתה ידועה מאוד. אל תשכח, סבא היה השען של המלך. על הפירמה שלו היה כתוב: 'השען המלכותי'. הוא היה השען של המלך קארול הראשון, של המלך פרדינאנד, של המלך קארול השני, ולבסוף של המלך מיכאל. כל יום ראשון היה אבא הולך לארמון-המלך, בודק שם את השעונים וממלא אותם. הוא נכנס לארמון באופן חופשי. הרבה פעמים לקח גם אותי. כשהתחלתי לעבוד — הייתי הולך לבד.

חשבון למלך

„אתה שואל אם דיברתי עם המלך? לא, אף פעם לא דיברתי עם המלך. ראיתי אותו הרבה פעמים, בירכתי אותו לשלום, אבל הוא אפילו לא ענה. זה היה האופי שלו.

„במקום בולט בחנות שלנו בבוקארשט היה תלוי, במסגרת יפה, חשבון שלנו למלך, על תיקונים שביצענו בשעוני הארמון, עם אישור של קארול ושל מיכאל כשהיה נסיך — חשבון שלא הגשנו מעולם לפרעון, כי ערכו בתור מזכרת היה גדול יותר.

„בחנות של סבא ושל אבא עסקו יותר בתיקונים מאשר במכירת שעונים. סבא לא אהב מסחר. הרבה שנים ניהל אבי את העסק. כאשר באו הנאצים, בשנת 1942, ציוו לפנות תוך 24 שעות מקום שהחזקנו 42 שנים רצופות. לא היתה ברירה ועברנו למקום אחר — בקומה העליונה. לא חנות. אבל הקליינטים שלנו המשיכו לבוא אלינו גם שם. היינו פירמה ידועה. אחרי המלחמה יכולנו לחזור אל החנות שלנו, אבל לקחנו משהו אחר.

8 שנים חיכינו לרשות לעלייה

„סבא המשיך לעבוד עד שנת 1951, כשהיה בן 86. שנתיים אחר כך נפטר. גם אבא ייבדל לחיים נהג כמוהו והוא עובד בשנות הזיקנה. הוא לא עובד הרבה, אבל לא הפסיק לגמרי את העבודה. כשבאו הקומוניסטים לרומניה, כבר היה אבא מעל לגיל 60 והיתה לו זכות לעבוד לבדו. אבא הרוויח טוב מאוד. אני נכנסתי לקו-אופראטיב וקיבלתי משכורת. הרווחתי פחות מאבא. כך היה עד 1965, כשעזבנו את רומניה ובאנו לארץ.

„כאשר קמה המדינה, רצינו לבוא לארץ. אבל שמונה שנים חיכינו עד שקיבלנו רשיון-יציאה. בבוקארשט גרתי ליד השגרירות הישראלית. אבל אני רציתי יותר לגור... ליד שגרירות רומנית בתל-אביב. כל שבת הייתי עובר ליד השגרירות הישראלית כדי לראות את הדגל שלנו. כשבאנו סוף-סוף ארצה, המשכנו לעבוד במקצוע שלנו. אבא עבד בבית ואני הלכתי לעבוד כשען בסוכנות של 'אומגה', אחרי שנתיים, ב-1967, יצאתי לשווייץ. חצי שנה השתלמתי במפעלי 'אומגה' ובשובי הייתי מנהל השירות של 'אומגה'.

„אתה רואה, המקרה מכוון את הדברים לא כל כך באופן מקרי. סבא שלי, כשהיה צעיר, עבד בתעשיית השעונים בשווייץ. גם אני עבדתי בתעשיית השעונים של שווייץ. סבא שלי אולי חלם על זה, שהנכד שלו ייסע לשווייץ בתור שען. אבל הוא לא חלם בוודאי, שהנכד שלו ייסע לשווייץ ממדינת-היהודים ואחר-כך ישוב וינהל את השירות של פירמה שוויצית מפורסמת.

לאשה - 3 מקצועות

„לפני שלוש וחצי שנים עזבתי את הפירמה ונעשיתי עצמאי. פתחתי חנות ברחוב בן-יהודה. זוהי חנות קטנה, אבל אני שמח, מאבסוט. אני עובד לבדי. התקדמתי פה הרבה. אני רוצה שתדע, שבאתי ארצה עם 70 קילו בגדים — 'שמאטעס' — אבל עם מקצוע ביד. גם לאשתי, סדי, יש מקצוע. אנחנו גרים בפתח-תקווה. סדי היא מורה להתעמלות ב'הפועל' פתח-תקווה. בעצם, היא עוסקת בשלוש עבודות: עקרת-בית, אם לשתי הילדות שלנו — הבכורה, שנולדה ברומניה, בת 11, והקטנה, שנולדה בארץ, בת שש — מורה להתעמלות ועוזרת לי בחנות.

„לי יש גם 'עסק' צדדי, התחביב, קליעה למטרה. אני שייך ל'הפועל' פתח-תקווה. ולסגל הלאומי. לספורט זה אני מקדיש חמש שעות באמצע השבוע, למיטווח, ושבת לפני הצהרים. בשבת יש תחרויות. פעמיים בשנה נעדרים מהעבודה, כי יש נסיעות לחו"ל.

מה בין שען לקלע

„אני לא יודע בדיוק למה נמשכתי דווקא לקליעה למטרה. אבל אולי זה לא מקרה. יש כמה דברים משותפים בין שענות לקליעה למטרה. מה? למשל, דיוק, סבלנות, עצבי-ברזל, שקט. שני השטחים הם 'נקיים'. אני אוהב את הקליעה למטרה ואת השענות. תמיד, כשיש לי אפשרות לראות משהו חדש בתעשיית שעונים, אני הולך לראות. גם עכשיו, כשהיינו בשווייץ באליפות-עולם של קליעה למטרה, סידרתי עם הנהלת המשלחת את העניינים כך, שיום אחד ערכנו ביקור בבית-החרושת של 'אומגה', אפילו קיבלנו שם שי — לא שעונים, רק אולרים עם שם הפירמה. פגשתי שם מכרים וותיקים. אני גם קורא הרבה חומר על החידושים במקצוע. בלי זה אי-אפשר.

„מאז באתי למקצוע, חלו הרבה שינויים בעולם השעונים. בצעירותי היו רק כמה סוגי שעונים. היום יש שעון אוטומאטי ושעון עם תאריכון ושעון על באטריות, ויש שעונים אלקטרוניים, מדוייקים מאוד. על כל השעונים האלה למדתי במרוצת הזמן. כשהייתי תלמיד בבית-הספר המקצועי בבוקארשט, לא היו עדיין שעונים כאלה. אולי גם לא חלמו עליהם. כשמופיעים שעונים חדשים, עם פאטנטים חדשים, מוכרחים ללמוד אותם. לומדים מתוך קריאה. גם הנסיון עוזר הרבה.

„תמיד יהיו דרושים שענים"

„שואלים אותי, אם יש נשמה לשעון. אני לא מבין את השאלה. לשעון אין נשמה. זה רק גוף. זה רק מכשיר. השעון רק מסמל את התפתחות הטכנולוגיה. ראיתי מה עשו היפאנים בשביל 'אקספו 1970'. הם עשו, למשל, שעון קשור למרכזיה; כשאתה לוחץ, מופיעה השעה. יש שעונים שלא צריך עבודה טכנית, כי הם עובדים רק על טראנזיסטורים — 300 טראנזיסטורים בכל שעון! אנשים רבים אומרים לי, שעוד יבוא זמן שלא יצטרכו שענים. אלה שטויות! תמיד יהיו נחוצים שענים. יהיו שעונים חדישים ומשוכללים יותר — השענות תהיה מתוחכמת יותר. אבל יהיו זקוקים לשענים. ככה זה.

„אני אוהב את המקצוע. חבל שאין לי בן. הייתי רוצה, שהבנות שלי יתחתנו עם שענים, שימשיכו אחרי במקצוע. אני נגד הנוהג הישראלי, שהבן מתבייש לעשות מה שאבא עשה. מה שאבי וסבי ואני למדנו — טוב שיהיה המשך לזה. זו לא בושה — זה כבוד.

„במדינות רבות אני פוגש הרבה שענים צעירים. בכל מדינה יש בית-ספר לשענים, ולומדים שם רבים. גם בביקורי האחרון בשווייץ פגשתי תלמידים מארצות שונות, שבאו לבקר במפעלי השעונים, ואחרים העובדים שם בהשתלמות. יש לנו בית-ספר אחד כזה בירושלים. אני חושב, שכל שנה גומרים את בית-הספר עשרה תלמידים. אבל בדרך לוקחים 11 מהם לבדק... היה טוב מאוד אם היו אצלנו כמה בתי-ספר כאלה, עם תלמידים רבים. אבל בארץ רוצים ללמוד משהו יותר משתלם. לא יודעים, כנראה, שגם שענות משתלמת.

„בעל מקצוע אינו מפסיד"

„אמרתי לך, שבאתי לארץ עם שבעים קילו שמאטעס. עכשיו לא חסר לי דבר. תודה לאל. יש לי דירה — אמנם עם חובות, אבל שלי — שלושה חדרים. גם החנות היא שלי. גם חלק גדול ממה שיש בחנות זה שלי. אתה רואה, לא הפסדתי. לא ראיתי בעל מקצוע שמפסיד.

„אני די מבוסס. כבר מכירים אותי פה. יש לי 'קליינטים' טובים. גם כמה אלופים — ישראל טל, עזר ויצמן, אלי זעירא ואחרים. האלוף וייצמן בא בעצמו לחנות שלי. זעירא היה שולח את הנהג שלו.

„אני עוסק בעיקר בתיקונים. כמו סבא שלי. אני גם מוכר שעונים. אבל בעיקר — תיקונים. יש לי הרבה 'קליינטים' לתיקונים.

„האם ה'קליינט' הישראלי הוא טוב לעומת ה'קליינט' הרומני, האירופי? אני יכול להגיד לך, שה'קליינט' הישראלי — אחרי שמראים לו עשרים שעוני-זהב, שכל אחד מהם עולה יותר מאלף לירות — שואל: 'רק זה יש לך?' כך לא נוהגים בחוץ-לארץ. באירופה — מחיר הוא מחיר. לא קונים מה שנותנים, חלילה. אבל בסופו של דבר בוחרים מוצר שרוצים ומשלמים את המחיר שמבקשים מהם. אם אתה אומר ל'קליינט' ישראלי מאת לירות — הוא מייד אומר: חמישים תקח. אבל זה תלוי גם בהתנהגות שלך. אם אתה אדם כמו שצריך — יש לך סוג קונים שאתה רוצה. מה אומר לך? לי יש קונים טובים, באמת טובים! ממני תשמע רק דברים יפים על המקצוע שלי ועל ה'קליינטים' שלי. טוב לי במקצוע וטוב לי עם הלקוחות שלי. אני מאבסוט!"

פניו המחייכות מבטאות את שביעות-רצונו ואת אושרו, גם בלי שיאמר זאת מפורשות.

השען-הקלע — ליד התמונה היקרה לו מכל (למטה): אבא וסבא בעבודתם-אומנותם ●● סבא התמיד לעבוד עד גיל 86 — שנתיים אחרי כן נפטר ●● נכדו הוא „נגד הנוהג הישראלי, שהבן מתבייש להמשיך במקצוע של אבא"

איך הברחנו נשק בכל נמלי התעופה

סיפור חוויותיו והרפתקאותיו של עתונאי, שערך מסע עם אשתו ועם מיטען של כלי-נשק (מוצרי חיקוי) במזוודותיו, ועבר עמם את כל ביקורות הגבול, מן המזרח הרחוק לארה"ב ולאירופה (בתמונה: הזוג, עם המיטען, בחדרם במלון „הילטון" בלונדון)

מאת רון לייטנר
מיוחד ל„מעריב"

נמל התעופה הבינלאומי האנדה ליד טוקיו שרץ שוטרי-בטחון, שבדקו רשימות-נוסעים, ערכו חיפוש אצל הנוסעים ובמזוודותיהם, וביחוד חיפשו טרוריסטים הנושאים פצצות או נשק.

בעצם, חיפשו מישהו כמוני. היו לי שני תת-מיקלעים ואקדח אוטומאטי — והייתי אחוז פחד: לוא חיפשו במזוודותי בטוקיו, עלולה היתה המשטרה לפתוח באש תחילה, ורק אחר כך לשאול שאלות.

כמובן, אינני טרוריסט, וכלי-הנשק היו חיקויים. רציתי לבחון את הבטחון [illegible] בנמלי תעופה שונים, בעקבות פעילות הטרוריסטים, ולעורר שימת לב אל הסחר הנרחב בדגמי-נשק מתוצרת יפאן ופורמוזה. דגמים אלה דומים בכל האפשר לכלים האמיתיים בממדים, במשקל, בעיצוב ובציוגים. נטלתי על עצמי משימה מסוכנת ובלתי-נעימה.

המיבצע התחיל ימים אחדים לפני כן בטוקיו: זבן עצבני מכר לי טומיגאן אמריקני, תת-מיקלע „סטרלינג" בריטי ואקדח „בראונינג" בלגי — כולם חיקויים מדוייקים, שכמעט אי-אפשר להבחין בינם לבין כלי-נשק אמיתיים. את הכלים ארזתי בקרטון ארוך, שהונח עם שאר חפצי על העגלה, שאני דוחף אותה אל הדלפק של חברת „קאטיי פסיפיק".

● „תרגיל" קטן

כשהתקרבתי אל הדלפק, נכנסו לפעולה שני שוטרים יפאניים, שניהם חגורי-אקדחים ואלות, ואחד מחזיק בשרביט של מגלה-מתכת ואוזניות על ראשו. באותן שיטתי בדקו את הנוסעים ואת המזוודות במכשיר האלקטרוני.

שאלתי עצמי: מה יעשה טרוריסט עכשיו?

הפניתי את העגלה מתאום ימינה, בעקפי את השוטרים, אל הדלפק של חברת „פאן אמריקן". לתמהוני, לא היו שם שוטרים. בחפזון החלפתי את הכרטיסים שבידי בכרטיסים של החברה האמריקנית, שלחתי את המזוודות ואת ה„נשק" למטוס שלהם, וכעבור חצי שעה הייתי בדרך להונג-קונג.

אחר זמן קצר נחתנו, ועברתי את ביקורת הדרכונים המדוקדקת של הונג-קונג. המזוודות של הנוסעים, ובכלל זה המיקלעים שלי, הסתובבו אט-אט על מסוע באולם המכס. השאלה היתה, איזה מאנשי המכס אנסה לעקוף.

עד מהרה מצאתי אותו: בחור צעיר, עייף ומשועמם, נתון ללחץ של פקיד-מכס בכיר, שצעק עליו פקודות בסינית מן הקצה האחר של השורה. לעיתים היה הבחור מעביר נוסעים בלא בדיקה, כדי להספיק. הוא היה האיש שלי.

לקחתי אחת משתי מזוודותי ושמתי אותה על העגלה — וברגע שעמד לומר לי שאפתח אותה, רצתי בחזרה להביא את המזוודה האחרת, ובינתיים עיכבתי את כל העומדים אחרי. פקיד-מכס בכיר, שהשגיח על המעשה, גער בי שאחזור לתור — הנה אני מעכב את הכל. צילמתי אותו — והוא התרתח: אסור לצלם בשטח המכס, עלי לחזור לתור.

לא שמעתי בקולו. שמתי את המזוודה השניה, גם היא סגורה, לפני הפקיד הצעיר ורצתי חזרה אל המסוע, כדי להביא את הקרטון עם המיקלעים. הפקיד הבכיר עמד ונענע בראשו למראה אותו תייר אמריקני מטומטם. כשהגעתי אל פקיד המכס הצעיר, רמז לי בתנועה של רוגז, לעבור — בלי בדיקה. עברתי.

עכשיו לא נשאר לי אלא להבריח את ה„נשק" לאמריקה. בתורת טרוריסט-כביכול, מוכרח הייתי לעשות פשרה: אי-אפשר היה לקחת את הכלים במטוס, כי נתברר לי, שכל מטען לארה"ב נבדק במכשירי רנטגן, אם יש בו כלי-נשק או פצצות. ארזתי אותם איפוא בתחתיתה של מזוודה גדולה ושלחתי אותה למייאמי בדרך הים. הם עמדו להגיע באיחור של חודש ימים, לכל השחות, ואז לעבור את בדיקת המכס האמריקנית.

● בתי-חרושת לחיקויים

שבוע ימים לפני כן גיליתי ענף תעשיה ידוע מעט ומשגשג ביפאן, המנצל את הדו-ערכיות הקיימת ביפאן כלפי מלחמה ונשק מלחמתי. למן ימי הכיבוש האמריקני ועד היום אסורה החזקת נשק ביפאן באיסור חמור.

אולם יפאנים, כמוהם כמיליונים בארצות אחרות, מוקסמים מכלי-נשק, ומכאן צמח ענף תעשיה שהגיע למחזור של מיליונים: חיקוי כלי-נשק. ביפאן עובדים בתעסוקה מלאה כ-10 בתי-חרושת, המייצרים דגמים של אקדחי „פאראבלום" גרמניים, אקדחי 45 אמריקניים, מיקלעים של כל המדינות, באזוקות, אקדחי „קולט 45" של המערב הפרוע — כל מה שמסוגלים היפאנים לחקות ולמכור בכסף. על כלים אלה אין חל הפיקוח החוקי היפאני כיוון שהם חיקויים. הקנים סתומים, ובדרך כלל הם עשויים ממתכת רכה וזולה יותר מזו המשמשת לייצור כלי-נשק אמיתיים.

אולם במקרי שוד ביפאן הירבו כל כך להשתמש בחיקויים מושלמים של כלי-נשק, עד שהממשלה אסרה מכירת חיקויי נשק-קל בתוך הארץ, אלא אם כן הם צבועים בצבע צהוב בהיר. איסור זה לא חיסל את עסקיהם של מחקי כלי-הנשק — הם עברו לייצוא אל מדינות, המתירות יבוא חקויים בצבע שחור.

● החיקוי — גם פועל

עכשיו שוב יש צרות לענף; אומרים, כי יש מי שהופך את החיקויים המשוכללים לכלים ראויים לפעולה, וגם משתמש בהם.

אחרי קשיים מרובים הצלחתי לשוחח עם טום שיגיו, מנהל אגף הייצוא של חברת מ.ג.ק. היפאנית, מראשי היצואנים.

„הגאנגסטרים היפאנים מקלקלים לנו את העסקים, — אמר מר שיגיו — המשטרה גילתה כמה מפעלים קטנים, שהפכו את הדגמים שלנו לכלי-נשק ממש. זה פגע בנו קשה. מוכרחים היינו להפסיק ייצור ושיווק של משתיקי-קול לדגמים שלנו, כי אפשר היה להשתמש בהם על אקדחים אמיתיים. אתה רואה, אנחנו עובדים יפה מאוד" — הוסיף בחיוך של הצטנעות.

לדברי מר שיגיו, מיוצאים חיקויי הנשק היפאניים בעיקר לארצות, המתירות את היבוא. אולם המצב קשה הולך. אוסטרליה אסרה את השיווק, וכן ערים שונות בקנדה ובארה"ב, כגון ניו-יורק, שיקאגו ולוס-אנג'לס.

הבעיה היא, שהכלים האלה נראים אמיתיים, וכשמחזיקים אותם ביד, יש הרגשה של כלי אמיתי. כך בני אדם רוצים אותם — אמר שיגיו — אבל ככל שאנו משכללים אותם ומקרבים אותם אל המציאות, כך עולה העצבנות אצל המשטרה בכל מקום.

כעבור שעה עמדתי בתוך שורת של לקוחות בחנות לדגמי נשק במרכז טוקיו. העסקים היו טובים. מכרו שם כלים מכל הסוגים — אמריקניים, גרמניים, רוסיים, סיניים, ישראליים. בין המוצגים היו אקדחים צהובים, וגם כמה דגמים שחורים, בציון „לא למכירה".

אנשי החנות התעצבנו מאוד למראה המצלמה ולא רצו להצטלם. אבל הם מכרו לי דגם של טומיגאן מ-1920, שנתפרסם בזכות הכנופיה של אל קאפונה; תת-מקלע „סטרלינג"; פחית-ריסוס של שמן רובים, והרבה כדורי סרק. הם לימדו אותי, איך פועלים המיקלעים ואיך טוענים אותם. אחר זמן הביאו לי את הבראונינג השחור למלון.

● הטעות הגדולה

טענתי את המחסנית העגולה של הטומיגאן בכדורי סרק ופליו נוצץ, הרכבתי אותה על הכלי, החזקתי אותו בשתי ידיים וכוונתי אל הקיר. ואז טעיתי את טעות-חיי: לחצתי על ההדק. הרעש היה מחריש אוזניים. תרמילים ריקים נפלטו מצידו של הכלי בזרם מתמיד וניקבו את הטיח של הקיר לידי. תיקנתי את הקיר בעצמי, כדי שאנשי „הילטון" לא יידעו. מכאן ואילך נזהרתי שלא „לירות".

בבואי לארה"ב, ביקרתי באלכסנדריה (במדינת וירג'יניה), שם נמצא המרכז של ענף חיקויי-הנשק היפאני. חברת „רפליקה מודלס" שוכנת בבנין כמו קוביה באלכסנדריה. במחסן שמאחורי הבנין יש מאגר של אלפי דגמי נשק.

● הסחורה: לא-נשק

טום נלסון, העומד בראש סחר-יבוא זה, הוא מיליונר, לבוש בקפידה, בראשית שנות הארבעים. הוא לא רצה להצטלם או להתראיין ולא רצה שיזהו אותו. לבסוף התרכך במקצת.

„יש לנו כאן עסק מצליח ואנחנו מוכרים לא-נשק, ש-11 ממשלות בדקוהו וסמכו ידיהן עליו — אמר. — את הכלים אנחנו מייצרים בעצמנו, ביפאן ובפורמוזה. אנחנו מייצרים בשביל כל העולם, כמה מאות אלף בכל שנה. העסק הגדול ביותר באמריקה כעת הוא דגמי רובים מימי מלחמת המהפיכה האמריקנית. אנחנו מקווים לזכות ברובו של השוק לקראת חגיגות יובל ה-200 של ארה"ב בשנים 1975 ו-1976. אבל את מספר המיקלעים שאנחנו מוכרים אני יכול למנות באצבעות יד אחת".

הפריט הנמכר ביותר של „רפליקה מודלס" הוא אקדחים מן הדגמים הישנים של המערב הפרוע. „באנגלית זה כ-80 אחוז מן השיווק שלנו, — אמר נלסון. — אנחנו משווקים בתריסר מדינות, וברוב ארצות חבר העמים הבריטי. אנחנו משווקים בכל ארצות אירופה, אפילו בספרד, ששם ההגבלות החוקיות חמורות מאוד, ובדרום אפריקה, ביפאן, בפיליפינים, בישראל, בסקאנדינאוויה בפינלאנד...

„אין לי ספק שכבר השתמשו בכלים כאלה במעשי שוד. הלוואי ובידי כל השודדים בארה"ב היו רק כלים כאלה — אז לא היה נפגע איש".

הוא מסר לי העתק של מכתב מאת מיניסטריון האוצר האמריקני, הנותן לו „אור ירוק" לשיווק. המכתב הוא מ-26 במארס 1971, חתום בידי רקס דייוויס, ממלא מקום מנהל האגף למשקאות חריפים, לטבק ולנשק חם של ממשלת ארה"ב. נאמר בו: „תת-המקלע 'תומפסון מ. 1921' מתוצרת חברת מ.ג.מ. מטוקיו, יפאן, איננו נשק חם לפי הגדרת המונח 'חוק הפיקוח על כלי-יריה' מ-1968, והוראות חוק זה אינן חלות עליו". נלסון הפיץ מאות העתקים של מכתב זה בקרב לקוחותיו.

נלסון מכר לי אקדח תופי „סמית אנד ווסון 0.357 מאגנום", עם כדורי-סרק ב-32.95 דולאר. הפטיר שיתראה עמי אם אבוא לוואשינגטון, נכנס למכוניתו היקרה והסתלק.

אני ירדתי לפלורידה, כדי לנסות להבריח את הנשק שלי דרך המכס האמריקני — המיטען שלי מהונג-קונג הגיע.

„פתח את המזוודה" — אמר פקיד המכס במייאמי. הוא היה חשדן.

בידיים רועדות במקצת אמרתי לו: „מה שתראה בחבילה זו יפתיע אותך, — אמרתי. — מבין אתה, זה תחביב מסוג חדש. אלה חיקויים של נשק — דגמים בלבד. אין מה לדאוג". קודם כל הושטתי לו את המכתב מממשלת ארה"ב.

הוא קרא אותו בעיון, בדק בהנאה רבה את הטומיגאן ואמר שזה מעשה אמנות. אחר כך חזר וחיטט במזוודה — סמים עניינו אותו יותר. לבסוף אמר „לילה טוב" והלך הביתה. עברתי. המכתב שנתן לי נלסון פעל כמטה קסמים. כלום טרוריסט איננו יכול להשתמש בכך ולשים בחבילה כלי-אמיתי במקום החיקוי היפאני?

עכשיו הלכתי להראות את „הנשק" לרוקי פומרנץ, ראש משטרת מייאמי-ביץ', שהוא גם ראש האיגוד הבינלאומי של ראשי משטרות. שאלתיו כמה שאלות נוקבות בענין הפיקוח החוקי בארה"ב על תת-מיקלעים, ואמרתי, שמיד אביא לו משהו מן המכונית. כעבור דקות ישבתי מול סגן ראש המשטרה, לארי קוצין, ובידי נרתיק-גיטרה שחור והתת-מיקלעים בתוכו. בזהירות הוצאתי את הטומיגאן — ידי רחוקה מן ההדק.

„אתה עצור, — אמר ראש המשטרה פומרנץ, — אלא אם כן הכלי רשום אצל הממשלה".

נפלה דומיה מתוחה. הושטתי את הטומיגאן לקוצין, שבדק אותו בדיקת מומחה. „חכה רגע, — אמר קוצין, שהוא מומחה לנשק קל — הלא זהו... זה נראה כמו... מה אתה אומר — זה חיקוי! ריבונו של עולם, בדבר כזה אפשר לשדוד בנק". פתחתי את הנרתיק. „אתה רוצה לומר שכל אלה חיקויים? — שאל פומרנץ 'מודל גאנס' מטוקיו? — מדהים!"

אותו רגע נכנס לחדר סמל דניס גודארד וזקף גבות עיניו בראותו את הכלים. פומרנץ שאל אותו, מה היה עושה לוא כונן מישהו ברחוב טומיגאן כזה אליו.

„הייתי יורה בו מיד. מה אתה חושב?" אמר הסמל.

● הכניסה לאירופה

חששתי, שיהיו לי צרות בתובלת הכלים במטוס מצפון-אמריקה לאירופה — אך נתברר, שבטיסה זו היו סידורי הבטחון קלושים ביותר. את המזוודה ובה אוצר הנשק מסרתי בדלפק של חברת „איירו-מכסיקו" בנמל התעופה הבינלאומי של מיאמי. מסוע הוריד את המזוודה הכבדה קומה אחת, ושם הובלה באחת המשאיות אל תא המיטען של מטוס סילון ענקי „די.סי.10", לטיסה לספרד.

חוטף היה מתרונן מגיל: לא שום ביקורת בטחון כלל. הכל עמדו בתור ועלו למטוס. יכולתי לשאת עמי את כל הכלים בתוך תרמיל אל המושב שלי.

למחרת שוב הופתעתי: כל דעותי בדבר יעילות הבטחון בספרד נגוזו בבואנו למאדריד. היו הרבה שוטרים חמושים, ופקידי המכס הספרדיים נראו נבונים וקשוחים. אבל מתחת למסווה זה היו עמוסים עומס יתר ומזויעים, הם חיטטו בתרמיל קטן ובו

(סוף בעמוד 44)

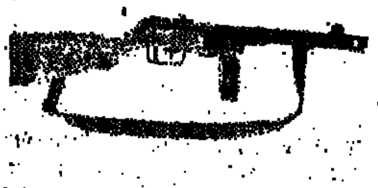

هكذا من الأصل

האנשים של סמיילי

רומאן ריגול מאת ג'ון לה קארה

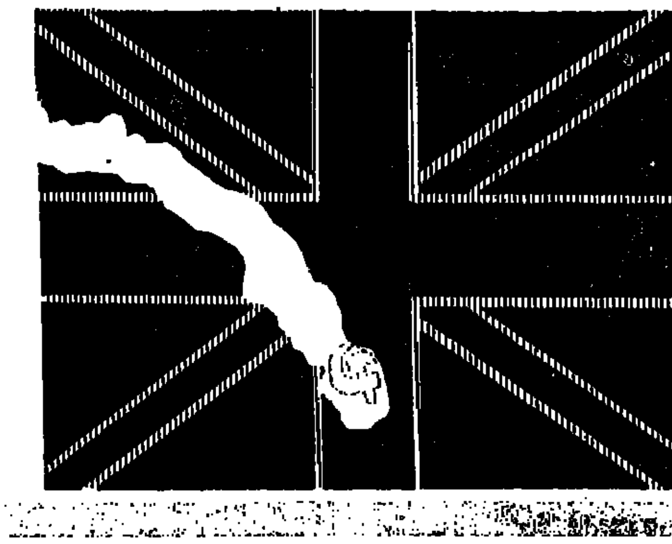

תמצית הפרקים הקודמים:

בערך באותו זמן, שבו מגיע ג'ים פרידו לעמוד ... זמני בבית-ספר-עם-פנימיה מחוץ ללונדון, נקרא ... סמיילי, מי שהיה מראשי הביון הבריטי ... לגימלאות אחר מותו של „פיקוד" (ראש ...) לישיבה אצל יועץ הקאבינט לענייני ביון. ... מובא סוכן שחזר מהונג-קונג, והוא ... פגש שם סוכנת סובייטית, שביקשה לערוק, אך ... האחרון נתפסה ונגררה למוסקווה. היא ... על „חפרפרת", סוכן סובייטי בדרגים הבכירים ... של הביון הבריטי. אחר השיחה יוצא סמיילי ... עם עוזר היועץ, ומספר לו, כיצד נפגש לפני שנים ... „קארלה", איש הביון הסובייטי, המכוון ... ה„חפרפרות" ברחבי העולם.

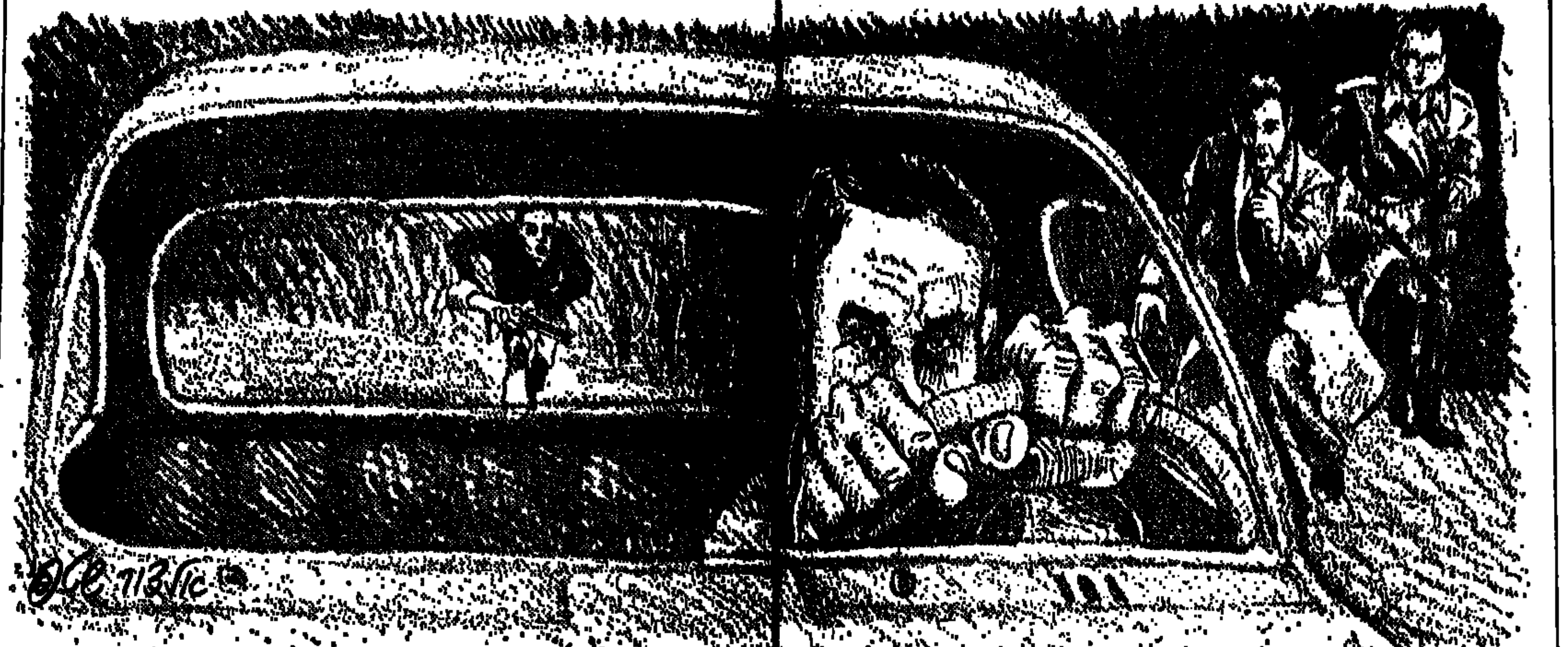

פרק חמישי

סמיילי סידר את הדברים כיאות. הוא שם ריווח בין הכסאות ו-הניח את הוודקה על השולחן הנמוך. עתה, כאשר ישב ג'ים פרידו ולטש עיניו אליו בזעם, הוציא צלחת של אילתית מעושנת מן המקרר הזעיר, ולחם שחור, שכבר נמרח בחמאה. בניגוד למצב-רוחו של ג'ים, היה מצב-רוחו הוא עליז בהחלט, תנועותיו מהי-רות ותכליתיות.

„חשבתי, שכדאי לפחות שנהיה שרויים בנוח", אמר, בצחוק קצר. „מתי עליך להיות חזרה בבית-הספר? יש שעה מסויימת?" הואיל ולא קיבל תשובה, ישב תחתיו. „האם ההוראה מוצאת חן בעיניך? נדמה לי שאני זוכר, כי עסקת בזה במשך זמן קצר אחרי המלחמה, נכון? לפני שמשכו אותך חזרה?"

„הסתכל בתיק", נבח ג'ים. „אל תשחק אתי החתול-ועכבר, ג'ורג' סמיילי. אם אתה רוצה לדעת, קרא את התיק שלי".

סמיילי התכופף, מזג שתי כוסיות והושיט אחת לג'ים.

„בתיק האישי שלך ב„קירקס'?"

„קבל אותו מסוכני-הבית. קבל אותו מ„פיקוד'".

„אני מניח שאתה צודק", אמר סמיילי, כמפקפק. „הצרה היא, ש„פיקוד' מת ואותי זרקו החוצה זמן רב לפני שובך. האם איש לא טרח לספר לך זאת, כשהחזירו אותך הביתה?"

לשמע הדברים האלה נתרככה ארשת-פניו של ג'ים. „אלוהים אדירים", מילמל, „אם כן, „פיקוד' איננו", ו-הוא העביר את שמאלו על הודי השפם שלו, אחרי-כן כלפי מעלה, אל שערו הדחוי. „מסכן שכמוהו", מילמל. „ממה הוא מת, ג'ורג'? הלב הרג אותו?"

„כן", אמר סמיילי, „זה היה הלב".

„מי קיבל את התפקיד?"

סמיילי צחק. „בחיי, ג'ים, על מה דיברתם כולכם בסאראט, אם אפילו את זה לא סיפרו לך?"

„לכל השדים, מי קיבל את התפ-קיד? לא אתה, שהרי זרקו אותך! אז מי קיבל את התפקיד, ג'ורג'?"

„אליליין קיבל אותו", אמר סמיילי, נותן מבט חודר בג'ים, „וכי מי רצית שיקבל אותו? היה לך מועמד, הה, ג'ים?" ואחרי שתיקה ארוכה: „ולא סיפרו לך, במקרה, מה קרה לרשת אגראוואט? מה קרה לפריביל, לא אשתו, לג'יטו? או מה קרה לרשת-אפלטון? ללאנדקרון, לאווה קריגלו-בה, לתאנקה בילובה? הרי אתה גייסת אחדים מאלה, בימים ההם-לפני רוי בלנד? סבא לאנדקרון אפילו עבד בשבילך בזמן המלחמה".

„יקח אותך אופל, ג'ורג', מה רצונך, לכל השדים? אני מתחתי קו. כך אמ-רו לי לעשות. למתוח קו. להתחיל בחיים חדשים. לשכוח את העניין כו-לו".

„מי הם שאמרו לך זאת, ג'ים? רוי בלנד? ביל היידון? פרסי אליליין?" הוא קם ממקומו, מילא שוב בזריזות את כוסו של ג'ים וחזר לשבת.

„בוא נלך לאיזה מקום שנוכל לנ-שום שם", לחש ג'ים, כאילו היה זה תנאי לדיבורו. סמיילי נטל את הבק-בוק ונסע לצדו אל המכונית.

כעשרים דקות נסעו; ג'ים אחז בהגה. כאשר עצרו, היו על ה-רמה. אורות פזורים נתמשכו למרח-קים. ג'ים ישב דמום כברזל, כתפו הימנית מוגבהת וידיו מדולדלות, מביט מבעד לשימשה כסויית-האדים אל צל ההרים.

סמיילי קיצר בשאלותיו הראשונות. הזעף סר מקולו של ג'ים ועתה היה דיבורו שוטף יותר. פעם אחת, ב-דברו על היידע המקצועי של „פי-קוד", אפילו צחק. אך סמיילי לא נינוח אפילו רגע. זהיר היה, כמי שמוליך ילד אל מעבר לרחוב.

לצורך התדריך הראשון שנתן „פי-קוד" לג'ים, שיער-גישש סמיילי, קב-עו פגישה מחוץ ל„קירקס"? אמנם כן. היכן? בדירת-שירות בסנט-ג'יימס, מקום שהציע „פיקוד". היה עוד מי-שהו נוכח? אף לא נפש חיה.

„בתחילה, אני מניח, הזהיר אותך „פיקוד'?"

„אמר לי, שלא אתן אמון בשום איש".

„הוא הזכיר אנשים מסויימים?"

„אחר-כך", אמר ג'ים. „לא בהת-חלה. בתחלה רק אמר: „אל תתן אמון בשום איש. במיוחד לא בשום איש בצינור הראשי שלנו'".

„ואחר-כך, אני מניח, שאל אותך „פיקוד', באיזה זהויות צ'כיות אתה משתמש", המשיך סמיילי. „נכון?" היה עליו לחזור על השאלה.

„אמרתי לו האייק", אמר ג'ים לב-סוף. „ולאדימיר האייק, עתונאי צ'כי מוצב בפאריס. „פיקוד' שאל אותי, לכמה זמן עדיין הניירות כשרים. „לעולם אין לדעת', אמרתי. „לפעמים הם מתקלקלים אחרי נסיעה אחת'".

„ואז הוא אמר לך מה רצונו שתע-שה?" שיער סמיילי.

„בתחילה שוחחנו על אפשרויות ההכחשה. הוא אמר, שאם יתפסו או-תי, אסור יהיה לי לערב את „פיקוד'. לעשות כאילו זה תעלול של „צעידי-קרקסות', מין יוזמה פרטית. אפילו בשעתו חשבתי: אבל מי, לעזאזל, יאמין בזה?" אמר ג'ים. „כל זמן התדריך הרגשתי, שהוא אינו מוכן לספר לי שום דבר. הוא לא רצה שאני אדע, אבל הוא רצה שאקבל תדריך כהוגן. „קיבלתי הצעה. מוכנים לעשות לנו שירות', אומר „פיקוד'. „פקיד רם-דרג, שם-הכיסוי: עדות'. „פקיד צ'כי?' שאלתי. „מן הצד הצבאי', הוא אומר. „אתה אדם בעל נפש של איש-צבא, ג'ים. אתם שניכם ודאי תסתדרו יפה'. ככה זה נמשך, כל הזמן. חשב-תי, אם אינך רוצה לספר לי, אל תספר, אבל די לפסוח על שתי ה-סעיפים".

אחרי עוד כמה סיבובים סחור-סחור, אמר ג'ים, הודיע „פיקוד", כי „עדות" הוא גנראל-תותחנים צ'כי, שמו סטווצ'יק. הוא ידוע כנץ פרו-סובייטי, במידרג העליון של פראג; בשעתו עבד במוסקווה בתפקיד-קי-שור, הוא אחד הצ'כים המעטים מאד, שהרוסים נותנים בהם אמון. על-ידי מתווך, שאותו ריאיין „פיקוד" אי-שית באוסטריה, הוא מסר לו, כי רצונו לשוחח עם קצין בכיר מה-„קירקס", על דברים שיש בהם עניין הדדי. השליח חייב להיות דובר-צ'כית, אדם שמסוגל לקבל החלטות. ביום שישי, ה-20 באוקטובר, יערוך סטוו-צ'יק סיור-ביקורת בתחנה למחקרי-חימוש בטיסנוב, ליד ברנו, כמאה מייל מצפון לגבול האוסטרי. משם יסע למעון-ציד לסוף-השבוע, לבדו. זה מקום גבוה ביערות, לא רחוק מ-ראצ'יצה. הוא יהיה מוכן לקבל שם שליח במוצאי שבת, ה-21 לחודש. הוא גם יספק ליווי, לברנו וממנה.

סמיילי שאל: „היו ל„פיקוד' חש-דות בנוגע למניע של סטווצ'יק?"

„ידידה", אמר ג'ים. „סטודנטית אחת, שהיה יוצא אתה מן אביב אחרון, אמר „פיקוד': עשרים שנה הבדילו ביניהם. היא הוצאה להורג בהתקוממות של קיץ שישים-ושמונה. עד אז השכיל סטווצ'יק להסתיר את רגשותיו נגד הרוסים, למען הקאר-יירה שלו. מותה של הבחורה שם קץ לכל זה: הוא היה צמא לדמם. במשך ארבע שנים השתופף והעמיד פני ידיד ובחשאי אגר ושמר ידיעות, ש-יגרמו להם נזק באמת. ברגע שנמצא לו בטחונות ונקבע את נתיבי-המגע, הוא יהיה מוכן למכור".

„„פיקוד' אימת משהו מזה?"

„מה שיכול. על סטווצ'יק היה חומר רב למדי. גנראל משרדי, בעל וותק ממושך בתפקידי מטה. טכנוקראט. ב-זמן שלא נשלח להשתלמויות, היה משרתו את שירותו בחוץ-לארץ; ואר-שה, מוסקווה, שנה אחת בפקין, תקו-פת-זמן כנספח צבאי באפריקה, ושוב במוסקווה. צעיר ביחס לדרגתו".

„האם „פיקוד' אמר לך, מה סוג הידיעות הצפוי?"

„חומר הגנתי. טילים. באליסטיקה".

„עוד משהו?" אמר סמיילי, מעביר את הבקבוק.

„קצת פוליטיקה".

„עוד משהו?"

לא בפעם הראשונה היתה לו ל-סמיילי תחושה ברורה, שהוא נת-קל אצל ג'ים לא באי-ידיעה, אלא באיזה שריד של החלטה נחושה לא לזכור.

„הידיעות ש„פיקוד' קיווה לקבל מ-סטווצ'יק", דירבן סמיילי בקול כבוש ורך.

„סטווצ'יק", נענה ג'ים. „זה היה יתוש במוחו של „פיקוד': סטווצ'יק ימציא את התשובה, סטווצ'יק ימציא את המפתח. „איזה מפתח?' שאלתי. „איזה מפתח?' הוא שלף טבלות, כולן נכתב-ידו שלו. טבלות בדיו צבעונית, בגירים. הקאריירה של סטאווצ'יק, משורטטת לפי שנים: בתי-ספר צב-איים, עיטורי-כבוד, נשים. „הוא אוהב סוסים', הוא אומר. „אתה עצמך רכבת פעם, ג'ים. עוד משהו משותף. זכור את זה'!

„המינויים באדום סימלו את עבודת הקישור של סטווצ'יק עם הסובייטים. הירוקים היו עבודת המודיעין שלו. לסטווצ'יק היתה אצבע בכל דבר. ה-איש מספר ארבע בבניין הצבאי הצ'כי. הקרן ראשי בענייני חימוש. מזכיר הוועדה הלאומית לבטחון-פנים. יועץ צבאי מסוג כלשהו לנשיאות. השולחן האנגלו-אמריקני במערכת הביון ה-צבאי הצ'כי. ואז מגיע „פיקוד' לקטע הזה באמצע שנות ה-60, תקופת ישי-בתו השנייה של סטווצ'יק במוסקווה, וזה מסומן חצי-חצי בירוק ואדום. להלכה, היה סטווצ'יק מצורף לסגל הקישור של ברית-וארשה, בדרגת קולונל-גנראל, אומר „פיקוד', אבל זה היה רק כיסוי. „התפקיד האמיתי שלו היה המחלקה האנגלית של „מרכז' המוסקוואי. הוא פעל בשם-עבודה מינין', הוא אומר. „תפקידו היה לתאם את מאמצי הצ'כים עם אלה של ה-„מרכז'. זה „האוצר'", אומר „פיקוד', „ה-דבר שסטווצ'יק רוצה למכור לנו באמת הוא השם של החפרפרת של „מרכז' המוסקוואי, היושב אצלנו בתוך ה-„קירקס'".

יכול להיות שתהיה זו רק מלה אחת, זכר סמיילי והירהר, ושוב חש גל-פתאום של חשש.

„יש אצלנו תפוח רקוב, ג'ים', אמר „פיקוד', „והוא מקלקל את הערימה'.

הוא דיבר ודיבר על חיסול, איך חקר ואיך כמעט הגיע. יש חמש אפשרויות, כך אמר. אל תשאל אותי איך העלה אותן. „החפרפרת הוא אחד מחמשת הבכירים', הוא אמר. „חמש אצבעות יש בידי'. הוא נתן לי כוסית ואנו ישבנו כמו זוג דרדקים שממציאים צופן, אני ו„פיקוד'. ישבנו שם בדירה וצירפנו צירופים, בעוד אנו שותים את השרי הקפריסאי הזול שאותו היה מגיש תמיד. אם לא אוכל להיחלץ, אם תהיה איזו תקלה אחרי שאפגש עם סטווצ'יק, אם אצטרך לרדת למחתרת, אני חייב להעביר אליו את המלה האחת, אפילו יהיה עלי ללכת ל-פראג ולכתוב אותה בגיר על דלת השגרירות שלנו, או לצלצל לאיש-החשוב שלנו בפראג ולצעוק לו אותה בטלפון. אליליין, היידון, בלנד, טובי אסתרהאזי. ואתה. חמישה", אמר ג'ים.

„ואתה, ג'ים, קיבלת את התיאוריה של „פיקוד'? איזה רושם עשה עליך הרעיון, בסך הכל?"

„טיפשי לגמרי. שטויות במיץ".

„מדוע?"

„סתם טיפשי לגמרי", חזר בנעימה של עקשנות צבאית. „לחשוב שמישהו מכם — חפרפרת. שגעון!"

„אבל אתה האמנת בזה?"

„לא! חי אלוהים, בן-אדם, מה פת-אום אתה —"

כיוון שחש בהתנגדותו של ג'ים, פתח סמיילי את דלתו לאוויר הצונן שבחוץ.

„מה דעתך על טיול קצר?" אמר. „אין טעם שנשב מסוגרים כשאנו יכו-לים להסתובב".

בזכות התנועה, כפי ששיער סמיילי מראש, נתחדש קילוח דיבורו של ג'ים.

בצ'כוסלובקיה, פתח ג'ים ואמר, בדרך-כלל ההשגחה אינה בגדר בעייה. שירותי-הבטחון שם אינם יוד-עים כמעט מאומה על מעקב ברחובות. עד שהגיע לתחנת-מאסאריק — „המרכזית", כמו שאוהבים לקרוא לה בימים אלה — לא היו לו דאגות. אבל בתחנה, אמר ג'ים, התעורר בו איזה חשד כלפי שתי נשים, שעמדו בתור לכרטיסים לפניו.

במרכז-הקניות ליד כיכר-ואצלאב הדביקוהו שלוש נשים, שהאמצעית שבהן הובילה עגלת-תינוק. האשה הקרובה ביותר לשפת המדרכה הח-זיקה בילקוט-פלאסטיק אדום, והשלי-שית הוליכה כלב ברצועה. כעבור עשר דקות באו שתי הנשים האחרות לקראתו, שלובות-זרוע, נתפזות שתי-הן. בתחנה, כאשר הביט ג'ים בשתי הנשים שלפניו בתור לקופה, נתחוור לו, כי עכשיו זה קורה.

יש פריט-לבוש אחד, שהעוקב אין לו שהות, גם לא נטייה, להחליפו, קל-וחומר במזג-אוויר של כפור. אלה הם נעליו. משני זוגות הנעליים שיכול היה ג'ים לסקור אותן בתור לקופה, זיהה זוג אחד: פלאסטיק עם ביטנה של פרווה, שחורות, עם רוכסנים מבחוץ וסוליות מחומר חום עבה, שחורקות קצת בשלג. פעם אחת כבר ראה את הנעליים הללו, במעבר-שטרגה, בלווית בגדים עליונים אח-רים, על רגלי האשה שעברה על פניו כשהיא מוליכה את עגלת-התינוק. מכאן והלאה שוב לא היה זה חשד, אלא ידיעה.

בדוכן-העתונים שבתחנה קנה לו ג'ים גליון של „רודה פראבו" ונכנס לרכבת לברנו. אילו רצו לאסור אותו, כי אז כבר היו עושים זאת. ודאי הם עוקבים אחרי ג'ים, כדי לאתר את אנשי הקשר שלו. הוא ניחש, שזהותו ידועה ושטמנו את המלכודת, ברגע שנרשם לטיסה.

אמור היה לתפוס את הרכבת של 13.08, המגיעה לברנו בשעה 16.27. אולם היא בוטלה ולכן נכנס לאיזו רכבת-מאסף נפלאה, מיוחדת לתחרות-כדורגל, שנעצרה ליד כל עמוד-חשמל שני. בתחנת העיר חוצן הנידחת יצא וקנה לו נקניקיה. היו לא פחות מחמישה עוקבים, כולם גברים, פזורים לאורך הרציף הזעיר. ידיהם בכיסיהם, מעמידים פנים כמשוחחים זה עם זה ונוהגים כשוטים מטומטמים.

עד ברנו לא קרה עוד שום דבר, והוא יצא ושוטט בחנויות ובאזורים צפופים, שבהם היו העוקבים נאלצים להתחקות אחריו מקרוב, כדי שלא לאבדו. עתה ידע, שהוא מטרה ל-מיבצע-טריקה גדול, כלשונו של טובי. ברגל פעלו קבוצות של שבעה. ה-מכוניות התחלפו לעתים כה קרובות, עד שלא יכול למנותן. מתוך מה שסיפר לו טובי בשעתו, ידע, כי מיבצעים מעין זה עשויים להצריך מאה איש.

בכיכר הראשית של ברנו יש חנות גדולה, שבה מוכרים הכל, סיפר ג'ים. הוא קנה צעצועי-ילדים, סודר, קצת סיגריות, וגם מדד נעליים. הוא ניחש, שהעוקבים אחריו עודם מחכים לאיש-הקשר המחתרתי שלו. הוא גנב כובע-פרווה ומעיל-גשם לבן של פלאסטיק ותרמיל להכניסם לתוכו. בבית-הכסא לגברים פעל במהירות רבה. לבש את מעיל-הגשם הלבן מעל למעילו. תחב את הילקוט לתוך הכיס וחבש את כובע-הפרווה. הוא נטש את יתר חבילותיו וכמו מטורף ירד במדרגות-החירום, פרץ דלת, עבר סימטה אחת בדהרה, עלה בסימטה אחרת שהיתה חד-סיטרית, תחב את מעיל-הגשם הלבן לתוך הילקוט. נכנס לעוד חנות שעמדה להיסגר, ושם קנה מעיל-גשם שחור, במקום הלבן. הקונים היוצאים שימשו לו כיסוי והוא נדחק לתוך חשמלית מלאה מפה-לפה, נסע עד התחנה שלפני האחרונה, התהלך שעה אחת וכיוון בדיוק של דקה לפגישה האלטרנאטיווית.

במכונית „פיאט" שחנתה והמתינה, נהג אחד מאותם מאדיארים צ'כיים, קשויים ושריריים, בעל שפם עבות ופה מלא שום. שתי הדלתות האחוריות היו נעולות. היתה מריבה בשאלה מי יישב היכן. הנהג המאדיארי אמר, כי אין זה בטוח, שג'ים יהיה מאחור. זה גם בלתי-דמוקראטי. ג'ים אמר לו, שילך לעזאזל. הוא שאל את ג'ים, אם יש לו אקדח וג'ים אמר לא, וזו לא היתה אמת, אך המאדיארי גם אם לא האמין לו, הרי לא אמר זאת. הוא שאל, אם הביא ג'ים הוראות בשביל הגנראל. ג'ים אמר, שלא הביא מאומה. הוא בא לשמוע.

כשיגיעו למעון-הציד, אמר המאד-יארי אגב נסיעה, לא יהיו אורות ולא יהיה כל סימן חיים. הגנראל יהיה בפנים. אם יהיה איזה סימן-חיים, אופניים, מכונית, אור, כלב, אם יהיה איזה סימן שמישהו נמצא בצריף, אז ייכנס המאדיארי ראשון, וג'ים יחכה במכונית. אם לא, ייכנס ג'ים לבדו והמאדיארי הוא שיחכה. האם זה ברור?

מדוע לא ייכנסו פשוט יחד? שאל ג'ים. מפני שהגנראל אינו רוצה בזה, אמר המאדיארי.

לפי שערנו של ג'ים, נסעו כחצי שעה, צפונה-מזרחה, במהירות ממו-צעת של שלושים קילומטר בשעה. ירח לא היה. הם נסעו בלי אורות. המאדיארי התחיל לספר בדיחות מלוכ-לכות, וג'ים שיער, שבכך הוא נותן ביטוי לעצבנותו. צחנת השום מפיו היתה נוראה. דומה היה כאילו הוא לועס אותו כל הזמן. בלי אזהרה השבית את המנוע. מתגלגלים היו במורד, אך לאט יותר. עדיין לא נעצרו ממש, כאשר משך המאדיארי בבלם-היד, וג'ים הטיח ראשו בחלון. ותפס באקדחו. מהלך שלושים מטר במורדו

(המשך בעמוד 33)

חורף 74: אופנת פשרה

מאת יהודית חנוך

צילם סמי בן־גד

המהפכה בעולם האופנה, שתורגש בחודשים הקרובים בארון־הבגדים הפרטי שלנו — יצרה מבוכה מסויימת לא רק אצל הקונות אלא גם בקרב היצרנים והשוחרים.

בעוד המכפלת שהתארכה היא כבר עובדה מוגמרת, שאין עליה עוררין, הרי גיזרתם של רבים מהדגמים החדשים מעוררת סימני שאלה.

האם יסכימו נשים ללבוש שמלות שקיות, הנראות כשמלות הריון? האם יוותרו על המעיל הצמוד, לטובת מעיל אוהל רחב? ומה על חצאיות־פעמון, ו־חליפות בסגנון שנות השלושים?

מוכרי הבגדים האמירו מאז תנועת שעברה ב־30 עד 50 אחוז. והמצב הכלכלי — לא כל כך... כל אלה עושים את ייצור בגדי האופנה כמעט לחימור, והיצרנים שואלים עצמם: האם יתפתו נשים לקנות בגדים בסגנון חדש? ואם כן, אילו קווים וסגנונות תבחרנה?

היצרנים בחו"ל נטלו על עצמם הימור נועז. הם החליטו על אופנה חדשה, שתכריח נשים לרכוש בגדים, שלא היו רוכשות, לולא השינוי הקיצוני.

היצרנים הישראליים לא נהגו קיצוניות. סיור אצל יצרני אופנה שלנו, ובחנויות הבגדים, מגלה, כי הגישה הרווחת היא — פשרה: „חצי קפה, חצי תה".

האריכו את המכפלת, אבל התעלמו מרוב הסממנים האחרים של אופנת חו"ל החדשה.

„נקלענו למצב קשה, — מסביר אחד היצרנים — בעלי החנויות עדיין תקועים עם עודפי בגדים, שלא מכרו בחורף שעבר. לכן ממעטים ברכישות חדשות.

„מצב זה מביא לצימצום הייצור ולמבחר דל למדי. ואיך אפשר ,למכור' את הסגנון החדש, אם אין מציגים אותו לראווה?"

שאלה קשה. נוצר כאן מעגל־קסמים, הבולט לעין בחלונות הראווה. הללו נראים עתה כשעטנז מוזר של בגדי סוף הקיץ והסתיו — וגם בעלת דמיון מפותח תתקשה לגלות חידושים.

מה בכל זאת מציעים יצרני האופנה לימי החורף?

● חצאיות: מבחר גדול, רובן בגיזרת חצי־פעמון או בחלקים; פחות חצאיות בקפלים. רוב החצאיות עשויות מאריגים משובצים, מיעוטן מאריג חלק.

● חולצות: זה הצד החזק של תעשיית האופנה הישראלית. בשל מספרם הרב של יצרני החולצות, ההיצע גדול ושופע. החולצות החדשות עשויות מאריגים „נשפכים", דמויי־משי (סינתטיים ברובם), ללא ברק, או עם ברק קל, ועם הדפסים בצבעים שלווים, כגון בז', חלודה, ירוק־אפור וכחול־אפור.

אופנאי חו"ל חוללו מהפיכה במלתחת החורף של 74/75' — אתגר להתייקרות ולהאטה הכלכלית ● ● יצרני הביגוד הישראלים, לעומת זאת, היססו זמן רב, עד שלבסוף עיצבו כעין אופנת־חצי־חצי — ועתה הם מצפים לתגובת קהל הנשים

הגיזרה קלאסית: צווארון גדול ושרוולים תפוחים עם חפתים בקצה. הנטייה עתה היא לחולצה רכה ונשית, בניגוד לכותונת הגברית של השנים האחרונות.

● חליפות: השנה צריכות הנשים להחזיר לארונן בגד, שנעלם ממנו בשנים האחרונות: חליפות מקטורנים ארוכים, המכסים את הירכיים, צווארונים רחבים, ולרוב גם חגורה על המותניים. החצאית, המציצה מתחת למקטורן, מתרחבת או פעמונית. הכתפיים מודגשות, לעיתים מרופדות בכריות קטנות, נוסח שנות הארבעים.

● שמלות: עוד בגד נשי חוזר לאופנה אחר „שנות מכנסיים" רבות. רוב השמלות המוצעות למכירה הן בסגנון שמלת־כותונת, צמודה למותניים, עשוייה אריג כתנה עם הדפס זעיר, או בסגנון שמלת־מעיל ומעטפת, עשויות ממשי קורדרוי וצמר דקיק מעורב בחוט סינתטי.

● שמלות הערב של חורף זה נעות בין הלבוש הספורטיבי, הכולל חצאית ארוכה וחולצה כתאימה, לבין שמלות „נשפכות", עם כיווצים וגזרות אלכסוניות ממשי או בנלון, בסגנון „פאם פאטאל".

● מעילים עשויים בחלקם הגדול מחומרים דמויי עור וזמש, עם קישוטי פרווה מלאכותית. מעיל־גשם בסגנון „מעיל מרגלים" זוכה לפופולאריות רבה. מעילי אריג עדיין מועטים. ייתכן, שהמבחר יגדל כשיתחיל החורף. שכמיות ומעילי־אוהל מוצעים במספר מצומצם ביותר.

מחנויותינו נעדרים כל אותם פריטי לבוש ואביזרים, היוצרים את המראה האופנתי החדש. באלה ניתן לכלול כובעים סרוגים עם צעיפים תואמים, אפודות גדולות ו„שקיות".

אחר התבוננות באוספי היצרנים ובחנויות הבגדים, מתקבל הרושם כאילו החורף עוד רחוק־רחוק מאתנו, ולא מעבר לסף. נראה, שגם השנה יפתיע אותנו החורף — ואופנת החורף תצא אל הרחוב שלבים־שלבים.

בתצלומים (מימין לשמאל):

● מעיל־גשם בסגנון „מעיל מרגלים" (מימין), עם צווארון זקוף וחגורה על המותניים, ומעיל קצר ומתרחב, בנוסח שנות הארבעים, שניהם מקורדרוי צבעוני — מרמזים על אופנה נוסטאלגית במהדורה חדשה, שמשלימים אותה בכובע סרוג (מבגדים „אתא", הכובע „צמר החסידה").

● צמד שמלות נשיות ורכות, הדוחקות מן המחזור את המכנסיים. אחת (משמאל) מקורדרוי מודפס, בגיזרת מעטפת; השניה בסגנון „עתיק", עם כפתורים גדולים ומחשוף קטן, באריג מודפס ב„צבעים עצובים" („איב דה מרדיקס").

● עור אמיתי, רך ומשיי, הוא בגד־של־מותרות, למרות מראהו המרושל קמעה. המקטורן הספורטיבי, דמוי חולצה גברית, משמש בן־זוג נאה לחצאית פעמונית („ערו").

● „שמיז", שמלה בסגנון שקי (משמאל), הדומה מעט לשמלת־הריון, היא אחד החידושים הבולטים של חורף זה — אם כי לא ברור עדיין אם היא תיקלט אצלנו. לעומת זאת, סגנון „חליפת הלוידי", עם מקטורן בנוסח שנות השלושים וחצאית משובצת, הוא כבר עובדה קיימת („גוזול־מוט").

● לשעות הערב היפות — שמלות „נשפכות", מבאטלון וקרפ־משי, עם כיווצים וגזרת פעמונית, להדגשת קווים רכים ונשיים („שרלי").

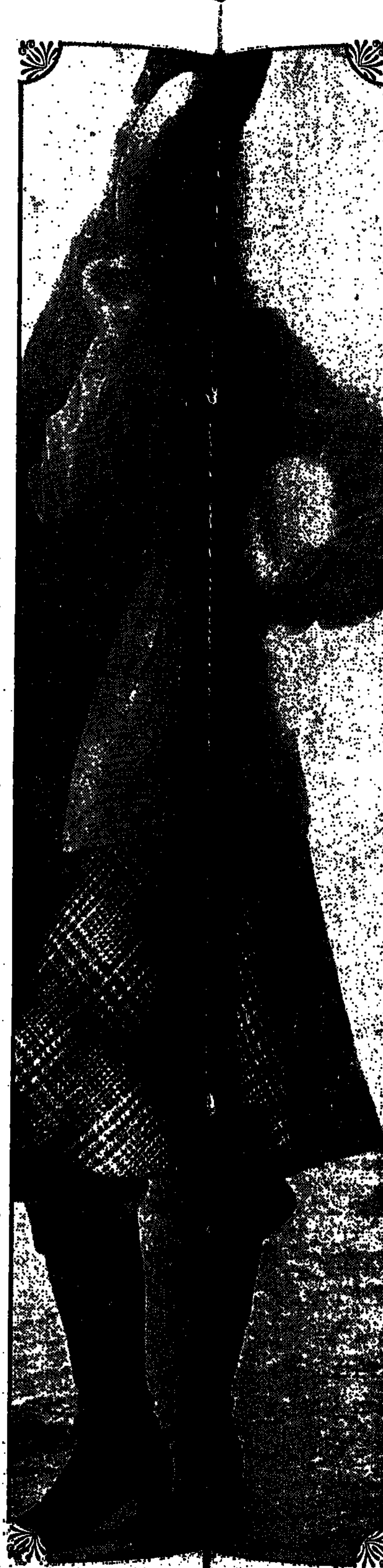

העולם המופלא של בדי וילונות רוק-לון מחכה לך

ראו את המבחר האקסקלוסיבי והגדול של בדי וילונות בשלל צבעים ובמבחר עצום של דוגמאות:

- Decorative Sheers
- Casements, Solids and Lenos
- Antique Satins Self Lined
- Sun-Light Resistant Fabrics
- Blackout Fabrics and Linings
- Special Contract and Hotel Fabrics

Roc-lon
אחד מבדי הוילונות הנמכרים ביותר בארה"ב

Roc-lon

ניתן להשיג בכל סוכנויות רוק-לון המוסמכות בכל רחבי הארץ ואצל
רוק-לון תעשיות בע"מ, מנקם 60 ת"א, טל: [illegible]

בקטנות

הציפית

המאבק על הרגליים

משה נתן

מבין הסרטים שראיתי בשבועות האחרונים ב־טלוויזיה, עולה מעצמו הרצון לדבר על סרטיו הדוקומנטריים של אלי כהן. הם עשויים ברגישות, בתבונה, בצניעות ובטאקט רב — תכו־נות יקרות־מציאות בטלוויזיה הישראלית.

האם יש בהם כוח־ביטוי אישי וכשרון־עיצוב אומנותי? אחרי שראיתי את סרטו התעודי של אלי כהן על פלוגת צנחנים, לפני ואחרי המלחמה, לא הייתי בטוח בזה. נראה לי, כי לא הבמאי הוא היוצר האמיתי של הסרט, אלא נסיבות החיים. עתה, למראה סרטו החדש, „ל־עמוד על הרגליים" — סיפור מאבקו ושיקומו של צנחן, שנפצע בחוט השד־רה בקרב על העיר סואץ — אין עוד ספק בלבי: בחור בעל־נשמה עשה אותו.

אתה חש זאת כבר בקטע הפתיחה — מונטאז' חריף של צילומים, המקפיאים את השלבים חשובים בהקמתו של גיבור הסרט, יואל, עד לעמידתו על הרגליים. מאבק האדירים, הנראה ברצף התמונות — מאבקו של יואל לקום, ומאמציה של האחות התראפיסטית העוזרת לו — מלווה בפס־קול המשמיע את הנשימות, הגניחות וקריאות־העידוד של השניים תוך כדי הקימה. קטע זה, המופיע לפני הכותרות, הוא מעט יוצא־דופן בסרט; אלי כהן מתערב, כבמאי, במוצג על המסך, מפריד בין קול לפעולה ויוצר סגנון מסויים. בגוף הסרט משתדל אלי כהן לא להתערב, לא לסגנן, לא להיד־חף. במלים אחרות: לתת לפיסת החיים שהוא חושף לדבר בעד עצמה.

יש בסרט קטע מרטיט שבו מגיע יואל בפעם הראשונה לבית הוריו בבאר־שבע, אחר ששכב חודשים ארוכים, מאז פצי־עתו, בבית־החולים בתל־השומר. מקבלים את פניו אביו, אחותו, חבריו וחברותיו. האם פורצת ורצה אל המכונית, לחבק את הבן האובד, השב הביתה. דקות אחדות קודם לכן היא ניסתה בלשון מגומגמת לתאר, איך הודיע לה יואל על פציעתו. עתה אין היא נזקקת למילים. מה שמתחולל בה חזק מכל מילה. הוא מבוטא בחיבוק העז בינה לבין הבן — חיבוק האומר יותר מכל דיבור על קשר דם. המצלמה של אלי (והצלם המחונן דני שניאור) מוסרת את המעמד הנרגש במלואו, אך איננה נדחקת לתוכו, כדרך שעושים צלמי חדשות בטלוויזיה, ואיננה מפירה את האינטימיות שבו. ברגע של ההתרגשות הגדולה היא מתרחקת מעט מן החיבוקים, משתדלת בטאקט להיות נוכחת ליד גיבורי הדרמה, בלי „להיכנס להם לעצמות".

רגע אחר נחרט היטב בזכרון — רגע הפרידה בין יואל לבין ידידו לחדר ו־שכנו למיטה, משה. שניהם הובאו ל־ביתן בתל־השומר חודשים אחדים קודם לכן, על אלונקות. יואל משותק בחצי גופו, משה — כפי שמספרת אמו; העו־שה ימים כלילות ליד מיטתו — משותק על צוואר. יואל, אקסטרוברטי וחייכן, נוהג לפרוק את כאבו בזעקה גדולה. משה, מופנם ושתקן, נשא את סבלו בדומיה. בלילות היה שומע משה את זעקות הכאב של שכנו למיטה. בימים הוציאו העליזות והחיוניות של יואל את משה מסגירותו, והיו חלק בלתי־נפרד מתהליך שיקומו. בין השניים נקשרת ידידות מיוחדת במינה. זה ליד זה ותי־פלו בכאבים; זה ליד זה קמו את קימתם הראשונה; זה ליד זה למדו לשבת על כסא־גלגלים; זה ליד זה עמ־דו על הרגליים ועשו צעד ראשון. עתה הגיעה שעת הפרידה. יואל, העוזב ראשון את בית־החולים, נפרד כדרכו מכל חבריו למחלקה בשירה קולנית וחיוכים; אבל המצלמה מתעכבת — מרחוק — דווקא בפניו של משה. עננה של עצבות מטילה עליהם צל — והצל מהול בצער נחום על דבר יפה שנוצר כאן בין השניים, וגם הוא מגיע — כדין כל הדברים היפים — לכיצו סוף, לא דווקא סוף־טוב. עתה ילכו הידידים איש איש לדרכו, להמשיך את המאבק נגד ההרס ששלחה המלחמה בגופם — ל ב ד ם.

חיבוק של אושר מיוסר לבן הנכה החוזר הביתה: מיגבלותיו וסגולותיו של הסרט התעודי.

כשאתה רואה פנים אלה, אתה נזכר בבודלר: בכל פרידה יש משהו מן המוות.

בעברית ישנו הביטוי: „נכה רוח", כאילו הרוח היא גוף פגוע. „לעמוד על הרגליים" — הוא סיפורו של בחור, שנכות גופו לא עשתה אותו נכה־רוח. בעל מזג בהיר היה לפני שנפצע במל־חמה, וכזה נשאר גם אחר פציעתו. במ־שך החודשים שהמצלמה של אלי כהן מלווה אותו, אין פניו נופלים אף לרגע. לפעמים הם מתעוותים מעוצמת המאמץ, או הכאב — אבל לא נופלים. הכלי המשחית ריפה את בשרו, אבל בנפשו לא נגע. רגליו שותקו — לא מרצו, לא שמחת־החיים הטבועה בו, כנראה, מ־לידה. גם בשעות קשות אין הוא מפסיק לחייך. וכשקולו של אלי כהן שואל אותו שוב ושוב, שאלה הנעשית ללייטמוטיב של הסרט — „יואל, מתי תלך?" — תשובתו תמיד אופטימית. למראהו קורת בך הצופה, אט־אט, מהפך: אם באת לראות סיפורו של נכה, מכוון, באופן תת־מודע כמעט, לרחם עליו — סופך שאתה שואב ממנו עידוד לעמוד במאבק שלך. אתה רואה לפניך אדם העומד על שתי רגליו המשותקות, עמידה איתנה יותר מעמידתם של אלה שרגליהם לא נפגעו, אך רוחם נכה.

אמת זו אתה נושא אתך גם אחר שהסרט נגמר. אבל האם זו כל האמת? האם יואל תמיד בהיר וחייכן וחיוני כל כך? האם אין בחייו רגעים שבהם הוא זועם כמו רבים מאתנו — על גורלו, משלח אגרופים קמוצים כלפי שמיים ריקים ושואל: למה דווקא אני? האין הוא מקונן על תכניות שהשיתוק קטע, על האפשרויות שהוחמצו? האין הוא חש בדידות? האין הוא מקנא באלה שחמקו ממאמץ המלחמה ויצאו ממנה שלמים? במלים אחרות: האין הוא שביר ומסוכסך ופגיע ומיוסר כמו רבים מאתנו?

אולי לא. אולי זוהי כל האמת על יואל. אולי הוא באמת בחור חייכן, בהיר ושלם כפי שמציגה אותו לפנינו המצלמה של אלי כהן. אולי אין הוא מוטרד בשום ספקות, חרדות או רוחות רעות (את הספקות והחרדות משמיעה בסרט אחותו — אף פעם לא הוא עצ־מו). אך נשארת בכל זאת פתוחה השאלה: אם אין הוא אך ורק כזה, האם יכולה המצלמה לחדור למעמקים, אל הפינות האפלות יותר של חייו? הספק שאני רוצה לעורר כאן איננו ספק בכשרונו של אלי כהן, אלא ספק ביכול־תו של הז'אנר הדוקומנטארי להתמודד עם מעמקים. המצלמה של הבמאי הדו־קומנטרי רואה וקולטת את ה נ ר א ה ל ע י ן. האמת שלה היא האמת הנראית לעין, לא האמת של הרגשות, המחש־בות, והרעיונות המסתתרים בקפלי מו־חנו. במלים אחרות: לא האמת של ה־תודעה. אלי כהן מצליח לבטא בסרט את תהליך ה ש י ק ו ם ה פ י ז י של יואל.

מצלמתו מלווה אותו בנאמנות, צעד אחר צעד, במשך חודשים ארוכים. אנו רואים את מאמצו לקום מן המיטה; את עמיד־תו הראשונה על הרגליים, אחוז בחישוקי ברזל; את תנועת רגליו כשהוא מתאמן בהליכה; את עווית הכאב שעל פניו כשהוא מוחמל בכאבים; את הפסיעה הראשונה; את ההליכה; את הנסיעה באוטו הנכים המיוחד. מה קורה בתוך נפשו של יואל פנימה, בתוך מוחו — אנו יודעים מעט מאד. לכאן שום תיעוד לא יחדור; מכאן יתחילו הסיפורים, המחזות, השירים, הסרטים העלילתיים והרומנים שיעסקו ביואל וכשכמותו.

גבול־העין של המצלמה הוא נושא שהעסיק קולנוענים רבים — ולאו דווקא דוקומנטריים. ב„תשוקה" של אינגמר ברגמן עוסק אחד הגיבורים בצילום פני אנשים. אוספו כולל אלפי קלסתרים ה־מבטאים רגשות מרגשות שונים: זעם, יסורים, התרגשות גדולה, אלימות. ב־הציגו את אוסף תמונותיו, מפקפק גיבו־רו של ברגמן בערכם: „אינני סבור" — הוא אומר — „שאני מגיע בצילומים אלה אל מעמקי נפש האדם. אני יכול רק לרשום השפעה הדדית של כוחות גדולים וקטנים, ואז מתבוננים בתמונה ונותנים חופש לדמיון. הכל הבל... מישחקים ושגיונות".

אני נזכר בסרט תעודה ניאו־ריאליסטי שעשה בזמנו אנטוניוני, ובו שיחזור של התאבדות שלא יצאה לפועל. אנטוניוני לקח את האשה שניסתה להתאבד וביקש ממנה לחזור על המעשה, במקום שעש־תה אותו, מול עיני המצלמה. התוצאה היתה מביכה וריקה מתוכן. האשה המס־כנה נכנסה לים והמצלמה צילמה את הקליפה החיצונית של המעשה — הליכ־תה אל עבר הגלים. היא לא יכלה למסור מה התחולל בנפשה, מה חשבה, מה הרגישה בעשותה את הצעד הנואש, איך הגיעה אליו. היא קלטה, כאמור, את הנראה לעין, אל העומק החסר הגיע אנטוניוני בסרטיו העלילתיים, אחד מהם — „יצרים" — עוסק בין השאר בבעיה שהעלינו כאן: בגבולות האמת התעודית. גיבור הסרט הוא צלם. הנעשה עד מק־רי לפרשה של אהבה ורצח. הוא מתעד אותה, שלא בידיעתו, במצלמתו. בבואו הביתה לפתח את הפילם שצילם, הוא מגלה בו איזה סוד בלתי־מפוענח. אחוז דיבוק הוא מגדיל עוד ועוד קטעים של

(סוף בעמוד 43)

שיפודים

טכנולוגיה מתקדמת

עד היום נעשה לא מעט בשטח החתונות, אין מה לדבר: אולמות עם גיר אוטומאטי וקריסטלים, שירת עוף אמנותית, הזמנות חתונה על קלף שעיר, חינומות סטריאופוניות וחתנים מצופים בסוכר וסומסום.

אבל בשטח אחד חל בזמן האחרון קיפאון־מה. אני מתכוון לצילומי כלות. ממש עד לשנים האחרונות היו נוהגים הכלה והח"לה לגשת פשוט לסטודיו ולהצטלם על רקע וילונות מטפסים. הגישה הפרימיטיבית הזאת נשתנתה, אמנם, מעט בשנים האחרונות, ומאות כלות כבר הצטלמו על רקע השקיעה בחוף הים, אבל גם נושאי השקיעה אזלו לאט לאט. הדבר עורר דאגה לא קטנה בקרב כלכלנים. בסופו של דבר, משבר בענף הכנסת כלה, שהוא ענף ההכנסות החשוב והגדול ביותר בארץ, איננו דבר של נוח בכך. אנשים כבר החלו לחשוש ממיתון ומשיתוק המשק, אבל לאחרונה נתבשרנו, שהחששות היו לשוא. תעשיית החתונות, שידועה לעמוד בכל המשברים, עברה גם משבר זה. כוחות צעירים ורעננים שחדרו לענף צילומי הכלות פתחו בתנופה את עידן־הסגנון־האישי. הכוונה העיקרית היתה לתת בכל צילום את האופי המיוחד של בני הזוג, את קורות חייהם הקצרים, את ענפי התעסוקה, העיקריים של משפחותיהם, ואת הדרך בה נפגשו. הצילום חייב להיות, כמובן, קצת הומוריסטי, קצת עם שאר־רוח, וכן חשוב שיהיה קצת מקורי ושאף אחד עוד לא עשה כמוהו. כי הדבר החשוב ביותר לכלה הישראלית הוא, שאצלה זה לא כמו אצל כולן. כך קרה, שלאחרונה אנחנו פוגשים כלות רוכבות על כלביים בגן החיות. מצטלטות בזינוק מגרומי מצדה, הולכות ברגליים יחפות על פני הכינרת, ומציצות עם החתן מתוך מערבל בטון (רמז לדירה). והכסף שוב נסתובב בשוק, הכורסה המאוששה. והנת"ד קפץ למעלה.

אברמיקו עם מצלמתו קוטר 155 מ"מ

פנינו לאברמיקו, צלם צמרת (ראה בתמונה) שרכש לאחרונה את ארובת־רידינג והפך אותה לסטודיו מפואר. „השיטה שלי היא פשוטה", אומר אברמיקו, „אני לא חוסך במאמצים כדי להשיג את האווירה המיוחדת. הנה, לפניך תמונה לדוגמה. בה ניסיתי להמחיש את המשברים שעברו על הכלה עד שהחתן הסכים להיכנס לחופה, ואת המשברים שעוד נכונו להם כאשר ייוודע לכלה, שהחתן בעצם כבר נשוי. מה יותר מולע מאשר צילום את הכלה חותרת בין משברי הים? זו היתה אמנם בעיה קטנה: הכלה קצת פחדה כאשר התקרבה לאתר הצילומים, אבל למטרה זו יש לי עוזר מיוחד, שעוזר לכלה (ראה בתמונה) להתגבר על היסוסים של הרגע האחרון.

בסופו של דבר, הוכתרה המשימה בהצלחה. הכלה אמנם לא הצליחה לחזור לחוף, אבל יש לה תמונה שאין לאף אחת.

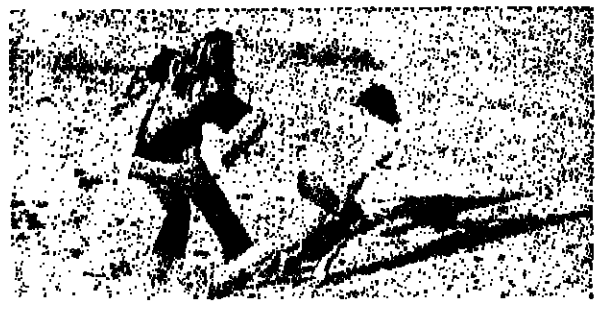
למעלה: עבודת הכנה.
למטה: הצילום הסופי, כולל אווירה וסימבולים.

בחן את עצמך
מבחן האישיות של „שיפודים"
האם אתה סוגר אופציות לשלום?

סמן את תגובתך לקטעים שלפניך:

„חלוקת ישראל משנת 1947 והקמת ישראל בטלות מיסודן, אחת היא כמה התגידה, משום שהן מנודות את רצון העם הערבי הפלשתיני ואת זכותו הטבעית למולדתו".
(האמנה הפלשתינית)

א. יש בזה משהו.
ב. צריך לנסות ללכת לקראתם
ג. אני בהחלט מבין אותם.

*

„אשר לנו. הרי אנו יודעים את דרכינו בבחירות מוחלטות ולא נסטה ממנה. אנו הודענו פעמים רבות, כי לא נסכים לוותר על אף שעל אחד מן האדמה הערבית בכללותה, אם זה סיני, הגולן, הגדה המערבית או ירושלים. כן לא נסכים להתמקח על זכויות העם הפלשתיני ועל דבר כלשהו שיש בו כדי לשמש מכשול לזכותו להגדרה עצמית ולישוב תקוותיו הלאומיות".
(מתוך נאום של סאדאת מלפני שבועיים).

א. אנחנו צריכים להתחיל לנהל מדיניות של שלום.
ב. למה אין קצת יותר גמישות מצדנו.
ג. אילו הייתי ערבי, הייתי חושב בדיוק כמוהו.

*

„כל מדינות העולם, כולל מדינות ערב, יפרסמו מיד החלטות רשמיות, שלפיהן יורשו המהגרים הציוניים לשוב לארצות מוצאם וליהנות מאותן זכויות אזרחות שהיו להם לפני שנאלצו להגר משם כתוצאה מהתעמולה הציונית. על כל המהגרים הציוניים, שהגיעו לפלשתין מאז 1914 ועד עתה, ייאסר להישאר בפלשתין. רק לתושבים היהודיים המקוריים של פלשתין יותר להישאר.
(תכנית להסדר שלום, „קול־פלשתין", 9.11.73)

א. יש עכשיו יותר מתינות אצלם.
ב. ההתנחלות רק תגרום להם לחפש פתרונות קיצוניים.
ג. זו טרגדיה של שני עמים.

*

על כל תגובה חיובית תוכל להעניק לעצמך 2 נקודות. אם צברת 0 עד 2 נקודות, הרי שאתה שוביניסט מחרחר־מלחמה החורש כל אפשרות למשא־ומתן. 2 עד 6: מתחיל לגלות סימני מתינות. 6 עד 12 נקודות: אתה בחור טוב, אתה לא סוגר אופציות לשלום. 12 עד 18 נקודות: לא נשאר לך הרבה זמן לחיות.

ברגע האחרון! משה דיין הודיע שלא צפויה בקרוב מלחמה. חברה, הזהרו!!!

הירידה הגדולה ברמת החיים

מאיר זויאל

עכשיו הזמן
ליהנות ממרק עוף
חם וטעים של אסם
ומהפרסים לזוכים.
כל שבועיים הגרלה!

1000 ל"י

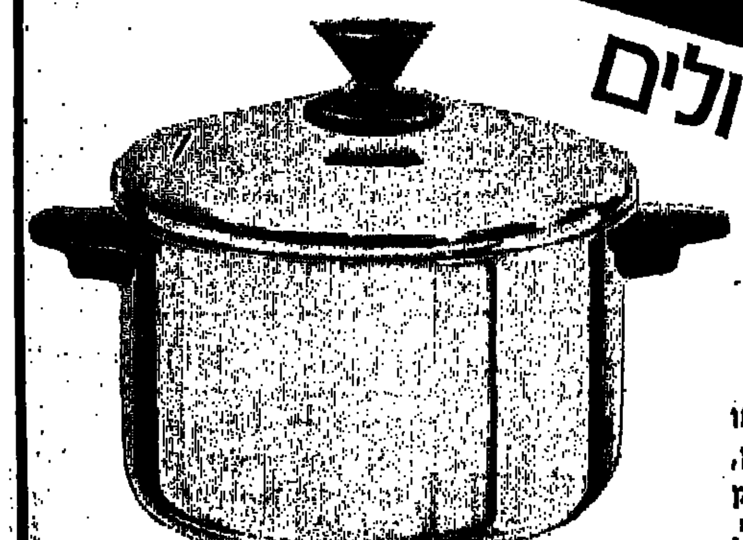

ועוד 30 סירי בישול גדולים

מנירוסטה, תוצרת סולתם
בשווי של 73.50 ל"י כ"א

שלחו 3 שקיות ריקות של מרק עוף זך אסם, או תוית אחת של אבקת מרק עוף אסם בגביע פלסטיק, בצרוף התלוש הממולא שבשולי המודעה (או פתק עם כל הנתונים) אל אסם, תל־אביב, שרות שק נעול. נא לציין על המעטפה "עבור מבצע מרק עוף".

כל שבועיים יוגרלו 1,000.- ל"י פרס ראשון ועוד 30 סירי בישול גדולים מנירוסטה.

שמות הזוכים יפורסמו בעתונות.

כל המרבה לשלוח מעטפות עם 3 שקיות ריקות, או תוית מרק עוף אסם בגביע מגדיל סיכויו לזכות.

הגרלה ראשונה
22 בנובמבר

מרק עוף, מרק טוב, מרק
אסם

שם מלא: ______
הכתובת: ______

אני משתמש (ת) באבקת מרק אסם בעיקר { במרק זך / בתוספת למרקים / בתבלין לתבשילים }

השלימו את המשפט "מרק עוף, מרק טוב, מרק......."

מצורף: 3 שקיות ריקות של מרק עוף זך, או תוית אחת של מרק עוף זך.

250 פעם-הו, הו!

(המשך מעמוד 17)

אביב, היא מאורגנת, מסודרת ואס־תטית להפליא. בית חמים. שכאילו־מבקש להכניס אורחים. אבל זהו בית סגור. שניהם, שושיק ואריק, מתייח־סים אל ביתם כאל מיבצרם.

ידידים הם פוגשים בחוץ, במסע־דות, בבתי־קפה. אבל בביתו שלו לא יתארחו זרים פרט (וזה לא נחשב) לחברות הקטנות של שתי הבנות, נועה (בת חמש פלוס) ויעל (בת שנתיים פלוס).

אריק: אילו היה לנו עכשיו ואקום של זמן, היינו עובדים על ילד נוסף, אם כי לעת עתה אינני יודע היכן לשים אותו.

17 חליפות

שבע־עשרה פעם מחליפה שושיק תפקידים ובגדים בהצגת „הו, הו, יוליה". זאת משימה מתישה ומפרכת. „אבל", אומרת שושיק, „כבר הת־רגלתי. בהתחלה היה קשה. עכשיו — אין בעיות".

שושיק רגילה לסדר יום דחוס. „אני קמה בשבע וחצי, כדי לשלוח את הילדות לגן. אחר־כך עוסקת ב־סידורים, קניות, בישול. אחרי כל אלה, אני הולכת לבריכה ולהתעמלות. כלי־העבודה שלי הוא הגוף. דברים אלה חשובים לי מאוד.

„בשלוש וחצי אני גומרת עם ה־כלים של הצהריים, ומסתגרת בחדר לשעה וחצי. אז אני קוראת ועורכת רשימות, לתיכנון היום והשבוע — כדי לחסוך זמן. ואחר כל זה, כשאני מגיעה לתיאטרון, ההצגה היא ממש מנוחה בשבילי".

זוג שחקנים עם בית ועיר־בורגני, וילדות ממושמעות, לבושות כמו נסי־כות קטנות.

שאלה: האם אתם בוהמיים, שושיק ואריק?

כן ולא. התשובה נחלקת בין הוא והיא. אריק, האוהב את הבלתי־מתוכ־נן, יושב מדי בוקר שעות ארוכות בסוכתו של דויד, המציל בשפת־הים של תל־אביב. בז לבגד הפורמאלי, בעל יד פתוחה, האוהב לשתות קוני־יאק טוב והרבה, לאכול טוב והרבה, להשקות ולהאכיל חברים.

שושיק, רושמת מראש כל מהלך צפוי במשק־הבית, לא תשקוט אם תדע שיש גרגר אבק אחד על מדף בספריה.

בוהמיים? בתקופה שבה אינם עובדים, הם יושבי־בית מובהקים. „יש לנו ספרים, תקליטים, טלוויזיה. אין כוח לארח. מה רע להיות עם עצמנו?"

ומן הצד השני: „אנחנו בזבזנים נוראים. כשאין כסף — לא עושים מ־זה עניין, וכשיש — גם כן לא עושים עניין. מוציאים הרבה. מה הרבה, המון! בשביל ליהנות. אין לנו יצר רכושנות".

זהו סממן הבוהמה, שאפשר למצוא ברומיאו ויוליה שלנו.

תנו לילד יד...
יד עוזרת... מלמדת... ומדריכה...
תנו לילד יד...

עזרו לילדים במצוקה להתקדם ולהבטיח המשך לימודיהם

מתנדבים המוכנים להקדיש מספר שעות בשבוע לעזרה בהכנת שעורים במקצועות: אנגלית, חשבון, מתמטיקה ועברית יפנו ללשכות המתנדבים:

ירושלים:
„מועדון לעולה"
רח' אלקלעי 9, טל. 33718
בימים א'—ה' בין השעות 12—9 לפנה"צ.
ביום ג' בין השעות 6—4 אחה"צ.
בטיפת חלב
רח' גואטמלה, קרית יובל
טל. 411859
בימים ג' ו־ה'
בין השעות 10.30—8.30 לפנה"צ

תל־אביב:
רח' החשמונאים 99 טל. 267193
בימים ב' ו־ה'
בין השעות 11—9 לפנה"צ
ברח' הנביאים 4
ביום ג' בין השעות 7—5 אחה"צ

חיפה:
המועצה לשרותים סוציאליים
בית רוטשילד, טל. 82749
בימים א'—ה'
בין השעות 11—9 לפנה"צ.

הרצליה:
בנין העיריה
רח' בן־גוריון 14 טל. 983998
בימים א'—ה'
בין השעות 12—10 לפנה"צ.
בימים א' ו־ג'
בין השעות 6.30—4.30 אחה"צ.

חולון:
בית העיריה,
רח' ויצמן, חדר 55, טל. 846131
בימים ב' ו־ה' בין השעות
12—9 לפנה"צ
ביום ד' בין השעות 6—4 אחה"צ

נתניה:
רח' דיזנגוף 20, טל. 23789
בימים א', ב', ג', ו־ה'
בין השעות 12—10 לפנה"צ
ביום ה' בין השעות 6—4 אחה"צ

רמת השרון:
בנין מגן דוד אדום
רח' טרומפלדור טל. 471442
בימים א' עד ה'
8.30 עד 12.30 לפנה"צ
ביום ב' בין השעות 6—4 אחה"צ

רחובות:
בית התרבות
רח' הבנים, טל' 954307
בימים א', ג', ד' ו־ה'
בין השעות 12—10 לפנה"צ

המרכז לשרותי התנדבות
ת.ד. 7033, תל־אביב

לעולים חדשים ולפטורי מס

הגיע קטלוג
Quelle
סתו/חורף 74'

למעלה מ־40 אלף פריטים
ב־850 עמודי קטלוג קוואלה הצבעוני והמפואר,
איכות בינלאומית גבוהה במחירים מפתיעים

* הלבשה והנעלה
* ארנקים ותיקים
* תכשיטים ושעונים
* ציוד לספורט ולקמפינג
* ציוד לצילום והסרטה
* אפניים וצעצועים
* אביזרים לרכב
* כלבים ומזון כלבים
* רהיטים
* וילונות ושטיחים
* כלי מיטה ומזרונים
* נברשות ומנורות
* מכונות תפירה
* כלי בית ומטבח
* כלי עבודה
* כלי כתיבה ושרטוט
* מכונות כביסה
* מכשירי חשמל ביתיים
* טלוויזיות
* מערכות סטריאו
* רדיו וטייפים
* מכונות כתיבה וחישוב
ועוד... ועוד... ועוד...

לדוגמא:

חדר שינה (מיטה כפולה, מזרנים, 2 ארונות לילה, ארון 4 דלתות)	מ־ .—320 $
סלון קומפלט (ספה, שתי כורסאות, שולחן)	מ־ .—280 $
אפניים (למבוגרים)	מ־ .—42 $
אפניים (לנוער־ספורט)	מ־ .—30 $
טלוויזיה ("24)	מ־ .—160 $
סכו"ם (48 חלקים ל־12 איש)	מ־ .—24 $
כלי אוכל (43 חלקים ל־6 איש)	מ־ .—42 $

אבקש לשלוח אלי את קטלוג קוואלה 74/5 ר.צ.ב. 30.- ל"י בסוון/המחאה דואר

שם ______

כתובת ______

אולמי תצוגה
ITC
רח' שפע טל 10, תל־אביב, טל. 208834, 254361
(שכ' מונטיפיור ־ ע"י דרך פ"ת 128)

יהודה אלעזר

בזאר המזרח הרחוק

בזאר המזרח הרחוק

בכל שלוש קומות כל-בו שלום

הונג קונג · טאיוון · יפן · פיליפינים · קוריאה ·

בזאר ססגוני, הווי, בידור, ואלפי מוצרים מרהיבים שהובאו במיוחד לאירוע זה: הלבשה, לבני בית, רהיטים מוצרי חשמל, כלי בית ועוד.

באיכות מעולה ובמחירים זולים במיוחד!

הדגמות תרגילי ג'ודו. אמן להטוטים בתרגילי אש וסכינים.
והפתעות רבות נוספות!

אל תחמיצו

את ההצעות המיוחדות בכל המחלקות!

פרסום המגדל, ת"א

החפרפרת

(המשך מעמוד 23)
של שביל צדדי היה צריף־עץ נמוך. לא היה כל סימן חיים.

ג'ים אמר למאדיארי, מה רצונו שיעשה. רצונו, שיחבוש את כובע־הפרווה של ג'ים וילבש את מעילו, ויגש שמה ברגל, במקומו. עליו ללכת לאיטו, ידיו שלובות לו מאחורי גבו, ולצעוד במרכזו של השביל. אם לא יעשה אחד משני הדברים האלה, יירה בו ג'ים. לכשיגיע אל הצריף, ייכנס פנימה ויסביר לגנראל, שג'ים דבק באמצעי־זהירות ראשוני. אחר־כך ישוב לאט־לאט, יאמר לג'ים שהכל כשורה, ושהגנראל מוכן לקבל את פניו. או לא, הכל כפי העניין.

נראה היה, שהמאדיארי אינו מאושר כל ביותר, אך לא היתה לו ברירה. קודם צאתו, פקד עליו ג'ים לסובב את המכונית ולהשאירה מול מורד השביל. המאדיארי החל לצעוד. כמעט הגיע אל הצריף, כאשר הוצף האיזור כולו באור זרקורים: הצריף, השביל, ושטח גדול מסביב.

אחר־כך התרחשו מספר דברים בבת אחת. לא הכל ראה ג'ים, כי הוא שקד לסובב את המכונית. הוא ראה ארבעה אנשים צונחים מן העצים, ואחד מהם, ככל הנראה, חמס את המאדיארי. החלו יריות, אבל אף אחד מן הארבעה לא שם לב; עומדים היו מאחור ומישהו היה מצלם. רשפים התפוצצו, זיקוקים ואקספר, היו אפילו כדורים נותבים. הוא כמעט ונחלץ — הוא חש כי אכן נחלץ — כאשר מישהו מימינו ביער פתח באש מיקלע, מטווח קצר. הצרור הראשון התיק גלגל אחורי והמכונית התהפכה ונקלעה לתוך תעלה שמשמאל. היער ודאי היה שורץ חיילים.

הוא ידע, כי נפגע פעמיים. שני הכדורים פגעו בכתפו הימנית, ובעודו הבין וצופה במהומה, תמה היה שלא עדיין הורגש. מישהו נתן פקודות, אך הוא לא תפס מה הן, כי ניתנו ברוסית.

טילטלו אותו הרבה. להדרים שונים, או לבתי־סוהר אחרים. לפעמים טילטלו אותו, פשוט כדי שלא יירדם. הסיעו אותו גם במשאיות, פעם אחת גם במטוס־תובלה צ'כי. החקירה שלאחר טיסה זו נתמשכה הרבה מאד. הוא ידע, ששתיקה לא תהיה בגדר האפשר, וכי למען שפיות־דעתו, או למען עצם קיומו, חייב להתנהל דו־שיח. ובסופו של דבר הכרה שיחשבו, כי אמר להם כל מה שהוא יודע.

„הם ידעו יפה מאד", אמר ג'ים, „שעדותי לא היה ילוד־מוחי שלי. הם ידעו הכל על ,פיקוד', שקנה את הסיפור של סטווציק בוויבנה. הם פתחו בדיוק במקום שרציתי אני לסיים: בתדריך בסנט־ג'יימס. הם רצו לשוחח אתי רק על סברת התפוח הרקוב של ,פיקוד'".

מלה אחת, הירהר סמיילי שוב, אפשר שתהיה זו רק מלה אחת. הוא אמר:

„הם באמת ידעו את הכתובת בסנט־ג'יימס ?"

„הם ידעו גם את השם של השרי המחורבן ש,פיקוד' הגיש לי, בן־אדם". „ובכן, אני מניח, שבשלב זה התחלת לחשוב ש,פיקוד' צדק: י ש חפרפרת", אמר סמיילי.

סיפור־המעשה של ג'ים נתקטע בצורה משונה. תאים, פרוזדורים, מכונית... בשדה התעופה טיפול של אח"ם, ומהלומות לפני המטוס... בשעת הטיסה שקע בתרדמה ונענש על כך: „התעוררתי שוב בתוך תא, קטן יותר, בלי צבע על הקירות. לפעמים חשבתי שאני ברוסיה. לפי הכוכבים חישבתי שטסנו מזרחה".

יומיים־שלושה הניחו לו. ראשו היה עליו כגלגל. כל הזמן שמע את היריות ביער. וכאשר החלה סוף־סוף הישיבה הגדולה, שנשמרה בזכרונו כמאראתונית, חש עצמו מובס־למחצה מיד עם כניסתו.

בשלב מסויים, בשעת החקירה הארוכה הזאת, סיפר להם על הרשימות והטבלות של „פיקוד" ועל צבעי הדיו והגירים. הם ירדו לחייו. הוא זכר חבורה שכולה גברים, בקצה אחד של החדר, נועצים מבטיהם כבנופיה של רופאים ומתלחשים ביניהם, והוא סיפר להם על הגירים, רק כדי שיהא הדיבור קולח, כדי שיפסיקו ויקשיבו. הם הקשיבו, אך לא הפסיקו.

„כאשר שמעו על הצבעים, רצו לדעת מה מובנם. ,הכחול מה פירושו ?' ,האדום מה פירושו ? תן לנו דוגמה של אדום על הטבלה. מה היה פירושו של האדום ?' אחר־כך כולם מסתלקים, חוץ מצמד זקיפים וברנש אחד גוץ וקר־כקרח, גב קשוי, שנראה היה שהוא הקודקוד. הזקיפים לוקחים אותי אל שולחן, והגוץ הזה יושב על־ידי, כמו גמד מחורבן, וידיו שלובות. שני גירים יש לו לפניו, אדום וירוק, וטבלה המתארת את הקאריירה של סטווציק".

„ובכן, סיפרת לו על התפוח הרקוב", שיער סמיילי.

כן, אישר ג'ים, הוא סיפר. הוא סיפר לו, ש„פיקוד" סבר, כי סטווציק יוכל לזהות את החפרפרת החבויה בתוך ה„קירקס" בלונדון.

„מה היתה תגובתו ?"

„חשב קצת ואחר־כך הציע לי סיגריה. היתה מאוסה עלי".

„מדוע ?"

„היה לה טעם אמריקאי. ,קאמל'".

„הוא עצמו עישן אחת מהן ?"

ג'ים השיב בניד־ראש חטוף. „ממש ארובה", אמר.

אחרי־כן, אמר ג'ים, שוב החל הזמן לזרום. לקחו אותו למחנה, מחוץ לאיזו עיר, מן הסתם. החקירה נמשכה לסירוגים, אך בלי איבה. עד שלילה אחד לקחו אותו לשדה־תעופה צבאי ומטוס־קרב של חיל האוויר הבריטי הביא אותו לאינוורנס. משם במטוס קטן לאלסטרי. אחר־כך במכונית סגורה לסאראט; שתי הנסיעות האלו היו בלילה.

ג'ים קרב חיש לסיום דבריו. רק שכאן נכנס סמיילי לתוך דבריו ושאל: „והקודקוד, הגוץ הקר־כקרח: לא ראית אותו שוב מעולם ?"

פעם אחת, הודה ג'ים, סמוך לפני צאתו משם.

„לשם מה ?"

„רכילות". בקול רם הרבה יותר. „המון קישקושים על האנשים ב־,קירקס'".

„על מי בדיוק ?"

בעיקר על רוי בלנד, אמר ג'ים בזעף. איך בלנד מיישב את נטיותיו השמאלניות עם עבודת ה„קירקס" ? מה מעמדו של בלנד אצל אסתרהאזי ואליליין ? מה דעתו של בלנד על התמונות של ביל ? ואחר־כך, כמה רווי שותת, ומה יהיה עליו אם אי־פעם יפסיק ביל לתמוך בו ?

„הוזכר עוד מישהו ?"

„אסתרהאזי", התיז ג'ים. „הגבוה ההוא רצה לדעת, איך מישהו יכול לתת אמון בהונגארי".

„ואתה מעולם לא ראית אותו קודם ?" העיר סמיילי לבסוף.

„את מי ?"

„את הגוץ הקר־כקרח. לא היה מוכר לך — מלפני זמן רב, למשל. הרי מאמנים אותנו לראות המון פרצופים, תצלומים של אנשים מן ה,מרכז', ולפעמים הם נדבקים בזכרון. סתם עלה בדעתי. הרי היה לך הרבה פנאי למחשבה", המשיך דרך־שיחה, „שכבת בחולמה, חיכית לחזור הביתה. ובכן, על מה חשבת ? על המשימה, המשימה שלך, אני מניח ?"

„בהפסקות".

„מה היו המסקנות ? משהו מועיל ? איזה חשדות, רעיונות, איזה רמזים שאוכל לקחת אתי ?"

במשך ארבעה ימים היתה סאראט ארץ־להד"ם, אמר ג'ים: „אכלתי המון, שתיתי המון, ישנתי המון". עבר בדיקה רפואית, צפה בטלוויזיה בצריף שלו, שיחק קצת שחמט עם הממונה על הקבלה. בינתיים חיכה ל„פיקוד" שיופיע, אך הלז לא בא. הוא החליט בלבו, ש„פיקוד" ודאי מחכה, שייצא מן ה„משתלה" תחילה. לבסוף צץ אצלו טובי אסתרהאזי, בחליפה חדשה, לכאורה כדי ללחוץ את ידו ולאחל לו הצלחה. למעשה, כדי לספר לו מה מצב העניינים.

הוא סיפר לו שה„קירקס" כמעט התמוטט כתוצאה מ„מיבצע־עדות", וכי עכשיו הוא, ג'ים, הוא המצורע־מספר־אחד של ה„קירקס"; „פיקוד" יצא מן המשחק, ומתנהלת התארגנות חדשה, כדי להרגיע את המיניסטרים בווייטהול.

„אחר־כך אמר לי, שלא לדאוג", אמר ג'ים.

„באיזה מובן ?"

„הוא אמר, שרק מעטים יודעים את הסיפור לאמיתו, ואין לי מה לדאוג, כי מטפלים בזה. כל העובדות ידועות. אחר־כך נתן לי אלף לירות במזומנים, תוספת למענק שלי".

„ממי ?"

„לא אמר".

„הוא הזכיר את סברתו של ,פיקוד' ביחס לסטווציק ? מרגל של ה,מרכז' בתוך ה,קירקס' שלנו ?"

„העובדות היו ידועות", חזר ג'ים, ניבט בזעם. „הוא פקד עלי, שלא אתקרב אל שום איש ולא אנסה לספר את הסיפור שלי, כי הכל נמצא בטיפול בדרג הגבוה ביותר, וכל מה שאעשה, עלול לקלקל את העסק. ,אתה בר־מזל, ג'ים', חזר ואמר לי, פקדו עליך לבלות את היד בהלומות עד. אני רשאי לשכוח. אתה מבין ? ! לשכוח! להתנהג פשוט כאילו לא היו דברים מעולם".

(פרק אחרון: בגליון הבא של „ימים ולילות")

5 סיבות טובות מדוע כדאי לך להזמין מקום נופש בבית מלון באמצעות „קופל"

מחיר — הצעות מפתיעות של מחירים מוזלים והנחות מיוחדות

יעוץ — יועץ מומחה לנופש יכוון אותך לבית מלון המתאים לשאיפותיך ולתקציבך.

מבחר — קופל מייצג עבורך את כל בתי המלון והארחה בארץ, דבר אשר יחסוך ממך טירחה מיותרת ושיחות טלפון בלתי נחוצות. להזמנת מקום.

שירות — בעזרת קופל תוכל לקבל את כל יתר שירותי הנסיעות הנחוצים לך במסגרת הנופש, כולל השכרת רכב לנהיגה עצמית מתוך צי המכוניות הגדול העומד לרשות הקונצרן.

קופל תמיד קרוב לביתך — לנוחיותך רשת סניפים ברחבי הארץ אשר אחד מהם בודאי קרוב אליך. הכנס אליו — והיווכח מה מסוגל קופל להציע לך החדש.

הצעות החודש של קופל לנופש בארץ

10% הנחה בהשכרת רכב לכל תקופת הנופש

חינם !!! לכל דורש רשימה עדכנית של בתי מלון, עם מחירים לנופש

קופל נופש בישראל

KOPEL CONCERN

רח' הירקון 232 ת"א טל' 452111/2 וביתר סניפי קופל ברחבי הארץ

קמיע ושמו: טוקי־גקו

צ י ר י ך

אחד מבעלי־החיים המעניינים ביותר בגן־החיות בציריך הוא בעל־החיים הזה הנושא את השם טוקי־גקו. אורכו מ־30—35 ס"מ ואצבעות גפיו דביקות ועל כן הוא מסוגל לטפס בצורה מאונכת על כל שטח, כגון חלונות ומראות.

במקום מוצאו, דרום־מזרח אסיה, נחשב טוקי־גקו כקמיע יעיל מאוד. השם טוקי נובע מן העובדה שהזכר גקו משמיע את הצליל „טוקי־טוקי" בעונת החורף.

משנה שם...

וינה

סטודנט. לרפואה מווינה הגיש בקשה בדבר שינוי שם משפחתו. על אף ה־קשיים הנעשים כרגיל ל־מבקשים כאלה, נענו השל־טונות מיד לפנייתו. שמו החדש של הרופא לעתיד יהיה פרדינאנד מאכר. עד כה היה שם משפחתו אנ־גלמאכר — כלומר עושה־מלאכים.

אקופונקטורה לג'ירפה

ברקשייר (אנגליה)

הווטרינר האנגלי דייוויד טיילור חזר ממסע בסין ו־מיד היה צריך לטפל ב־ג'ירפת בגן החיות של בר־קשייר שלקתה בדלקת פר־קים של הצוואר (מסכנה, בעלת צוואר שכזה) בעזרת שיטת האקופונקטורה.

מכיוון שאין בנמצא מא־מרים על הריפוי של ג'יר־פות, נאלץ הווטרינר לפנות לסין ולבקש שיעבירו אליו את המפות הנוגעות לריפוי פרות בשיטה זו.

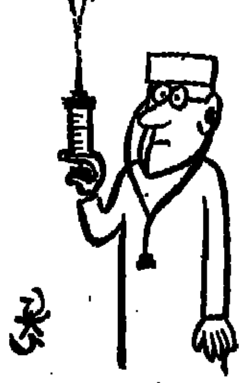

הכריז על עצמאות

טולם (אנגליה)

החקלאי ויקטור קרייוון־הודג'סון החליט להכריז על עצמאותה של אחוזתו בעלת 250 האקרים ועתה הוא מתכנן כבר דגל למדינתו החדשה בצפון אנגליה. על כך הודיע גם למשרד החוץ הבריטי ולאו"ם מהם ביקש להכיר במדינתו.

קרייוון־הודג'סון, בן 62, שירת כטייס במלחמת העולם השניה ועתה הוא דורש את העצמאות לעצמו ולאשתו מרי. „מישהו חייב להתגונן נגד הפוליטיקאים", הוא אומר. „ברצוני לעצב את חיי לפי רצוני".

ראש המדינה החדשה הודיע כי יטיל מס כניסה על פוליטיקאים ופקידי ממשלה כגון מפקחי מס הכנסה. אנשים אחרים יוכלו להיכנס ולצאת באורח חופשי. הוא הודיע גם כי לא ישלם עוד מס הכנסה.

מים ישאב מן הבאר השייכת לו, אך ישלם בעד חשמל, „רק משום שחוטי החשמל עוברים דרך אד־מתי". הוא ימשיך לשלם את המסים בעד מכוניתו, „משום שעלי לחצות את הגבול לבריטניה כדי להגיע לחנויות".

לא החזיק מעמד

ארצות־הברית

מעולם לא בגד האמרי־קני בן ה־90 אלברט קובי־ניץ באשתו לואיז בת ה־82. אולם אחרי 42 שנות נישואין נתעורר בו לפתע יצר הרע.

ביקוריו אצל האלמנה בת ה־81 מריזייר תכפו והלכו. בתחילה סברה אשתו, כי הוא מתכוון לנחם את ה־אלמנה על מות בעלה. אולם באחד הימים החלה ל־ראות את הדאגה המופרזת הזאת באור הנכון. לנסיעתו השנתית הרגילה לאתר מרפא החליט אלברט לקחת לא את אשתו, אלא את ידידתו מרי.

לואיז הלכה לבית המש־פט והגישה תביעה נגד צר־תה על פיתוי בעלה. ואילו את בעלה הענישה בצורת נשית טיפוסית: עתונאי שבא לראיין את בני הזוג, מצא אותו כובס לבנים ב־חצר.

המיפנה הגדול בחיין

נאנסי (צרפת)

אחרי שלושה ימים בלבד מאז הרצח של האלמנה ה־עשירה בנאנסי נתגלה הרו־צח: קלוד שארם, בן 27, פועל, נשוי, שני ילדים. ב־אפריל 1960 נדון הרוצח ל־מוות, וכעבור חצי שנה הומ־תק פסק־דינו והומר למאסר־עולם.

היום, 14 שנים אחרי ה־מעשה, עומד ־קלוד שארם לקבל תואר דוקטור. הוא רכש דיפלומות של האוני־ברסיטה בסוציולוגיה, כל־כלה וקרימינולוגיה.

קלוד נולד בשנת 1932 ל־אב שיכור מועד ולאם אחות בית־חולים. זמן קצר אחרי לידתו נפרדו הוריו ואמו נישאה שנית. בגיל תשע הוכנס לפנימיה. כיוון ש־הצטיין בלימודיו הועבר ב־טרם עת לכיתה יותר גבוהה, אך כאן התעללו בו התל־מידים. משום כך ברח לא פעם מהפנימיה, ולבסוף סרבו המוסדות האחרים לקבלו, עתה החלו נדודיו בבתי־הסוהר השונים של צרפת. הרצח של האלמנה העשירה היה גולת־הכותרת של פשעיו, אך פשע זה חולל גם את המיפנה הגדול בחייו.

קלוד אינו בוגר אוניבר־סיטה סתם. הוא סיים את סורבון. עתה הוא מנהל שם סמינרים למשפטים, ורבים סיכוייו להיות באחד הימים פרופסור.

כס המלוכה התמוטט

סיקים

טקס הנשואין היה כמו באלף לילה ולילה. זמן רב עבר עד שיורש העצר קי־בל את הרשות לשאת את האשה הלבנה.

עכשיו, עשר שנים אחרי הנשואין המופלאים האלה, חזרה הופ קוק בחשאי ל־ניו־יורק. בעלה, פאלדן תונדופ, שהוכתר בינתיים למלך, נשאר לבדו בגאנג־טוק, בירת מדינת סיקים.

מה קרה בעשר השנים האלה במדינה הננסית בין הודו וסין? האשה הלבנה שותקת, אך שם יודעים הכל, כי המדיניות היא ש־גרשה אותה.

כאשר הסטודנטית האמ־ריקנית נישאה ליורש ה־עצר, היתה לשליטה במדי־נה בה לא היה כל עתון וכל תחנת שידור. סיקים היא אחת המדינות העניות ביותר בעולם, ומספר תו־שביה 160.000 אלף. כל זאת ידעה הסטודנטית. „אני רוצה לעזור לבעלי", אמרה הצעירה, „להביא את סי־קים למאה העשרים". הי־שגיה של המדינה הקטנה נגדו את האינטרסים של

הודו, וביוזמתה הופצו שמו־עות, כי היא סוכנת אמרי־קנית, הרוצה למכור את המדינה למערב. הסמכויות ניטלו מאת המלך והמש־רות החשובות ביותר ב־מדינה נמסרו לידי פקידים הודיים.

המלכה נמלטה עם שלו־שת ילדיה לניו־יורק. איש אינו יודע כיצד יתפתחו העניינים בסיקים. אך הכל נזכרים בדבריה של הופ קוק לפני הכתרתה: „אני עולה עכשיו על כס מלוכה. אך אין יושבים עליו ב־נוח. ובאחד הימים הוא עלול גם להתמוטט".

מזל טוב לסוסים

דוולינגאגא (אוסטרליה)

לידת תאומים של סוסים היא תופעה נדירה מאוד. רוב סוסים גזעיים אינן ידועות כמעט בכלל. מות הכלל הזה יצאו לאוויר העולם התאומים אלה באורוות סוסים בדוולינגאגא ושלומם של שניהם דבר שאף הוא נחשב לפלא, מכיוון שלעתים מת אחד התאומים והוא מת כעבור קצר.

העונש העצמי

גרינסי (אנגליה)

אחרי שפרעל הגמל ווינ־סטון ווטרמאן הרביץ קשות במצב של שיכרות בשני אורחים אחרים, הטיל על עצמו עונש. בכל 398 בתי־המרזח של האי חילק את תמונתו המלווה בקשה, ש־בשום פנים ואופן לא ישר־תו אותו.

מאז הפך לאורח שלוו.

ה„טוררית" מול הפרה

ספרד

העבירות בזירה פתחו בקרב קצר אך אלים. מורכן. הקפצה הפרה השחורה את לוחמת השוורים עלמית, אשר עשתה תנועה אלגנטית במטפחת הד־אך מאוחר מדי: הפרה הסתערה עליה וה„טור־רית" הצעירה נמלטה אל מאחורי מחיצת העץ.

לא שרק בכל זאת, כי המלחמה לא התקיימה הזירות הקלאסיות של ספרד, אלא באחוזה על־סוילה. שם מתכוננת מאריה אנג'לה הרנאנדס גומס בעזרת „פרת־תרגילים" תוקפנית ומסוכנת הראשון שלה.

מאריה גומס גילתה כוח רצון בלתי־רגיל כשבחרה זו. הדבר נוגד את התקנה משנת 1908 המגדירה לוחמת השוורים כ„דבר הנוגד את תרבות שלוש פעמים עמדה להופיע נגד שוורים וכל מטלה הופעתה על ידי ראשי הערים.

14 חוללה בפעם הראשונה סערה. היא קפצה הזירה בזמן לחימת שוורים וניסתה לחסב את לבו של השור כלפיה. צופים „ספונטאניים" נענשים בדרך כלל ביום מאסר, אך מאריה עו־ההתלהבות לה רבה, עד כי מחלו לה על עבירתה. לא חדלה הצעירה להתאמן ועכשיו היא מת־להופעתה, אשר לא תבוטל עוד, כך מבטיחים.

מבצע פרסים ענק לציון 35 שנות "ויטה"

מלכה ליום אחד

יום שכולו קניות, בילויים וחוויות

המלכה שתזכה בהגרלה תוזמן ליום של קניות ובילויים בתל־אביב כאורחת חברת "ויטה".
המלכה רשאית לבוא בלוית בן או בת־זוג אשר יבלה אתה ביחד ואף יזכה במתנות.
חברת "ויטה" תדאג לסידורי תחבורה וליוה במקרה הצורך.

וזאת תעשי:

שלחי לשק דואר נעול מס' 245 ת"א עבור "ויטה":
מכסה עליון אחד ממרקי ה"גורמה" בקופסאות קרטון
או 3 שקיות דיקות של מרק עוף "ויטה"
או עטיפה של צנצנת מרק עוף "ויטה".

השלימי את הסיסמא: "לא טעית זהו   "
וצייני שמות שלושת המרקים האהובים עליך.
הוסיפי את שמך וכתובתך המלאים
(רצוי גם מספר טלפון).

זכרי:
כל כמות אריזות נוספת שתשלחי תגדיל סיכוייך.

ההגרלה בפיקוח רואה חשבון החברה.
עובדי חב' "ויטה" ופרסום טל
אינם רשאים להשתתף בהגרלה.

מתנות ביד המלך למלכת "ויטה"

1. חליפה או שמלה (איוניר)
2. אביזר חשמלי לבית (המשביר לצרכן)
3. ספרית הבישול הבין־לאומית (מעריב)
4. נעליים או מגפיים (עזורי)
5. שעון או תכשיט (טופז)
6. ארוחת צהריים חגיגית (הילטון)
7. טיפול במכון יופי או מספרה (אנטה)
8. תצלום צבע (פרג')
9. שי לבעל או לילד
10. הצגת תיאטרון או קונצרט - לפי בחירת המלכה.

500 פרסים –
חבילות שי ממיטב מוצרי "ויטה"־
יוגרלו בין המשתתפות.

הזדרזי:
ההגרלה הראשונה ב־21 בנובמבר

ויטה

עשה זאת בעצמך
עם „הגיבור השקט"
של בלאק אנד דקר

זגג לבינסון אילון

"הגיבור השקט" של בלאק אנד דקר יעשה ממך גיבור בבית.. מפני שהוא מאפשר פתרון מיידי לכל עבודה ביתית. בדרך קלה, מענינת ועקב הבידוד הכפול - גם בטוחה*
"הגיבור השקט" יעשה ממך גיבור בבית מפני ש"הגיבור השקט" של בלאק אנד דקר הוא יותר ממקדחה הוא "לב" של מערכת, הנותנת לך עוד 20 כלים שמושיים עם האביזרים הזולים של בלאק אנד דקר.
"הגיבור השקט" מכסה את הוצאות הקניה כבר לאחר העבודה הראשונה.

D988 אביזר מלטשת תנמיר

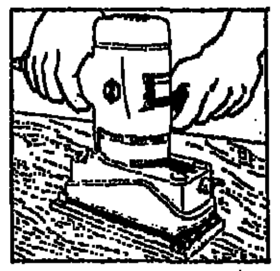

GD80 כן אנכי למקודחה

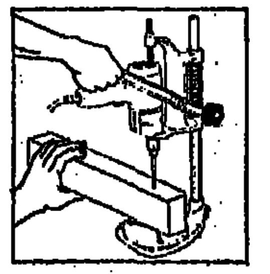

D986 אביזר משור אנכי

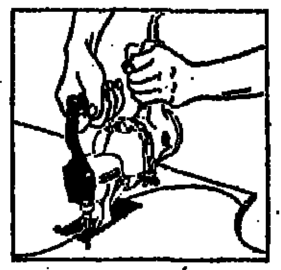

D984 אביזר משור עגול

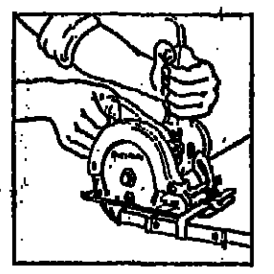

D992. אביזר שלחן למשור

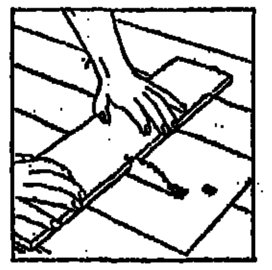

D965 אביזר למשחזת שלחן

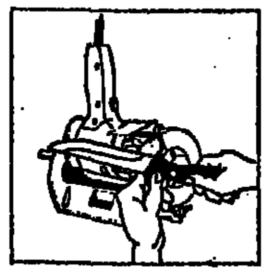

רק החודש
10% הנחה
בחנויות המפורטות מטה:

Black & Decker

תחנת שרות תל־אביב
דח' מרדכי 50 (מול הסינרמה)
טל. 36811 — 38658

* נבדק ואושר ע"י מכון התקנים
אחריות לשנה

להשיג בגל גו שלום וכמו כן בתל־אביב: דיסקלו נרים, ברודצקי, רמת אביב; טכנו סן, שונצינו 2; כספי יואל, כיכר דיזנגוף 92. ירושלים: מנדלסון, אגריפס 3. חיפה: סלע, העצמאות 25; קאושינסקי, דרך העצמאות 81; ארגון דור, החלוץ 70. באר־שבע: רולר דוד, קק"ל 189. בת־ים: אגמי רפאל, שד' עצמאות 67. בני־ברק: שרות לתעשיה, ז'בוטינסקי 7. ראשל"צ: סיני ורדי, דרור 2. הרצליה: טכנוכל, סוקולוב 27. רחובות: בלום, הרצל 206, בפסאג'. נתניה: פרישמן ארית, שד' בנימין 31. חדרה: סטרטן אהרן, הנשיא 60. טבריה: הכספק — ממן שאול, רחוב הגליל. קרית מוצקין: פרנקל זאב, השופטים 29. קרית ביאליק: בר כלי, איזור התעשיה. עפולה: גלילי גוטליב, הנשיא. נהריה: בית שילנג, מרכז מסחרי. צפת: ממן דוד ובנו, ירושלים 73. אשדוד: מרגלית יעקב, מרכז מסחרי, א/38. דימונה: כהן יצחק, מרכז מסחרי. נתיבות: פרץ יצחק, איזור התעשיה.

יעוץ והדרכה חינם

תחנת שרות חדשה בירושלים
רח' יפו 210 טל. 02-523446
פתוח כל היום

אל בלאק אנד דקר רח' מרדכי 50, תל־אביב
נא לשלוח לי פרוספקט חדש 1975.
שם ______
כתובת ______
8.11 .מ

צחוק בקו

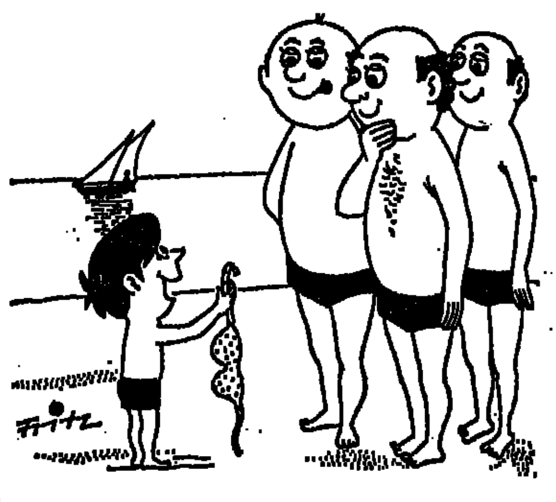

„אם תתנו לי חצי פראנק, אגיד לכם איפה מצאתי את הדבר הזה!" (שווייצר)

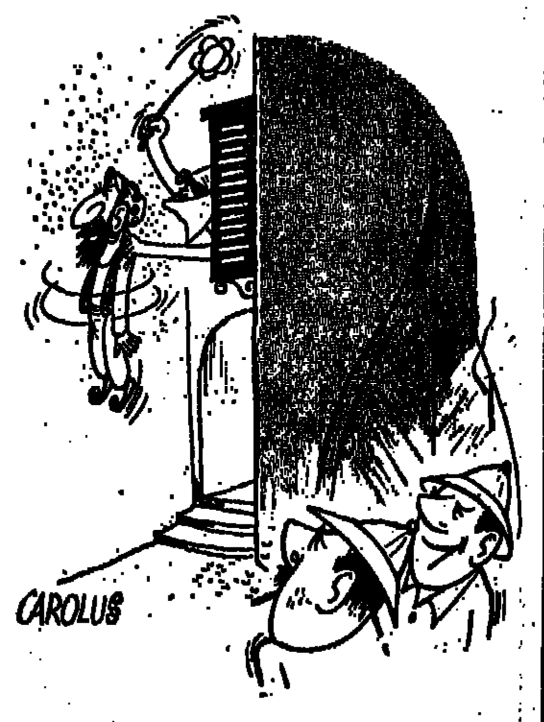

„הוא דופקת את הפרשי שלה". (שווייצר)

„איך היתה הפגישה במס־הכנסה?!"

„אני בטוח ששמתי באיזה מקום את המלצותי". (ל'אירופיאו)

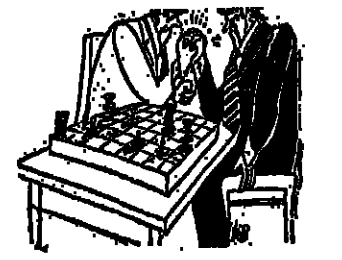

(ליטיראטורנאיה גאזיטה)

„בגדת בי, קח את הפציך והשתלק!" (שווייצר)

„זה עתה קיבלנו ידיעה שהמחשב טעה!"

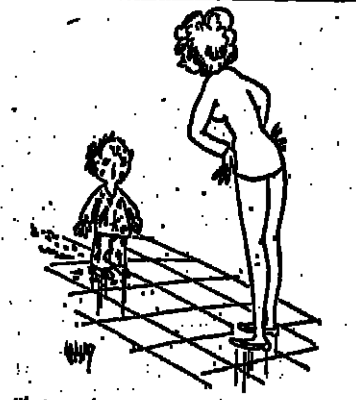

„אל תצעקי כל כך! אני לא אבא!" (קויק)

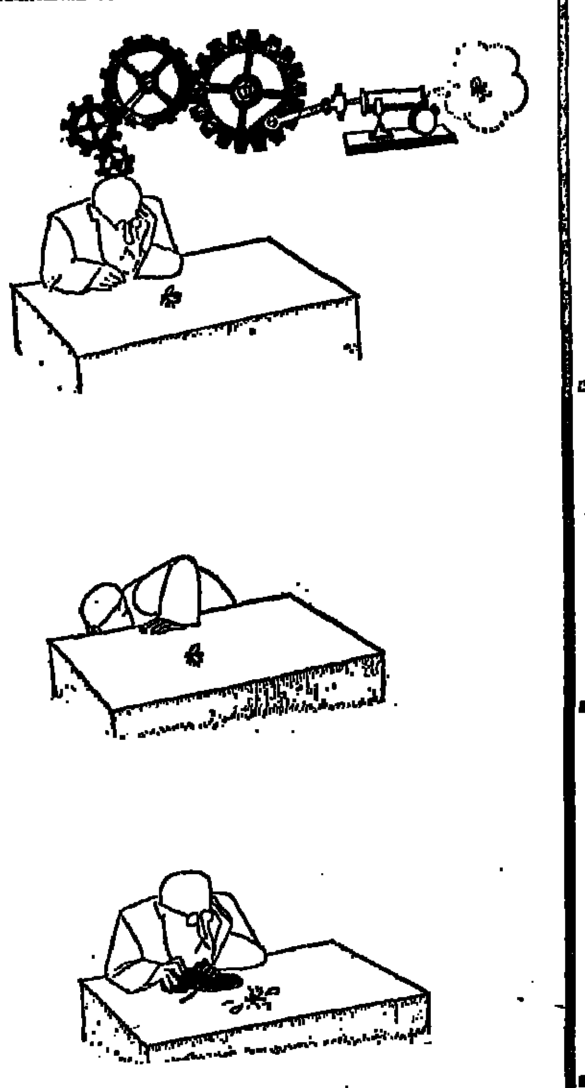

(סייטה דיאס, ארגנטינה)

„עוד מנת סלט מעורב, בבקשה!" (שווייצר)

„אמרתי לו רק: אדון מולר, תרגיש כמו בבית!" (קויק)

ידיד אמיתי- כמה כאלה יש לך?

ידיד אמיתי הוא ידיד שאינו מאכזב בעת הצורך.
"הובר", מכונת הכביסה האנגלית המשוכללת
בעלת המוניטין הבינלאומיים היא ידיד כזה: חזק שקט ונאמן.
לכן, בשאת רוכשת "הובר",
את רוכשת לך ידיד שאפשר לסמוך עליו תמיד.
לעולים חדשים ופטורי מס- טיפול אישי.
אחריות "מלפורד הובר" מבטיחה לך שרות מהיר,
מקצועי ונאמן, וחלקי חילוף מקוריים.

הובר- ידיד אמיתי לכל משפחה

HOOVER

מפיצים בלעדיים: מלפורד ושות' בע"מ
תל-אביב, נחלת בנימין 75, טל. 621956 • ירושלים, שלומציון 11, טל. 231261 • חיפה, המגינים 64, טל. 521980.

מי מה מתי — מ. בן-שאול

„ערב שירי רחל"

תיאטרון

● מסע יום ארוך לתוך הלילה (הבימה) — מעין אוטוביאוגרפיה של יוג'ין או'ניל האמריקני (1888—1953), בתרגומה של עדה בן־נחום, בבימויו של מייכל מיצ'ם. משתתפים: מרים זוהר, שמעון פינקל, מישא אשרוב, אלכס פלג ומרים אברון.

● ביקור הגברת הזקנה (הקאמרי) — זונה לשעבר מליונרית ונכה בהווה, חוזרת אל עיירתה גילן, כדי לנקום נקמתה לשעבר. מחזהו של דירנמאט בבימוי וביצוע חדשים. עם אורנה פורת בתפקיד הראשי.

● הו, הו יוליה (הבימה) — רומיאו, יוליה ושקספיר נשמתו של קישון מתעוררים 40 שנה אחר מותם ומגלים דברים מצחיקים בחייהם. עם אריק לביא, שושיק שני יהודה אפרוני.

● החתונה (הבימה) — „מין קומדיה" של יוסף בר־יוסף כשהורי החתן אינם מוזמנים, משום־מה, לחתונת בנם. ביים: תום לוי. פאני לוביץ' מבריקה בתפקיד קטן.

● מי הוא מה (הבימרתף) — נסים עזיקרי משחק, מספר ומתנועע בהצגה, מורכבת מסיפוריו של צ'חוב הצעיר.

● השחף (הקאמרי) — מחזהו המעולה של צ'חוב, שגיבוריו שחקנית מזדקנת ושחקנית צעירה. עם חנה מרון, גילה אלמגור, יצחק חזקיה, עודד תאומי, זהרירה חריפאי, תיקי דיין ואחרים. הצגה שהפכה „להיט".

● שלוש מסיבות (הקאמרי) — מחזה משעשע של אייקבורן הבריטי, על שלושה זוגות ושלוש מסיבות ויש בהן הרבה עגמומיות. כאן משחק הצוות של „הבקר".

● ביבר הזכוכית (בימת באר־שבע) — מן הטובים במחזות טנסי ויליאמס. ביומה של עדנה שביט. צפורה פלד בתפקיד האם ונעמי גרינבאום בתפקיד הבת לאורה. הבן הוא ששי סעד והאורח — רפי תבור.

● שלוש אלמנות (מונודרמה של שלום־עליכם. מגיש נתן שמר. תירגם: אריה אחרוני.

● אהבה ראשונה (סדנת שכונת התקווה) — מחזה מוסיקלי על עליות התימנים מאז שבזי. כתב וביים: מלאל אלוני.

● משפחת טוט (תיאטרון עירוני חיפה) — מחזהו של ההונגרי ארקני. קצין בא לבקר במשפחת פקודו ומה שהוא מביא על המשפחה.

● סילבסטר 72 (תיאטרון חיפה) — יהושע סובול כתב מחזה על חיינו לפני ואחרי מלחמה. ביימה נולה צ'לטון.

● בילבי — הצגה לילדים על ילדה גיבורה. והסיפור נחשב מוכר.

● נשבר לי (תיאטרון סדן) — יהודה ברקן במרכזה של קומדיה מאת עדה בן־נחום.

● אסיר 00 (תיאטרון סדן) — זאב רווח בהצגת־יחיד, שעובדה בידי דני רווח מקומדיה ברזיליאנית, שודדין נסגר ב...בית שימוש.

● מי יציל את הנסיכה (מסכות) — הצגה לילדים ובה שני סיפורים מאת מכס נורדאו ומתוך אלף לילה ולילה. בימוי: שלמה בר־שביט. מוסיקה: רפי בן־משה.

● תיירת יפו! (התיאטרון הצעיר) — קומדיה מאת אבי קורן על אחד, משוגע לכדורגל. ביים: דני ליטאי. עם ראובן בר־יותם.

אנו שמחים להודיע ללקוחותינו
שנפתחה סוכנות
רהיטי קסטיליה
רהוט כפרי בסגנון ספרדי.
הקהל מוזמן להשתתף בטכס הפתיחה
ביום ג' 12.11.74 רחוב יפו 76 חיפה
טלפון 04—522893.

● עליזה מורחי (תיאטרון השדרה) — אתי גרוטס מחליפה לאחר שנים את תפקידה של עדנה פלידל בקומדיה קלילה מאוד.

● התקוה האחרונה של רחוב נחמני (תיאטרון חיפה) — מחזה רגיש של מחזאי צעיר, הילל מיטלפונקט, כשבמרכזו שחקנית מצויינת כרות סגל.

● זורבה היווני (סדן) — מחזה עפ"י ספרו הנודע של קזאנצקיס. בתפקיד זורבה — אריה אליאס.

● טרטיף (בימת באר־שבע) — מחזה על צביעות והתחסדות של מולייר הגדול. נוסח עברי וביום: עדנה שביט, עם דב רייזר, אילנה ינובסקי, צפורה פלד, שמואל שילה ואחרים.

● קארל השלישי ואנה מאוסטריה — מחזמר־כיס עליז המוצג על־ידי ה„באדישה קאמערשאושפילי" מגרמנית. כתב: מנפרד רוזנר. עם מאריטה קראל ואדווין ביילר.

● משרתם של שני ארונים (צוות שחקני החאן) — גולדוני בלבוש קומדיה דל'ארטה. עבוד ותרגום יונתן דובסרסקי. ביום: מייקל אלפרדס.

● בגדי המלך החדשים — אברהם מור וג'טה לוקה במחזה־לילדים המבוסס על אגדתו הנודעת של אנדרסן.

בידור

● פרלה 11:11 (צוותא) — והפעם: „הפסנתר מסיינה", פסנתרו של מלך איטליה, עם רביעיית הפסנתר הישראלית: פנינה ולצמן, משה מורביץ, אברהם בורנשטיין ואלחנן ברגמן.

● התזמורת הסימפונית ירושלים של רשות השידור (תיאטרון ירושלים) מנדי רודן מנצח על יצירות של שוסטקוביץ, באך, בלאכר. הסולנית: לידיה מורדקוביץ (כנור).

● להקת מחול בת דור — מעלה שתי יצירות של רודי ואן־דנציג, וכן את „קונצ'רטו גרוסו" של צ'רני ו„וחיה. כלות"... של ג'ילן היל סאגאן.

● להקת בת־שבע (בתיאטרון הקאמרי) — מעלת יצירות משל רוברט כהן ואושרה אלקיים־רונן (אדם וחוה) וכן את יצירתו של באטלר „נסיך האפלה".

● האנסמבל הקאמרי הישראלי (במסגרת רשת הקונצרטים) — המנצח אבי אוסטרובסקי והסולן יצחק שולדמן (כנור) ביצירות משל מנדלסון, פרוקופייב, סתר, מוצארט.

● האופרה הישראלית — מעלה את „דון פסקואלה" לדוניצטי, וכן „הרוזנת מאריצה" לקלמן, „ריגולטו" לוורדי, ו„לוציה דה למרמור" של דוניצטי.

● תיאטרון־מחול ענבל — מעלה שלוש יצירות של שרה לוי־תנאי, ביניהן שתיים בבכורה: „אשירה לשבזי" ו„חוה".

מחול ומוסיקה

● אופסייד סטורי (התיאטרון העממי) — הוא שם תוכניתה החדשה של שלישיית הגשש החיוור. הפעם כתב וביים יוסי בנאי. בדרנים מעולים: פולי, שייקה, גברי. הנהלה מוסיקלית: יצחק גרציאני.

● החאנכרט (החאן הירושלמי) — קברט סאטירי על כוס יין. עם אהרון אלמוג, שבתאי קונורטי, רחל שור, מרגלית אלמוג ודדה רובין. מוסיקאי: נפתלי וגנר.

● מועדון 22 (רח' בן־יהודה ת"א), — ישראל גוריון בתוכניתו „עומד לי על קצה הלשון", ובימי א' מאגאזין אקטואלי לענייני היום. אבי קורן, דודו דותן וציפי שביט.

● חותנת עליזה ומזיזה (התיאטרון העממי) — אברהם מור ועדנה פלידל בקומדיה משעשעת.

● זה הכל בינתיים — (ובינתיים זה הכל), יונתן גפן ודני ליטאי בערב שירים וסאטירה. מצליפים, מדובבים ומזמינים אירחים.

● ערב רחל (תיאטרון יובל) — הצלאה מחודשת של שירי רחל בביומו של צדוק צרפתי, עם דורית ראובני, חנן יובל ודני כץ, בליווי תזמורת.

● רביעיית מועדון התיאטרון — בן־סירא, שפר, בר ווינגר טובים כתמיד.

● טוב לאהוב (לילך) — ערב במועדון הצועני השורק של דן אלמגור. שירי יין, הומור, אהבה ועוד. ביים: בני פורת. מלחין: קובי אושרת.

● ההנאות הקטנות שבחיים (נועם סמל) — שירי ברכט בביצוע מצויין ותזמורת טובה. עם מירי אלוני, יוסי פולאק ובני אמדורסקי. ביים: צדוק צרפתי.

● להקת הפלאטינה (צוותא) — להקת הג'אז מן הטובות בארץ, מבצעת בעיקר את יצירותיו של רומן קונצמן.

● שעות נוספות (נועם סמל) — מגישה בשירים ובמונולוגים רבקה מיכאלי בערב יחיד.

● פרצוף של צועני (נועם סמל) — יוסי בנאי בערב יחיד של שירים עבריים ושאנסונים. הגשה מצויינת.

● קצת אחרת (צוותא) — גרוניך, שם־טוב ואידוב. שלישייה מעניינת בשירים מיוחדים.

● תפוח זהב — ערב שירי ששת ארגוב. בין המשתתפים צילה דגן ודני מסינג.

● אדום עתיק (בית לסין) — ג'ימי לויד שר את גרשווין, ספירטואלס, קאליפסו. עם שלישיית הג'ז של ריק בוכמן.

מוצ"ש

תל-אביב
יוליה — הבימה
מסע — האולם הקטן
להקת בת־שבע — הקאמרי
זורבה היווני — בית ארלוזורוב
דון פסקואלה — אופרה
קונצרט — מוזיאון ת"א
מי הוא מה — הבימרתף
מויכה ונטילטור — אלהמברה
טוב לאהוב — בית החייל
שעות נוספות — בת־דור
סדרה 11:11 — צוותא
מי יציל את הנסיכה, ב"ש — צוותא
עליזה מורחי — נחמני
רביעיית המועדון — ט' התיאטרון

ירושלים
אסיר 00 — בנייני האומה
תיירת יפו — בית העם
השחף — ת' ירושלים
משרתם של שני ארונים — החאן

חיפה
קארל השלישי ואנה מאוסטריה — ת' עירוני
נשבר לי — שביט

כפר חסים — שירי ברכט
באר־שבע — ביבר הזכוכית

יום א'

תל-אביב
יוליה — הבימה
מסע — האולם הקטן
הרוזנה מריצה — אופרה
זורבה היווני — בית החייל
רביעיית המועדון — ט' התיאטרון

ירושלים
השחף — ת' ירושלים

חיפה
טוב לאהוב — בית רוטשילד

קרית־שמונה — התקוה האחרונה של רח' נחמני
באר־שבע — ביבר הזכוכית

יום ב'

תל-אביב
יוליה — הבימה
משחק התולים — האולם הקטן
להקת בת־שבע — הקאמרי
להקת ענבל — בית ארלוזורוב
לוציה די לאמרמור — אופרה
עליזה מורחי — אלהמברה
להקת בת־דור — בת־דור
להקת הפלטינה — צוותא
רביעיית המועדון — ט' התיאטרון

ירושלים
השחף — ת' ירושלים
קארל השלישי ואנה מאוסטריה — בית העם
משרתם של שני ארונים — החאן

חיפה
משפחת טוט — ת' עירוני

אשדוד — אהבה ראשונה
כפר־הס — נשבר לי
באר־שבע — ביבר הזכוכית
פתח־תקוה — תיירת יפו
רחובות — אופסייד סטורי
נתיבות — חותנת עליזה ומזיזה
קרית־ים — בילבי

יום ג'

תל-אביב
החותנת — הבימה
מסע — האולם הקטן
ביקור הגברת — הקאמרי
תיירת יפו — בית החייל
זה הכל בינתיים — צוותא
קארל השלישי ואנה מאוסטריה — אהל שם
עליזה מורחי — נחמני
רביעיית המועדון — ט' התיאטרון

ירושלים
אופסייד סטורי — בית העם

חיפה
משפחת טוט — ת' עירוני

קרית־חיים — בילבי
אשדוד — מוישה ונטילטור
קרית־ים — שעות נוספות
יקנעם — סילבסטר 72

יום ד'

תל-אביב
החותנת — הבימה
מסע — האולם הקטן
ביקור הגברת — הקאמרי
טוב לאהוב — בית ארלוזורוב
לה בוהם — אופרה
נשבר לי — אלהמברה
שירי רחל — בת־דור
זורבה היווני — נחמני

ירושלים
אופסייד סטורי — בית העם

חיפה
משפחת טוט — ת' עירוני

אשדוד — עליזה מורחי
מעלות — יוליה
רחובות — בילבי
יהוד — הרופא בעל כורחו
טבריה — תיירת יפו
חדרה — מוישה ונטילטור
יפעת — שעות נוספות
כפר יובל — אהבה ראשונה

יום ה'

תל-אביב
יוליה — הבימה
מסע — האולם הקטן
ביקור הגברת — הקאמרי
תיירת יפו — אלהמברה
עליזה מורחי — בית החייל
להקת בת־דור — בת־דור
שירי ברכט — צוותא
רביעיית המועדון — ט' התיאטרון

ירושלים
אופסייד סטורי — בית העם
משרתם של שני ארונים — החאן

באר־שבע — להקת בת־שבע
נתניה — קארל השלישי ואנה מאוסטריה
עכו — טוב לאהוב
קרית אונו — נשבר לי
דימונה — הרופא בעל כורחו

עוד חנות אמפיסל נפתחה!! עכשיו גם ב- נחלת בנימין 6, תל-אביב

* צמר ועבודות יד
* המבחר הגדול ביותר!
* במחיר הנמוך ביותר!

השווי את מחירינו לאחרים!

אפולו צמר סינטטי-לכל המשפחה ~~3.95~~ ל״י 2.95 ל״י רק אצלנו...

רונית אקריליק ניילון מחיר רגיל 2.95 ל״י 1.95 ל״י הצעה מיוחדת!!

אנגור להיט העונה!! בצבעים מרהיבים ~~3.85~~ 2.95 לכדור

מבצע שטיחים! לעבוד עצמית *מבחר ענק של דוגמאות ומידות לסלון וחדר השינה

צמר לשטיחים 100% החל מ- 99 אג׳ לכדור

ארנון בצבעים מרהיבים ~~3.45~~ 2.45 מחיר ללא תקדים!

אמפיסל הרשת הגדולה ביותר לחנויות צמר בישראל!

ת״א: המלך ג׳ורג׳ 62, אלנבי 98, אבן גבירול 9, תחנה מרכזית. נחלת בנימין 6.
ירושלים: יפו 43, המלך ג׳ורג׳ 21.
חיפה: הרצל 31.
באר-שבע: הרצל 66.
חולון: סוקולוב 66, מרכז מסחרי קרית-שרת.
ראשון-לציון: רוטשילד 48.
רחובות: הרצל 194.
פתח-תקוה: אמפיסל, אשכנזי 3.
רמת-גן: רח׳ ביאליק 29.
אשדוד: שבי ציון 127.
רעננה: אחוזה 109.
הרצליה: סוקולוב 16.
נתניה: אמפיסל, תחנה מרכזית, ורחוב הרצל 7.
נהריה: ריכנטל, הרצל 77.
ערד: אמפיסל, מרכז מסחרי.
דימונה: חזקל 35.
אשקלון: אמפיסל, רח׳ הרצל.
גבעת שמואל: מרכז מסחרי.
קרית-גת: בנין רסקו 108.
אילת: „אמפיסל", מרכז התיירות החדש.

„מלאי" מחסן מרכזי
לסדינים, ציפות, מגבות שמיכות ומגבות
חיסול המלאי
* שמיכות מלוי חורף וקיץ 10% הנחה
* מגבות קטיפה ופסים 15% הנחה
* פיג׳מות נשים וגברים 20% הנחה
* סט כלי מיטה רקמה 25% הנחה
„מלאי" רחוב גרוזנברג 24, ת״א מול קולנוע „אופיר"

הקץ לג׳וקים
שמד
חיסול חרקי הבית עם אחריות לשנה
תל־אביב — 03—449554
03—450264
אשקלון — 051—3019
חיפה — 04—522856
ירושלים — 02—226618
טבריה — 067—50488
בפקוח אגרונום
רשיון משרד הבריאות 15

אופנת בגדי הריון
דוגמאות חדישות במבחר גדול
„כלילת יופי"
ת״א, דיזנגוף 109 טל. 231948

מערכות סטריאו
אצל פוטו
סטריאו ספורט
בן־יהודה 8 ת״א
זול יותר!

למד אנגלית השנה!

למה דוקא עכשיו? כי מעתה עומדת לרשותך „השיטה הטבעית" ללימוד אנגלית. מיתרונותיה נהנו כבר למעלה מ־1,000,000 איש ברחבי העולם.

שיטה קלה ויעילה
תקרא ותבין אנגלית מהרגע הראשון, ללא מילון וללא ספר דקדוק. כל מה שעליך לדעת כדי להתחיל הוא הא״ב האנגלי.

שיטה מתאימה לכל גיל
התקדם בקצב שתקבע לעצמך בכל מקום ובכל שעה פנויה. אתה מנצל את נתוניך הטבעיים לרכישת שפה ובעזרת האנגלית אתה מתקדם בעבודה, בחברה ובלימודים.

מה אומרים המרוצים?
„חובה עלי להודות לכם על התקדמותי המהירה מאז התחלתי ללמוד בשיטתכם הנפלאה." אומר לומד ממושב שורשה, ד.נ. הנגב. ולדעתו זו שותפים רבים מהלומדים.

הצעד הראשון פשוט מאד
שלח עוד היום את התלוש אל „השיטה הטבעית" ת.ד. 4351 תל־אביב, ותקבל חוברת הסברה חינם. דמי הקורס נוחים ואפשר לשלמם גם בתשלומים.

„השיטה הטבעית" — מכונים להוראת שפות, ת.ד. 4351 תל־אביב.
אנא שלחו לי מיד חינם וללא כל התחייבות את החוברת „השיטה הטבעית — הדרך המהירה לידיעת אנגלית".
שם.......
כתובת.......

ספות הנהפכות למטה
חדרי שינה מברזיל ומאירופה
15 דוגמאות בצבעים ומידות שונים החל מ—2950 ל״י, למסירה מיידית.
„טומה" בן־יהודה 92 תל־אביב טל. 231421
אולם התצוגה רח׳ סמולנסקין 1, ת״א (פינת בן־יהודה) במרתף החנות.

מבחר סרטי השבוע — ז. אהרון

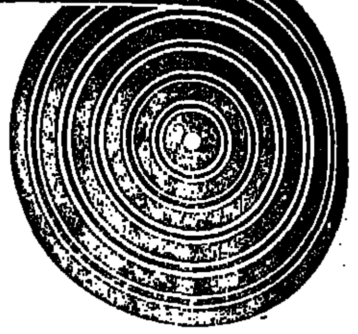

★★ „אני ואהוב את גרושתי" („אור־לי", גבעתיים): ג׳ורג׳ סיגל הסימפאטי חוזר בהתמדה עקשנית לזכות מחדש באהבת גרושתו (סוזאן איינספאק), ב־סרטו החדש של פול מאזורסקי („בוב וקארול וטד ואליס"). קומדיה רומאנטית נחמדת.

★★ „האחים מארקס בדרך מערבה" („שביט", גבעתיים): פארודיה מטורפת על המערב־הפרוע. נוצר לפני 35 שנים והעלה שכבת עובש טכני וצורני, אך במיטבו עדיין מדגיש את כשרונם המיוחד של שלושת המצחיקנים היהודים — ה־אחים צ׳יקו, הארפו וגרושו מארקס.

סרטים אחרים

★ **„גודניק עם רשיון"** („אורגיל", ירושלים): רוצח שכיר, בעל פרצוף קפוא (לינו ונטורה), נשלח מטעם ארגון־פשע לחסל עד־מדינה, ונתקל בסוכן־נוסע, בעל פרצוף טמבל (ז׳אק ברל), הדבק בו כספחת ומסכל את מזימתו. פארסה קרי־מינאלית.

★ **„הכל למען מיטי"** („מוגרבי", תל־אביב): מחתלת עממית פושרת, שבדיחותיה ותעלוליה תפורים לפי מידות אישיותה וכשרונה הקומי־חוקטני של ברברה סטרייסנד, המסתבכת בצרות עם המאפ־יה, עם רשת נערות־טלפון וכנופיית שודדי בקר.

★ **„מגרש השדים"** („אסתר" ו„לימור", ת״א; „עצמון", חיפה; „אוריון", ירו־שלים): ילדת אמריקנית אחוזת דיבוק משתוללת על מיטה מרקדת, מאוננת בעזרת צלב מתכת ופולטת נחשולי קיא וניבול פה. ויליאם פרידקין ביים סנ־סאציה, זעזועים וזוועות: מפחיד, מגוחך ומבחיל, חליפות.

★ **„פרפר"** („אורדן", ת״א; „זקלי", פרדס־חנה): סרט ארוך, מבוסס על ספר ארוך, שהיה לרב־מכר עולמי: סטיב מקווין ודאסטין הופמן מרצים גזירת עבודת־פרך באיי־השדים.

★ **„אוכפים לוהטים"** („לילי", רמת־גן): ראש משבט האינדיאני מדבר אידיש, השריף הכושי משליט חוק וסדר, וה־יצאנית־זמרת מחקה את מרלין דיטריך. קאריקטורה של עיירה מערבונית, שביים מל ברוקס („המפיקים") בהומור מטורף, פרוע יותר מן המערב הפרוע.

ברברה סטרייסנד
„הכל למען מיטי"

★ **„אוואנטי"** („פאר", חיפה): ג׳ק למון בדמות אמריקני עשיר, הנוסע לי־איטליה שטופת־שמש, כדי לקבל את גופת אביו. בילי ויילדר („חמים וטעים") ה־שנון ביים קומדיה רומאנטית בארכנות.

★ **„שני גברים בעיר"** („צפון", תל־אביב): מלודראמה בשליחות הברתית, למען רפורמות בתנאי הכליאה, הענישה והטיפול בעבריין המשוחרר. קורא לביטול עונש מוות בצרפת. הנושא חשוב. הטיפול מגמתי. אלן דילון, ז׳אן גאבן.

★ **„עיניים גדולות"** (תקריה, חיפה): אורי זוהר ביים ומככב בקומדיה יש־ראלית סאטירית, על מנהל קבוצת כדור־סל, התומך את ההצלחה הקלה על חשבון החברים והספורט, ואת הנשים על חשבון חיי המשפחה.

★ **„זהירות אנחנו מתעצבנים"** („אור־פיר", ת״א; „סטודיו", נתניה): טרנס היל ובאד ספנסר („טריניטי"). זוכים במירוץ מכוניות פראי ומוחצים כנופיית בריונים במהלומות אגרופים, תגרות, תע־לולים, פעלולים ואלימות „יבשה".

★ **„גורלה של אשה יפה"** („ארמון", חולון): אליזבט טיילור, מהרונית כמושה, עוברת גילגול ביולוגי בעזרת כירורגיה פלסטית ונהפכת לאשה צעירה ויפה. מלודראמה נבובה, שביים לאיי פירס, במרומי האלפים האיטלקיים.

★ **„חייה וזמן למות"** („רחל", אשקלון; „קול־רון", עפולה): מסידרת ג׳יימס בונד עם מיודענו רוג׳ר מור („המלאך") — גאה, גברי וקצת בול־עצי, בתפקיד ה־סוכן־החשאי 007. מבריק והבלותי.

★ **„אהבת החיים"** („חוף", חדרה; „רמון", מצפה־רמון): היא (גלנדה ג׳קסון), אנגליה, גרושה, ולהוטה להפיג את בדידותה בהרפתקת־אהבהבים בלתי מחייבת. הוא (ג׳ורג׳ סיגל) אמריקני בלונדון, המחפש „קצת סקס" מן הצד.

★ **„הרוח במארסיי"** („אשדוד", אש־דוד): אנתוני קווין, ראש המשרד האמרי־קני ללוחמת־סמים בצרפת, שוכר את מייקל קיין, רוצח־מקצוען, כדי לחסל את ג׳יימס מייסון, שליט כל־יכול של רשת אלימה להברחות הרואין ממארסיי ל־ארה״ב. מתח, פעולה ושפיכות דמים.

★ **„קיד וקאסידי"** („בת־ים", בת־ים): הקרנה חוזרת של סרטם המשותף הקודם של שלישיית „העוקץ" — הבמאי ג׳ורג׳ רוי היל והשחקנים פול ניומן ורוברט רדפורד. מעלליו ומהתלותיו של צמד עבריי־חוק במערב־הפרוע, בסוף המאה הקודמת.

★ **„יומו של הדולפין"** („שביר", קרית שמונה): מדען אמריקני (ג׳ורג׳ סי. סקוט) מאלף זוג דולפינים אינטליגנטיים, אלפא ובתא, אי־שם על חוף מבודד בפלורידה — ומלמדם לשוחח ב... שפה האנגלית. העלילה בנוסח מדע־בדיוני, בתוספת מזימה פוליטית וסממני־מתח.

★ **„כך היינו"** („אורות", חדרה; עין־ורד): נוסטאלגיה אמריקנית, עם „צימוק" יהודי. „סאגה" רומאנטית קטנה, המת־משכת משנות ה־30 עד שנות ה־50, בעיבודה של ברברה סטרייסנד ורוברט רדפורד, ב־סיפור אהבה־בלתי־אפשרית, על רקע ה־תמורות הפוליטיות באמריקה המתהדרת.

כדאי לראותם

★★ „יחסים בצמרת" („סטודיו", תל־אביב): עלייתו של המוחו במעלות ה־חברה, המדינאות, הכלכלה והשתוגאות — דרך מיטותיהן של נשים מועילות מכל הסוגים, הגילים והמעמדות. פקיד

אלן דילון
„שני גברים בעיר"

קטן ואמור (ז׳אן־לואי טרינטיניאן), המוכנה כמחשב אנושי בידי ידידו הנכה (ז׳אן־פייר קאסל), המגשים באמצעותו את מאווייו ותיסכוליו. מישל דוויל ביים סאטירה חברתית קלילה על רקבונה ה־מתקתק של חברת השפע הצרפתית ב־זמננו. דיאלוג ציני תוסס, קצב מהיר ומגוון אנין, מטייחים בהצלחה על „חור־רים" מלודראמטיים וברק שטחי. רומי שניידר, ציון בירקין, פלורינדה בולקן, ז׳ורז׳ וילסון.

★★ „משחקי בילוש" („פאר", תל־אביב): מיפגן־עוצמה וירטואוזי של שח־קנים, לורנס אוליבייה, בסרט־מתח פסי־כולוגי לשניים, בו מאציל אוליבייה מ־גדולתו גם על בן־זוגו למשחק, מייקל קיין. אנתוני שייפר עיבד את מחזהו הבלשי (שהוצג גם בישראל) לתסריט, והבמאי ג׳וזף ל. מאנקייביץ׳ יצר חוויה תיאטרלית שנונה ומרתקת באמצעים קול־נועיים מסוגננים למופת.

★★ „השפעת קרני גאמה על צפורני החתול" („פריז", תל־אביב): דראמה פסיכולוגית אמריקנית מאת פול זינדל (הוצגה ב„קאמרי"), הועברה לאקרן בידי פול ניומן (סרטו השלישי כבמאי), ו־עברה שיפור מרשים, תודות לטיפול מעולה בדמויות ואיזון רגיש במערכת היחסים, שביחסי האם הזנוחה, קשת־היום, משחק רב־עוצמה של רעיית הבמאי ג׳ואן וודוורד — לבין בנותיה וסביבתה.

★★ „סרפיקו" („אורנים", בת־ים; „מאור", אשקלון): דראמה משטרתית, המבוססת על פרשה אמיתית: גילוייו של שוטר־חרש, פראנק סרפיקו, שחושף בשנת 1970, למען דעת ציבורית, פרשה מד־הימה של שחיתות והסתאבות במשטרת ניו־יורק. סגנון תיעודי, חריף.

★★ „חמים וטעים" („ארנון", ירושלים; „מילון", מבצרת־ציון): הרפתקאות המטורפות של ג׳ק למון וטוני קרטיס, הנמלטים מידי כנופיית מרצחים בתחפושות נשים. פארסה מיקנטית ישנה של בילי ויילדר.

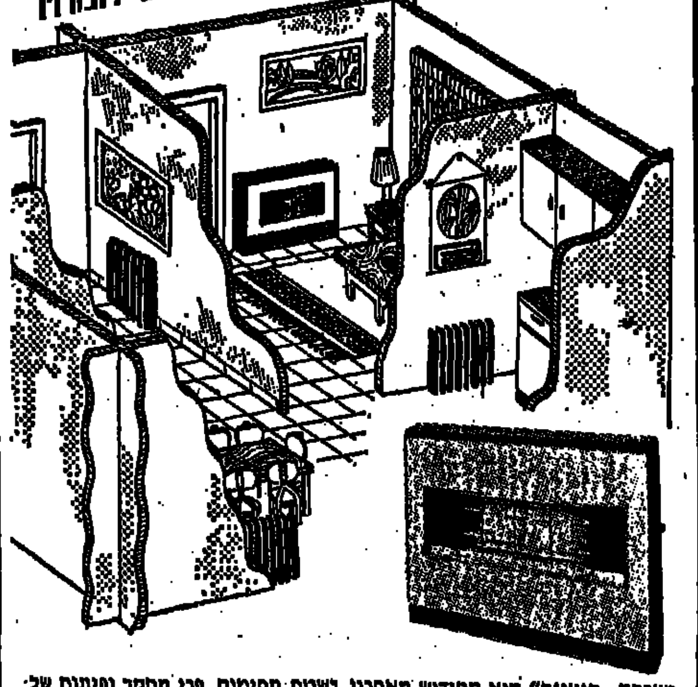

חימום אחיד לכל הדירה
„יהוואנהי" הסקה מרכזית בחצי המחיר

מערכת „יהוואנהי" היא החידוש האחרון בשטח החימום, פרי מחקר ופיתוח של מכון "esso" הולנד, הבאה להחליף את מערכות ההסקה המיושנות והיקרות ועולה מחצית ממחירה של מערכת הסקה מרכזית רגילה.
- בעלת פעולה כפולה: מחממת את חדר המגורים באמצעות התנור ואת שאר חדרי הדירה באמצעות רדיאטורים ומספקת מים חמים לשמוש ביתי.
- חסכונית בתצרוכת הדלק, הוצאות ההפעלה קטנות מאלה של תנור ארובה רגיל.
- קלה להתקנה: תוכל להתקינה בעצמך, בהדרכתנו, בכל דירה קיימת או דירה בבניה.
- עיצוב דקורטיבי ומהודר המקנה אווירה נעימה.

אקלימט — החברה המאוחדת לחמום בע״מ
חיפה: שד׳ המגינים 39, טלפון 4-3-532102
תל אביב: כיכר המדינה ה׳ באייר 6, טל׳ 7-263206
ירושלים: רחוב יואל 3, טלפון 223705

לכבוד חברת „אקלימט" שד׳ המגינים 39, חיפה
☐ נא שלחו לי טכנאי הסבר מפורט. ☐ אני מוזמן ביקור ללא התחייבות של נציגכם.
שם ___ כתובת ___ טלפון ___ (מע)

שמלות הריון
חליפות, מכנסיים, טוניקות, סרפנים ושמלות מקסי
MASHA * מאשה
תל־אביב, המלך ג׳ורג׳ 4א, קומה ב׳ פינת מרכז בעלי מלאכה 8 (ע״י אלנבי), פתוח כל היום ללא הפסקה טל׳ 282519

סטריאו
הרכבה עצמית = ½ מחיר
Z-KIT
רחובות, ת.ד. 1051
בקש קטלוג חינם

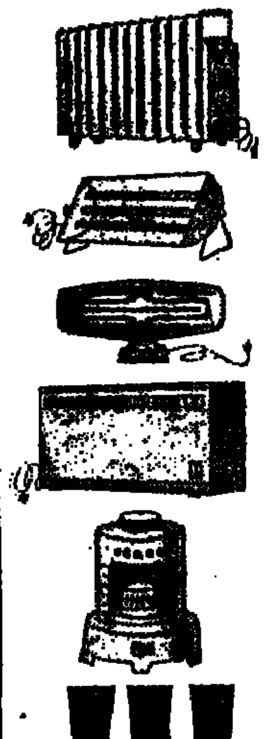

כמה תנורים נחוצים לחימום דירתך? אחד!!!

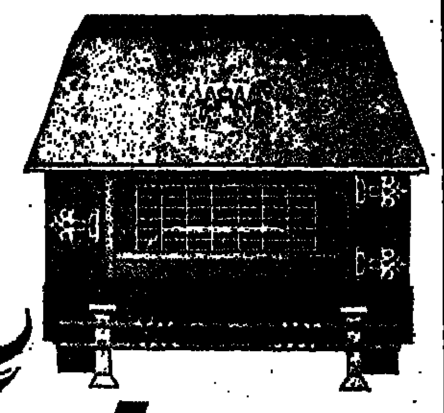

של אויקל
מס' 1 בחימום

תנור חימום אויקל פועל בהסקה מרכזית ומשרה חמימות נעימה ואויר צח בכל חדרי הבית.

יתרונות השמוש בתנורי סולר של אויקל:

1. שימוש בסולר זול בערך פי 4 משימוש בחשמל או גז לכל קלורית חימום.
2. הפסקות החשמל המרובות אינן משפיעות על תנורי אויקל.
3. פועל עם ארובה המבטיחה פליטת הגזים השרופים החוצה ויוצרת החלפת אויר מתמדת.

אספקה מידית מהמלאי הקיים.

רשימת השוכנים של „אויקל":

ת"א והמרכז: אויקל בע"מ, טל. 28323678; בקע, טל. 03-269381. ירושלים: גלעדי, טל. 02-237988. חיפה: לוגל, טל. 04-241200. קרית שמונה: מזרחי, טל. 067-40157, 067-40302. צפת: פיוטר מסן, טל. 067-30496. טבריה: מוקבנת „גליל", טל. 067-22013. עפולה: גרס, טל. 065-22863. נהריה: אלישע, טל. 04-920139. עכו: פלג, טל. 04-911966 ק. מוצקין פלג, טל. 04-717349. פרדס-חנה וזכרון יעקב: אושנוב, טל. 063-77349. חדרה: שויצה, טל. 063-22112. עמק הירדן, עמק בית שאן, עמק יזרעאל והגליל התחתון: בלומנזון יתיעם, טל. 04-80776. נתניה: ניים צבי, טל. 053-25123. השרון התיכון: חסלי, טל. 065-37260. 053-23316 שכונת רמת-גן, בני-ברק, גבעתיים, קרית אונו והאיזור: גוטמן, טל. 03-746838. פתח-תקוה: ייוי, טל 03-913646. צחן ברנופט, חולון, רמלה ולוד: חמשי אפריק, טל. 03-796188. גוש תל-מונד: „חבל לביא, טל. 734191 — מרדכי גלעדי, כפר סבא: כהן, טל. 03-923016. רמת השרון, הרצליה וגוש תל-מונד: סיגל רמת השרון, טל. 03-476661. רחובות: לחם משה, טל. 958001. גדרה, אשדוד, אשקלון וקרית-גת: בולקה — עוזר משה, טל. 051-91109. בהנגרה — 051-91586. באר שבע והדרום: שלה, טל. 057-77167. נתיבות: ורנר שמי, טל. 057-94090. ערד: עדי, חשלה 14.

לחברי תנועת המושבים וההתישבות העובדת תנאי רכישה מיוחדים בארגוני הקניות.

אויקל בע"מ • הנדסת חימום ואיוורור
רח' פינסקר 70, ת"א • טל. 28 32 36-7-8

מאבק על הרגליים

(סוף מעמוד 27)

...משות. ונוכח שוב לדעת, כי קלט רק ...את קליפתם החיצונית של הדברים — ...את הסוד הגנוז בהם: כמו ראדאר ...שלא רושם קולות של קוד מסתורי, ...שמנה מאומן יכול לפתור אותו.

◎

...ו אולשתה של המצלמה הדוקומנטא... ...אך זה גם מקור כוחה: אל מעמקי ...אל סוד הדברים, אין היא ...טעם טבעת להגיע; אבל בחיותה ...רגיש, היא בעשית לעתים ...סטנוגרפי, סמונטאני, לתהליכים ולנסי... ...ההורגים הרבה מעבר לכוונותיהם, ...למודעותם של הבמאי והצלם ה... ...בה. כשדבר זה קורה, יש הרג... ...שלא הבמאי הוא שביים באמת את ...אלא החיים הם שביימו את עצ... ...כ א מ צ ע ו ת ו.

...הורגשה למראה סרטו הדוקומנ... ...של אלי כהן על פלוגות צנחנים, ...ואחרי המלחמה. כשיצא אלי כהן, ...המלחמה, לצלם סרטון על הווי ...צנחנים בימים של שרות-מילו... ...שגרתי, היו לו ודאי כוונות ליצור ...במתכונת הסרטים המקובלים ב... ...והסברה. את משקלו. הסבולי ...אמן אפשר היה לבחון, אילו זכה להשלים סרט זה לפי כוונתו ה־מקורית. אלא שהגורל רצה אחרת; זמן קצר אחר שצולם חודש המילואים של הפלוגה, פרצה המלחמה. אנשיה נשלחו לסיני ולקחו חלק בקרבות העקובים מדם במובלעת שמעבר לתעלה. כמה מהם נהרגו שם. ולחומר שצולם על־ידי אלי כהן לפני המלחמה נוסף עתה משקל אחר — משקלו הכבד של המוות: לפני המלחמה צילם אלי כהן שיחה־של־מה־בכך עם אחד מקציני הפלוגה, שביקש להשתחרר מן המילואים, כדי לגשת לבחינות באוניברסיטה. שיחה זו מקבלת בסרט כוח שלא היה בה מלכתחילה: היא נהיית עדות אחרונה לחיים שהמל־חמה קטעה אותם מתאום.

כך קיבל גם הסרט כולו, בתוקף נסיבות עשייתו, ערך ומשקל שלא היו בו בראשית הדרך. מסרט הווי שולי על פלוגה מקרית, הוא נעשה לאחד המיסמכים האותנטיים על המטאמורפוזה שעבר עם שלם במלחמה האחרונה. אלי כהן צד מטאמורפוזה זו בפניהם של החיילים. לפני המלחמה היו אלה פנים מלאים, שאננים, חייכנים. אחרי המלח־מה — כאילו אחרי המבול — קפצה עליהם בבת אחת הבגרות. נוספו בהם — מלבד הזקנים המגודלים והאבק — חריצים של עייפות ונסיון שנרכש בדרך הקשה. אלה פנים שראו דם והרס ומוות.

בגילגול שעבר על הסרט בשל ה־מלחמה, איבד אלי כהן את זכות היוצ־רים — הזכות לעצב את החומר שצילם לפי התסריט שהכין — אבל זכה בזכות גדולה לאין ערוך: הזכות להיות חלק מן הדוקומנט שהמצלמה שלו שימרה. הקטע שבו הוא יוצא עם אנשי צוותו, לחפש אחר אנשי הפלוגה הפזורים ב־מרחקי המובלעת האפריקנית — הוא מן המרגשים בסרט. בשיאו מוצא אלי את אנשי החבורה בשדה הקרב, הם מזהים אותו, אחר אחר, בפליאה גלויה, כאילו נפגשו עם ידיד ותיק, שעשרות שנים לא ראוהו. הם אוספים אותו אליהם בחיבה, לספר לו את קורותיהם במלח־מה, ולחלוק עמו זכר חברים שאינם עוד בחיים.

שני סרטיו של אלי כהן, שהוצגו בטלוויזיה במלאות שנה למלחמה, הם העדות הקולנועית הנאמנה ביותר שיש בידינו עד כה על אנשים שעשו מלחמה זו; ותזכורת על המחיר ששילמו — בחייהם או בנפשם — כדי להגיע לתוצאותיה.

עודף שומן
כאבים מטרידים
זיקנה מוקדמת

היפטר מהם בשיטת המרפא הטבעי
במרכז המרפא הטבעי בערד-ים-המלח

על ידי: ריפוי בתזונה נכונה ריפוי דיאטטי
מניפולציה ועסוי כללי ומיוחד
הידרותרפיה ריפוי במים בתוספת צמחי מרפא
סאונה טבעית, יוגה, הומאופתיה וביוכימיה

טיפול אישי ויעוץ מתאים
ע"י מומחים בעלי שם
עוזרים לכם להמשיך בטיפול גם בבית
כדי לשמור על תוצאותיו.

מרכז המרפא מסונף
לאיגוד המרפאים הטבעים הבינלאומי I.F.P.N.T

...פרטים נוספים נא פנו לפאן אינטרטורס (מקב' כלל) שד' רוטשילד 42 ...טל. 6—5—624594—03 או ישירות למרכז המרפא הטבעי ערד ...057—97391

אוגר חום נייד Fakir

אוגרי חום ורדיאטורים ש... מתוצרת גרמניה

- שלוש דרגות חו...
- טרמוסטט משוכל... לבקרת החו...
- התאמת שע... החימום לפי דרישה
- פיזור חום מושלם ומה...
- חסכון מכסימאלי בחשמל
- תשעת דגמי... לבחירה
- עיצוב נאה ונוח... מושלם
- לעולים חדש... הצעת מיוח...
- באירופה חקרה מתחממ... עם פ... עתה גם בישרא...

פקיר מבטיח חום נעים ומלטף כמו שעושה זאת במיליוני בתים באירופה

Fakir

הדגמה וקניה אצל:
סלון מרכוי, בן־יהודה 32 תל־אביב
סלון אלנבי, אלנבי 113 תל־אביב
סלון לחיט, אבן גבירול 20 תל־אביב
סלון מחיר, בן־יהודה 16 תל־אביב
סלון ערוסי, שינקין 42 חולון
סלון טבוי, סוקולוב 88 חולון
כל אלקטריק, סוקולוב 52 בני־ברק
בן עמי, חובבי ציון 29 פתח־תקוה
אחים פיקס, הרצל 51 נתניה
גרינט, הרצל 171 רחובות
אב"ש, פסגי רסקו באר־שבע
סלון מחיר, הנביאים 17 חיפה

רטפון ratfon IMPORT LTD.

...בוע... למ... גדו... שמלות ... ושמלות ... דגמים ... בגדולים ... אופנ... ד... תל־אב... רח' בן־יהודה ...

מהפכני
מרקו מחזיר לך את שערותיך

מרקו מחזיר לך בטכ־ניקה מהפכנית את שערותיך לצמיתות. מעתה תוכל להסתרק, להתרחץ ולשחות כש־שערך הוא חלק טבעי מגופך.
מרקו, חולון, סוקולוב 103, טל. ביום 858779 ובערב — 859061.

MARANTZ תצוגה, מכירה
אצל פוטו סטריאו ספורט — בן יהודה 8 תל־אביב

במוצאי־שבת 9.11.74 בשעה 18.00
יתקיים
מבצע חיסול
סלונים
חיסול מוחלט של מלאי גדול ומגוון
הנחות עד 50%
רח' מנדלי 9 (במרתף) פנת בן־יהודה 64, תל־אביב.

היי נאה בשמלות הריון מהמבחר הגדול ב„יהודית"
טיב ושרות מעולה
ת"א, רח' הכרמל 39 (בית שלישי מפינת אלנבי)
טלפון 56980
פתוח כל היום

פיאות מודרניות לגבר
עם שמיל עור
— יעוץ חינם —
סלון „יונל"
אלנבי 93 ת"א טל. 625682

עשה כסף
אם הנך בעל המצאה מקורית
משטח משחקים, צעצועים ופרזומה
פנה גם אלי
בכ־בלר בע"מ
יצרן משחקים בינלאומי
תל־אביב, ת.ד. 2104
טל. 751048, 759848

וילונות מאיר

נשים בישראל: ציפיות ומשאלות

(סוף מעמוד 13)

„הצעה רצינית ללידריס", שהיה מני־פסט לשיחרור האשה; של ההולנדית וילהלמינה דרוקר, מנהיגת נשות הו־לנד במאה שעברה.

אם ובת, חגית אנגל, אלמנה, פקי־דה; והבת אילנה גולן, גרושה עם ילד בן 9, מורה לפסנתר. שתיהן חב־רות בליגה לשיווי זכויות האשה, ש־הסבה את שמה בימים אלה ונקראת „התנועה הפמיניסטית".

יש ודאי נשים רבות, שהיו יכולות למצוא סעד בדעותיהן של גב' אנגל ובתה. אבל עובדה היא: התנועה ה־פמיניסטית בישראל מושכת מעט מאוד נשים אל שורותיה.

נושא הילת־המלחמה

התנועה לשיחרור האשה בישראל שמה בין התנועה הפמיניסטית ה־אמריקנית, שהיא תוקפנית ואנטי־גברית, לבין התנועה הפמיניסטית ה־אירופית, הנאבקת על זכויות כמו הפלה מלאכותית מעונות יום לילדים ועוד.

אומרת חגית אנגל: בגלל המלח־מות התכופות, יש אצלנו לגבר מעמד, שאשה לא תוכל להגיע אליו לעולם — מעמד של גיבור לאומי. לכן ה־אשה מתוסכלת. היא לעולם לא תוכל להשתוות אל הגבר בתפקיד החברתי שהוא ממלא. זאת הסיבה, שהנשים כאן אינן מעיזות להודות בפני עצמן בבעיות האמיתיות שהן מתלבטות ב־הן.

גם הלוחמות לזכויות האדם רואות איפוא בגבר בעל מעמד מיוחד, בגלל הנסיבות הבטחוניות. כדברי גב' אנ־גל: „חיי הגבר הישראלי נתונים ב־סכנה. דבר זה עושה אותו לאשה יקר הרבה יותר ממה שהגבר האנגלי ל־אנגליה, או צרפתי לאשה הצרפתית. לכן אין האשה מוכנה להתמודד בחיי הנישואין שלה עם הבעיות הקטנות, שנראות לה חיוורות מול הקרבן ה־גדול של האב, הבעל, הבן או האח, שאותו היא שולחת אחת לכמה שנים למלחמה.

אילנה גולן מדגישה שהיא מדברת בשם עצמה ואיננה מייצגת את ה־תנועה הפמיניסטית: „אין לנו דוב־רת. אנו יכולות כל אחת לדבר רק בשם עצמה".

הרס התא המשפחתי

היא מדברת על שכר שווה לעבודה שווה, מסלול קידום שווה. היא מת־לוננת על תגובת הבעלים, שנשותיהן מתחרות בהם יותר מדי, ולכן „כל כמה שאשה מתקדמת יותר בחברה, סיכוייה למצוא חיי משפחה טובים הולכים וקטנים".

גב' אנגל מספרת על בעלה המנוח: „תכתוב בן־זוג, לא בעל. הוא היה עוזר לי כל כך הרבה בבית, עד ש־חברותי היו יורדות לחיי. נשים אינן אוהבות שגבר עוזר לאשה, כי זה ממריד את הגברים האחרים. בעלי טיפל בילדים יותר ממני. שנינו עבדנו ושנינו התחלקנו בעבודות הבית. הוא עשה יותר ממני. הוא טען, שהוא חזק ממני. כוונתי לגיהוץ, לכביסת היתו־לים.

על בעיית הנישואין של האשה ה־ישראלית אומרת גב' אנגל: „בארץ קיימת בעייה של הרס התא המשפח־
גברים רבים לא ירצו להתחתן. בעיקר
תי. הגלולה והמתירנות גרמו, ש־אלה, שהתחתנו כבר פעם. יש להם חיים טובים. הם יכולים להסתדר בלי אחריות. ועל זה גברים חלמו תמיד".

אילנה גולן מבקשת: „אינני רוצה שיתייחסו לנשיות שלי, אלא לחכמה שלי. הצרה היא, שהגברים מתייחסים לדברים שאינם חשובים לי, אלא להם בלבד. אני נפגעת שמתעניינים בי כאשה, ולא כאדם".

יחסיה עם גברים הם ענייניים ו־פשוטים: „אני חיה עם גבר כל עוד אני רוצה בו. כשאינני רוצה בו, חביבי, הדלת פתוחה — שלום".

(רשימה שניה — בגליון הבא של „ימים ולילות")

איך הברחנו

(סוף מעמוד 21)

כתבי־עת, והעבירו אותם. הכנסנו את הנשק לאירופה.

בדרום־אירופה קל מאוד להעביר נשק ממקום למקום, כשנוסעים ברכבת. יש אנשי־מכס בכל גבול, אבל דומה, שלעולם אינם פותחים מזוודות. נסענו ללא שום חיפושים דרך מדריד ובארצלונה לשוויץ, ומשם לצרפת, לאנו ואיטליה. אף פעם אחת לא בדקו במזוודות.

לא היתה ביקורת גם כשהגענו ל־צרפת ברכבת. אולם כשהתקרבנו ל־נמל התעופה אורלי הפאריסאי, היינו עצבניים מאוד, וחששנו שרשות הבט־חון הצרפתית, שעשו לה פירסום רב, תתפוס אותנו. והנה גם הפעם הועב־רה המזוודה ובה הנשק ללא ביקורת אל תא המיטען של המטוס לרוחן.

הצרפתים ערכו בדיקת בטחון מד־קדקת אצל הנוסעים לפני העלייה למטוס. לא היינו יכולים להביא נשק לתוך המטוס — אבל הוכחנו, שטר־ריסטים יוכלו להשיג את נשקם באמ־צעות קבלת מזוודותיהם בתחנה הבאה, ולי־רות בנוסעים אחרים — כמו שקרה בלוד וברומא.

הגענו לאנגליה, בנמל התעופה הי־תרו עברנו במסלול הירוק, המסלול של „אין מה להצהיר". קראנו, שב־דיקים וחיילים שומרים על נמל התעופה, אבל אנחנו לא ראינו אותם. האדם היחיד עם ענייני בטחון היה שוטר בריטי חביב־סבר, שביקש מהמש־תנו לא לצלם בתוך אולם הנכנסים.

התאכסנו ב„הילטון" בלונדון. פתחנו המקלעים והאקדחים הרצאנו, ניקינו אותם והנחנו אותם באחת המגירות של הארון, כמו חולצות.

בצאתנו מלונדון, עברנו אחת מ־בדיקות הבטחון המדוקדקות ביותר שמצאנו בעולם. היתה התרגשות כ־שר אנשי בטחון רדפו אחרי איש שהשאיר תיק כבד ליד שולחן הד־פושים. הוא הסביר, חסר־נשימה, ש־שכח את מטרייתו בתוך המטוס. אבל השוטרים דרשו ממנו באדיבות, שיפ־תח את התיק מיד — שמא יש בו פצצה. לבסוף מתברר, שאמת בפיו. וכעבור דקות המריא המטוס של „אייר פראנס" לפאריס, ואוצר הנשק שלנו מונח לו במזוודה, בתוך המיטען שלו.

נמל התעופה החדש של פאריס על שם שארל דה־גול, הוא אולטרה מודרני ומשוכלל. מדרכות נעות עו־לות מתפתלות ימינה ושמאלה ומעלה ומטה בין המסלולים, ומוליכות הנוסעים אל בדיקת המכס של הנוס־עים הנכנסים.

„יש מה להצהיר?" שאל פקיד המכס הצרפתי.

„לא כלום", עניתי בלאות. עברתי בנמלי תעופה רבים כל כך ולא נתפסתי, שכבר לא ראיתי איש המכס היסס והביט באצבע־טים נוקבים. השפיל עיניו. אל מ־דותי ואני שאלתי עצמי: כלום הרגע? בעצבנות־מה אמרתי: „אין לי על מה להצהיר מאשתי".

חיוך תינני התפשט על פני איש המכס. הוא הצדיע לאשתי והניח לעבור. אחרי הכל — צרפת.

עד שיתפרסמו שורות אלה, אהיה באמריקה. הטומיגאן, ה„סטן גן" ושני האקדחים ימצאו מקומם בחדר־העבודה שלי, בין מזכרות אחרות מסיורים סביב העולם. אני מקווה שברכת תצמח מהם.

זה
השיא
לגבר ולאשה

מכשיר חשמלי, מתאים לכל אסלה. סוף־סוף נמצאה הדרך לשלב את הבידה ובית השימוש ביחידה אחת. המצאה המשרתת את כל המשפחה. זרם מים חמימים ולאחר מכן משב אויר חמים מביאים לתפיסה חדשה של הנקיון האישי ושמירת ההגיינה. שמוש נרחב אף לצרכים רפואיים — ניתן להשיג בשלל צבעים.

בית שימוש חשמלי אוטומטי
שוטף ומייבש בלחיצת כפתור

היצרן: „מוצרי ש.ג.ן. בע"מ" רח' ליליינבלום 46, תל־אביב, טלפון 03-621181

זה הזמן למסור
מעילי גשם
לנקוי
ואימפרגנציה
קשת
נקוי יבש
KESHET

אין מנוס? אצל אורי גרוס

* כל סוגי הפאות
* השיטות החדישות ביותר

מהר
לארדן...

לראות (ולקחת)
את הרהוט החדיש
שהגיע מאירופה
בארדן אקסקלוסיב
עשרות דגמים
של מערכות סלוניות נפלאות
פינות אוכל "לאכול אותן" וחדרי שינה חלומיים. עם שכלולים סופר מודרניים. והמחירים ללא תקדים. מהר לבוא ולקחת כי המלאי מוגבל.

בתמונה:
מערכת ישיבה COROLA
פיוז מושלם של נוחות ויופי
מושבים ושולחנות הניתנים
לצרופים נפלאים
מתוצרת IPE איטליה
עכשיו -.12,100 ל"י

מערכת סלונטית BELINDA
מבנה איתן, תכנון קפדני
ביצוע וגימור מושלם
המאפיינים את חברת B&B
מטובי יצרני הריפוד באירופה
עכשיו -.7,570 ל"י

מערכת ישיבה THEA
מערכת חדישה ומהפכנית
אך חסיר מודרנית.
נתונה לשינויים מגוונים.
המערכת מורכבת מפריטים
המאפשרים ניצול מירבי
של כל פינה בביתך.
מוצר של MUNARI איטליה
עכשיו ר-.1,800 ל"י הכורסא

מערכת ישיבה SUMMERTIME
לצעירים!
מערכת צעירה ורעננה
בסגנון ברי ריפוד -
פלוש סקאי ויוט וכו'.
המערכת כוללת כאר,
שולחן פינתי, מנורת שולחן,
ממפן סטראופוני ושני רמקולים.
מוצר של MUNARI
עכשיו -.7,542 ל"י

ARDEN EXCLUSIVE
רהיטי יבוא
הארגז
רהיטי סלון מתוצרת הארגז
ערומים
רהיטי ילדים ונוער

ארדן
היכל התרבות לדיור
רח' דיזנגוף 224 ת"א
שלוש קומות של עיצוב ורעיונות בין לאומיים

תל־אביב: דיזנגוף 214, 224. חיפה: ארדן, נורדאו 4; רהיטי עלומים, נורדאו 20

שטיחים
HØJER
Taeppefabrik,
Danmark
הגיע משלוח חדש של שטיחי הויר מדנמרק.
דגמים מרהיבים ביופים ובצבעיהם, במחירים
מפתיעים. נצלו הזדמנות של ממש.
רהיטי הזורע חיפה · רח' הרצליה 1 · טל. 04-526616

★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו

יום ו'

8.11.1974

8.10 (א) „מעדנים מוסיקליים": ברהמס: רביעייה בלה־מינור לפסנתר וכלי קשת, אופוס 25 (ביצוע „הפסטיבל" עם יקנוד באבין (פסנתר)

9.05 (א) מקלטות רשות השידור (סמראו)

9.55 (צ) לעולם לא אשכח

11.55 (צ) מה חדש — פינתו של אברהם פלג

4.11 (א) המורה „הסיכון"

רחל רוברטס

★

„גורלו של מרלי"

9.10 (ט)

4.11 (ב) משירי פסטיבל הזמר וה־זמיר תשל"ה

5.05 (א) מוסיקה קלאסית כבק־שתך

הטלוויזיה הכללית

הטלוויזיה הלימודית

שבת

9.11.1974

6.05 (צ) שבת בבוקר

7.10 (א, ב) זמר זמר לך

8.05 (א) „שירים לשבת"

ערב עם יהורם גאון

הזמורת צה"ל

11.05 (א)

מאת ס. ברוזיק

11.05 (ב) תשואות ראשונות

12.05 (א) „אמבוקאי" — רצח ה־לורד פוין

12.05 (ב) אותי זה מצחיק

12.05 (צ) דן אלמגור מגיש את פזמוני אלתרמן

1.05 (א) קונצרט צהרי שבת

חשובה

הטלוויזיה הכללית

יום א'

10.11.1974

8.10 (א) קונצרט בוקר ● באורג בהם: פרלוד ופוגה ברה־מי־נור

9.55 (א) שיחת ירושלמית

10.05 (א) קונצרט בוקר — לאו־נרד ברנשטיין

11.55 (צ) סיפורי הבהוציה הרא־שונה

12.25 (צ) כוכב בצהרים: יהורם גאון

יהודי מנוחין

★

קונצרט

8.10 (א)

12.35 (א) רסיטל — בלילה ריבנר (פסנתר) ● היידן: סונטה בדו־מז'ור; ● ליסט: „המד־רקת של וילה ד'אסטה"

12.55 (צ) כוכבים ופסים

1.05 (א) קונצרט צהרים

הטלוויזיה הכללית

הטלוויזיה הלימודית

יום ב'

11.11.1974

8.10 (א) מיגוון אמנים — עם ה־מבצח לואי פרגו, זמרי קנבי, הכנר יוסף סיגטי, הזמרת מרגרט פרייס

9.05 (א) קלאסי וקל

11.55 (צ) פינתו של חיים גורי

12.25 (צ) כוכב בצהרים: סוני בנם

12.35 (א) פרקי נגינה — אימלדה בלכלינגר — אורגן ● בוק־

דן בן־אמוץ

★

„סנוני"

9.40 (ט)

12.55 (צ) אפשר גם אחרת

1.05 (א) קונצרט צהרים

הטלוויזיה הכללית

הטלוויזיה הלימודית

יום ג'

12.11.1974

8.10 (א) מעדנים מוסיקליים: ● סלמן: קונצ'רטו בדו־מז'ור לחלילית וכלי־קשת

9.05 (א) שעה במחיצתה של להקת אי מוזיצי

10.30 (צ) אני ושירי עם אפי נצר

11.55 (צ) פינתו של יוסף לפיד

12.25 (צ) כוכב בצהרים — להקת כוורת

12.35 (א) שירת המקהלה

12.55 (צ) זה מזכיר לי

1.05 (א) קונצרט צהרים

יעקב אורלנד

★

„פזמוני העבר"

1.05 (צ)

1.05 (צ) דן אלמגור מגיש את פזמוני יעקב אורלנד

2.05 (צ) שתיים עד ארבע עם גילה אלמגור

2.10 (ב) על גלין יביא

3.05 (ב) מצלילי המורת כבקשתך

הטלוויזיה הכללית

הטלוויזיה הלימודית

יום ד'

13.11.1974

8.10 (א) קונצרט בוקר — גרשוי־ מחולות כפריים

9.05 (א) קונצרט בוקר — שו־מאן: הפתיחה „מנפרד"

9.55 (צ) פנס כיס של לוי יצחק הירושלמי

10.05 (א) קונצרט בוקר — אלגאר: „מסה הנעורים", סויטה מס. 1

11.55 (צ) הסקופ שלי

12.25 (צ) כוכב בצהרים — „ה־אמהות והאבות"

שירלי אן פילד

★

„רופא שכזה"

9.00 (ט)

12.35 (א) פרקי נגינה — סיבריוס קלאוזנר (כנור) עם לאו מרכוס (פסנתר)

12.55 (צ) מי יבצח ומי יפסיד

1.05 (א) קונצרט צהרים — פרנץ

הטלוויזיה הכללית

הטלוויזיה הלימודית

יום ה'

14.11.1974

8.10 (א) מיגוון אמנים

9.05 (א) צלילי אתמול

9.55 (צ) יש דין

10.05 (א) „גבינה במחואה" „שלי־שיית „יובל"

11.55 (צ) פינת הסיפור הנוסיפי

12.55 (צ) נופת צופים

1.05 (א) קונצרט צהרים של ה־חידון המוסיקלי

1.05 (צ) דוד והבי ושיריו

2.05 (צ) שתים עד ארבע עם שלמה ארצי

2.10 (ב) לי ולך

ראובן רובין

★

אוחד מעיר

9.05 (א)

3.30 (א) ספרות למורים ולתלמידי תיכון

3.50 (א) ספר חדש

4.05 (צ) בא לצלצל בעניני היום

4.11 (א) תזמורת רשות השידור

תכניות קבועות

הטלוויזיה הכללית

הטלוויזיה הלימודית